

Tutkinnon perusteet

Tekstiili- ja muotialan perustutkinto

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Tekstiili- ja muotialan perustutkinto

Tutkinnon suorittaneen osaaminen

Tekstiili- ja muotialan perustutkinnon suorittanut

- toimii asiakaslähtöisesti, vastuullisesti ja suunnitelmallisesti työelämän pelisääntöjä noudattaen
- työskentelee laatu- ja kustannustietoisesti kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti
- käyttää eri materiaaleja ja valmistustekniikoita sekä tarkoituksenmukaisia koneita, laitteita ja työvälineitä
- hyödyntää tietoa muodista ja muotoilusta sekä trendejä, visuaalisuutta ja muodonhallintaa
- viestii osaamisestaan ja ammattitaidostaan hyödyntäen digitaalisuutta
- toimii yhteistyökykyisesti alan globaalissa ja monikulttuurisessa toimintaympäristössä.

Työtehtäviä, joissa tutkinnon suorittanut voi toimia

Tekstiili- ja muotialan perustutkinnon suorittanut työskentelee suuntautumisensa mukaan valmistus-, myynti-, markkinointi- tai huoltotehtävissä tekstiilejä, vaatteita, asusteita tai jalkineita valmistavassa pienyrityksessä tai teollisuudessa, myymälässä, puvustamossa, pesulassa, vuokraamossa tai muussa palveluyrityksessä.

- Ompelija (PT) valmistaa tuotteita sarjatuotannon eri vaiheissa.
- Vaatturi (PT) valmistaa vaatteita vaatturityönä.
- Mittatilausompelija (PT) valmistaa vaatteita mittatilaustyönä.
- Modisti (PT) valmistaa päähineitä ja asusteita.
- Suutari (PT) valmistaa ja korjaa jalkineita.
- Muotiassistentti (PT) toimii assistenttina muodin alalla.
- Sisustustekstiilien valmistaja (PT) valmistaa sisustustekstiilejä ja -tuotteita.
- Tekstiilihuoltaja (PT) tekee tekstiilihuoltoalan töitä pesulassa tai vastaavassa työympäristössä.
- Designtekstiilien valmistaja (PT) suunnittelee ja valmistaa yksilöllisiä tekstiilituotteita uusilla tai perinteisillä menetelmillä ja tekniikoilla tai niiden yhdistelmillä.
- Tekstiilien valmistaja (PT) valmistaa tekstiilimateriaaleja ja tekstiilejä teollisuudessa.

Perusteen nimi	Tekstiili- ja muotialan perustutkinto
Määräyksen diaarinumero	OPH-2533-2017
Muutosmääräykset	
Koulutuskoodit	Tekstiili- ja muotialan perustutkinto (352441)
Tutkintonimikkeet	Ompelija (PT) (10203) Mittatilausompelija (PT) (10204) Muotiassistentti (PT) (10205) Sisustustekstiilien valmistaja (PT) (10206) Designtekstiilien valmistaja (PT) (10207) Tekstiilien valmistaja (PT) (10208) Vaatturi (PT) (10217) Modisti (PT) (10218) Suutari (PT) (10219) Tekstiilihuoltaja (PT) (10220)

Voimaantulo

01.08.2020

SISÄLTÖ

1. Tutkinnon muodostuminen.	1
2. Tutkinnon osat.	5
2.1. Tekstiili- ja muotialan tuotteen valmistaminen, 30 osp (105860).	5
2.2. Osaamisesta ja tuotteista viestiminen, 10 osp (105861).	8
2.3. Sarjatuotannossa toimiminen, 45 osp (105862).	11
2.4. Vaatteen valmistaminen vaatturityönä, 45 osp (106398).	14
2.5. Vaatteen valmistaminen mittatilaustyönä, 45 osp (105864).	19
2.6. Asusteiden valmistaminen, 45 osp (105865).	24
2.7. Jalkineiden valmistaminen, 45 osp (106399).	28
2.8. Muodin alalla toimiminen, 45 osp (105867).	32
2.9. Sisustustekstiilien valmistaminen, 45 osp (105868).	35
2.10. Tekstiilien huoltaminen, 45 osp (105871).	39
2.11. Designtekstiilien valmistaminen, 45 osp (105869).	43
2.12. Teollisten tekstiilien valmistaminen, 45 osp (105870).	48
2.13. Kaavoittaminen, 15 osp (105872).	52
2.14. Neuletuotteiden valmistaminen, 15 osp (105873).	55
2.15. Tekstiili- ja muotialan tuotteiden korjaaminen ja muodistaminen, 15 osp (105874).	58
2.16. Nahkatuotteiden valmistaminen, 15 osp (105875).	61
2.17. Turkistuotteiden valmistaminen, 15 osp (105876).	64
2.18. Jalkineiden korjaaminen, 15 osp (105897).	67
2.19. Tekstiili- ja muotialan kiertotaloustuotteen valmistaminen, 15 osp (105877).	71
2.20. Stailaaminen, 15 osp (105878).	73
2.21. Erikoismateriaalien ja -tekniikoiden käyttäminen, 15 osp (105879).	76
2.22. Erikoistuotteiden valmistaminen, 15 osp (105880).	79
2.23. Erikoislaitteen hyödyntäminen valmistuksessa, 15 osp (105881).	82
2.24. Tekstiilikuitujen ja langan valmistaminen, 15 osp (105882).	84
2.25. Teollinen kutominen, 15 osp (105883).	88
2.26. Neulosten teollinen valmistaminen, 15 osp (105884).	91
2.27. Kuitukankaiden valmistaminen, 15 osp (105885).	94
2.28. Viimeistys ja värjäys, 15 osp (105886).	97
2.29. Tekstiili- ja muotialan koneiden huoltaminen ja kunnossapito, 30 osp (105887).	100
2.30. Erikoistekstiilien huoltaminen, 15 osp (105888).	105
2.31. Sairaalatekstiilien huoltaminen, 15 osp (105889).	107

2.32. Tekstiili- ja muotialan tuotteiden vuokraustoiminta, 15 osp (105890).	110
2.33. Kemiallinen pesu, 15 osp (105891).	113
2.34. Nahan valmistaminen, 15 osp (105892).	115
2.35. Ohjaustehtävissä toimiminen, 15 osp (105893).	118
2.36. Tekstiili- ja muotialan myyntitehtävissä toimiminen, 15 osp (105894).	121
2.37. Tekstiili- ja muotialan verkkokauppaympäristössä toimiminen, 15 osp (105895).	124
2.38. Tekstiili- ja muotialan projektissa toimiminen, 15 osp (105896).	126
2.39. Jalkineiden kaavoittaminen, 15 osp (106400).	129
2.40. Huippuosaaajana toimiminen, 15 osp (400010).	132
2.41. Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp (400011).	136
2.42. Yrityksessä toimiminen, 15 osp (400009).	139
2.43. Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp (400008).	141
2.44. Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp (400012).	144
2.45. Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 6 osp (400013).	202
2.46. Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, 9 osp (400014).	212
3. Arviointiasteikko.	234

1. Tutkinnon muodostuminen

Tekstiili- ja muotialan perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä. Tutkinto muodostuu ammatillisista tutkinnon osista (145 osaamispistettä) ja yhteisistä tutkinnon osista (35 osaamispistettä). Tutkintoon sisältyy kaksi pakollista tutkinnon osaa **Tekstiili- ja muotialan tuotteen valmistaminen** (30 osaamispistettä) ja **Osaamisesta ja tuotteista viestiminen** (10 osaamispistettä) sekä yksi tutkintonimikkeen määräävä valinnainen tutkinnon osa (45 osaamispistettä).

Tutkintonimike määräytyy, suoritettaessa koko tekstiili- ja muotialan perustutkinto, valinnaisten tutkinnon osien 1 mukaan seuraavasti:

- Sarjatuotannossa toimiminen, **ompelija (PT)**
- Vaateen valmistaminen vaatturityönä, **vaatturi (PT)**
- Vaateen valmistaminen mittatilaustyönä, **mittatilausompelija (PT)**
- Asusteiden valmistaminen, **modisti (PT)**
- Jalkineiden valmistaminen, **suutari (PT)**
- Muodin alalla toimiminen, **muotiassistentti (PT)**
- Sisustustekstiilien valmistaminen, **sisustustekstiilien valmistaja (PT)**
- Tekstiilien huoltaminen, **tekstiilihuoltaja (PT)**
- Designtekstiilien valmistaminen, **designtekstiilien valmistaja (PT)**
- Teollisten tekstiilien valmistaminen, **tekstiilien valmistaja (PT)**

Mikäli valitaan kaksi tutkintonimikkeen määrittävää tutkinnon osaa, opiskelija valitsee käytettävän tutkintonimikkeen.

Lisäksi opiskelija voi valita Valinnaisista tutkinnon osista 2 (0 - 60 osp) ja Valinnaisista tutkinnon osista 3 (0 - 35 osp) siten, että tutkinnon kokonaislaajuus 180 osaamispistettä täyttyy.

AMMATILLISET TUTKINNON OSAT 145 OSP
Pakolliset tutkinnon osat 40 osp
Tekstiili- ja muotialan tuotteen valmistaminen, 30 osp, P
Osaamisesta ja tuotteista viestiminen, 10 osp, P
Valinnaiset tutkinnon osat 1 45-90 osp
<i>Tutkintonimikkeen määrittävä tutkinnon osa, joka suoritettaessa koko tekstiili- ja muotialan perustutkinto määrittää tutkintonimikkeen.</i>
Sarjatuotannossa toimiminen, 45 osp
Vaateen valmistaminen vaaturityönä, 45 osp
Vaateen valmistaminen mittatilaustyönä, 45 osp
Asusteiden valmistaminen, 45 osp
Jalkineiden valmistaminen, 45 osp
Muodin alalla toimiminen, 45 osp
Sisustustekstiilien valmistaminen, 45 osp
Tekstiilien huoltaminen, 45 osp
Designtekstiilien valmistaminen, 45 osp
Teollisten tekstiilien valmistaminen, 45 osp
Valinnaiset tutkinnon osat 2 0-60 osp
<i>Valitaan 0-60 osp.</i>
Kaavoittaminen, 15 osp
Neuletuotteiden valmistaminen, 15 osp
Tekstiili- ja muotialan tuotteiden korjaaminen ja muodistaminen, 15 osp
Nahkatuotteiden valmistaminen, 15 osp
Turkistuotteiden valmistaminen, 15 osp
Jalkineiden korjaaminen, 15 osp
Tekstiili- ja muotialan kiertotaloustuotteen valmistaminen, 15 osp
Stailaaminen, 15 osp
Erikoismateriaalien ja -tekniikoiden käyttäminen, 15 osp
Erikoistuotteiden valmistaminen, 15 osp
Erikoislaitteen hyödyntäminen valmistuksessa, 15 osp
Tekstiilikuitujen ja langan valmistaminen, 15 osp
Teollinen kutominen, 15 osp
Neulosten teollinen valmistaminen, 15 osp
Kuitukankaiden valmistaminen, 15 osp
Viimeistys ja värjäys, 15 osp
Tekstiili- ja muotialan koneiden huoltaminen ja kunnossapito, 30 osp
Erikoistekstiilien huoltaminen, 15 osp
Sairaalatekstiilien huoltaminen, 15 osp

Tekstiili- ja muotialan tuotteiden vuokraustoiminta, 15 osp
Kemiallinen pesu, 15 osp
Nahan valmistaminen, 15 osp
Ohjaustehtävissä toimiminen, 15 osp
Tekstiili- ja muotialan myyntitehtävissä toimiminen, 15 osp
Tekstiili- ja muotialan verkkokauppaympäristössä toimiminen, 15 osp
Tekstiili- ja muotialan projektissa toimiminen, 15 osp
Jalkineiden kaavoittaminen, 15 osp
Tutkinnon osa taideteollisuusalan perustutkinnosta 15-45 osp <i>Tutkintoon voi sisällyttää ammatillisen tutkinnon osan taideteollisuusalan perustutkinnosta. Sisällytettävän ammatillisen tutkinnon osan laajuus on tässä kohdassa enintään 45 osaamispistettä ja vähintään 15 osp.</i>
Valinnaiset tutkinnon osat 3 0-35 osp <i>Valitaan 0-35 osp.</i>
Huippuosajana toimiminen, 15 osp
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp
Yrityksessä toimiminen, 15 osp
Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp
Paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuva tutkinnon osa 5-15 osp <i>Tutkinnon osa sisältää työelämän paikallisten tarpeiden mukaista osaamista, joka soveltuu useamman kuin yhden työpaikan tarpeisiin. Koulutuksen järjestäjä nimeää tutkinnon osan työelämän toimintakokonaisuuden pohjalta ja määrittää sille laajuuden osaamispisteinä. Koulutuksen järjestäjä määrittelee ammattitaitovaatimukset ja osaamisen arvioinnin vastaavasti kuin ammatillisissa tutkinnon osissa.</i>
Tutkinnon osa toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta 5-15 osp <i>Tutkintoon voi sisällyttää tutkinnon osan toisesta ammatillisesta perustutkinnosta, ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta. Riippumatta sisällytettävän tutkinnon osan laajuudesta, tutkinnon osan laajuus on tässä kohdassa enintään 15 osaamispistettä.</i>
Korkeakouluopinnot 5-15 osp <i>Tutkinnon osa sisältää ammatillista osaamista tukevia korkeakouluopintoja.</i>
Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja 1-25 osp <i>Yhteisten tutkinnon osien osa-alueita, lukio-opintoja tai muita jatko-opintovalmiuksia tukevia opintoja</i>
YHTEISET TUTKINNON OSAT 35 OSP <i>Viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen laajuus on vähintään 11 osaamispistettä, matemaattis-luonnontieteellisen osaamisen laajuus on vähintään 6 osaamispistettä ja yhteiskunta- ja työelämäosaamisen laajuus on vähintään 9 osaamispistettä. Lisäksi yhteisiin tutkinnon osiin tulee sisältyä valinnaisia osaamistavoitteita opiskelijan valitsemasta yhdestä tai useammasta yhteisestä tutkinnon osasta ja tutkinnon osan osa-alueelta tai osa-alueilta siten, että yhteisten tutkinnon osien 35 osaamispisteen laajuus täyttyy.</i>
Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp, P
Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 6 osp, P

Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, 9 osp, P

Yhteisten tutkinnon osien valinnaiset osaamistavoitteet | 9 osp

Yhteisten tutkinnon osien valinnaiset osaamistavoitteet voivat olla tutkinnon perusteissa määrättyjä tai koulutuksen järjestäjän päättämiä muita valinnaisia osaamistavoitteita, jotka tukevat kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden tutkinnon perusteissa määrättyjä tavoitteita. Valinnaisiin osaamistavoitteisiin voidaan sisällyttää myös opiskelijan aiemmin hankkimaa osaamista, joka tukee kyseisen tutkinnon osan ja sen osa-alueiden tutkinnon perusteissa määrättyjä osaamistavoitteita.

2. Tutkinnon osat

2.1. Tekstiili- ja muotialan tuotteen valmistaminen, 30 osp (105860)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- tunnistaa ja valita alan materiaaleja ja lisätarvikkeita
- suunnitella tuotteen valmistuksen
- valmistaa tuotteen
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija tunnistaa ja valitsee alan materiaaleja ja lisätarvikkeita.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• selvittää ja testaa materiaalien ominaisuuksia ja soveltuvuutta tuotteeseen tarvitien ohjausta• tunnistaa ja valitsee ohjattuna alan yleisimpiä materiaaleja ja lisätarvikkeita huomioiden tuotteen elinkaaren• käyttää satunnaisesti ammattisanastoa ja tunnistaa myös kansainvälisiä yleisimpiä alan käsitteitä• laskee ohjeiden avulla materiaalien kulutuksen• dokumentoi valittujen materiaalien tuotetiedot ja tekee ohjatusti hoito-ohjeen standardien mukaisesti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• selvittää ja testaa materiaalien ominaisuuksia ja soveltuvuutta tuotteeseen kysymällä tarvittaessa neuvoa asiantuntijalta• tunnistaa ja valitsee alan yleisimpiä materiaaleja ja lisätarvikkeita huomioiden tuotteen elinkaaren ja esteettisyyden• käyttää ammattisanastoa monipuolisesti ja käyttää myös kansainvälisiä käsitteitä• suunnittelee materiaalien käytön välttämällä hävikkiä• laskee materiaalien kulutusta riittävällä tarkkuudella• dokumentoi valittujen materiaalien tuotetiedot ja tekee tuotteelle hoito-ohjeen standardien mukaisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa ja valitsee itsenäisesti alan yleisimpiä materiaaleja ja lisätarvikkeita huomioiden tuotteen elinkaaren ja esteettisyyden• selvittää ja testaa materiaalien ominaisuuksia ja soveltuvuutta tuotteeseen omatoimisesti• käyttää ammattisanastoa sujuvasti ja monipuolisesti käyttäen myös kansainvälisiä alan käsitteitä• suunnittelee materiaalien käytön tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti välttämällä hävikkiä• laskee materiaalien kulutuksen täsmällisesti• dokumentoi valittujen materiaalien tuotetiedot kattavasti ja tekee tuotteelle hoito-ohjeen itsenäisesti standardien mukaisesti.

Opiskelija suunnittelee tuotteen valmistuksen.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää tuotteen käyttötarkoitusta ja laatuvaatimuksia tunnistuen ammattisanastoa osana työryhmää • toimii osana työyhteisöä noudattaen sovittuja pelisääntöjä tarviton ajoittain ohjausta • ratkaisee ohjatusti ongelmatilanteita • hankkii tietoa alan yleisimmistä valmistustekniikoista ja niiden käytöstä • valitsee ohjatusti tuotteen valmistustekniikat hyödyntäen etsimäänsä tietoa • valitsee valmistukseen soveltuvat koneet ja laitteet sekä perehtyy työhön ja turvallisiin työtapoihin, työolosuhteisiin, työ- ja tuotantomenetelmiin, työssä käytettäviin työvälineisiin ja niiden oikeaan ja ergonomiseen käyttöön • aikatauluttaa tuotteen valmistusta tarviton ohjausta • laatii ja dokumentoi valmistussuunnitelman osana työryhmää
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää tuotteen käyttötarkoitusta ja laatuvaatimuksia käyttäen ammattisanastoa • toimii osana työyhteisöä noudattaen sovittuja pelisääntöjä • ratkaisee ongelmatilanteita • hankkii tietoa alan yleisimmistä valmistustekniikoista ja niiden käytöstä • valitsee tuotteelle soveltuvat valmistustekniikat hyödyntäen etsimäänsä tietoa • valitsee valmistukseen soveltuvat koneet ja laitteet sekä perehtyy työhön ja turvallisiin työtapoihin, työolosuhteisiin, työ- ja tuotantomenetelmiin, työssä käytettäviin työvälineisiin ja niiden oikeaan ja ergonomiseen käyttöön • aikatauluttaa realistisesti tuotteen valmistuksen • laatii ja dokumentoi toteuttamiskelpoisen valmistussuunnitelman.
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää tuotteen käyttötarkoituksen ja työn laatuvaatimukset käyttäen ammattisanastoa sujuvasti • toimii osana työyhteisöä noudattaen sovittuja pelisääntöjä sekä sopii poikkeamista sovitun toimintatavan mukaisesti • kysyy ongelmatilanteissa neuvoa ja keskusteleee eri ratkaisuvaihtoehdoista • hankkii monipuolisesti tietoa alan yleisimmistä valmistustekniikoista ja niiden käytöstä • valitsee perustellusti tuotteen valmistustekniikat soveltaen hankkimaansa tietoa ja ottaen huomioon annetut tavoitteet • valitsee valmistukseen soveltuvat koneet ja laitteet sekä perehtyy työhön ja turvallisiin työtapoihin, työolosuhteisiin, työ- ja tuotantomenetelmiin, työssä käytettäviin työvälineisiin ja niiden oikeaan ja ergonomiseen käyttöön • aikatauluttaa realistisesti tuotteen valmistuksen • laatii ja dokumentoi perustellun ja kattavan valmistussuunnitelman.

Opiskelija valmistaa tuotteen.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • etenee työprosessissa valmistussuunnitelman mukaisesti tarviton ohjausta • noudattaa kestävän kehityksen mukaisia toimintatapoja tarviton ajoittain ohjausta • käyttää valittuja materiaaleja asetettujen vähimmäislaatuvaatimusten mukaisesti • käyttää koneita ja laitteita sekä tekee ohjatusti tarvittavat säädöt käytettävien materiaalien mukaisesti • tekee ohjatusti tarvittavat päivittäishuollot koneille ja laitteille • valmistaa ja viimeistelee käyttötarkoitukseen soveltuvan tuotteen • ratkaisee työtehtävissä syntyneitä ongelmatilanteita tutuissa tilanteissa • noudattaa annettuja työturvallisuusohjeita • toimii osana työryhmää • arvostaa omaa ja muiden työtä • huolehtii työkyvystään ja ergonomiasta • noudattaa sovittuja työaikoja • huolehtii työympäristön siisteydestä ja järjestyksestä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • etenee työprosessissa valmistussuunnitelman mukaisesti • noudattaa kestävän kehityksen mukaisia toimintatapoja ja edistää niitä työyhteisössään • käyttää valittuja materiaaleja laatuvaatimusten mukaisesti • käyttää koneita ja laitteita ja tekee tarvittavat säädöt käytettävien materiaalien mukaisesti • tekee tarvittavat päivittäishuollot koneille ja laitteille • valmistaa ja viimeistelee tuotteen laatuvaatimusten mukaisesti • ratkaisee työtehtävissä syntyneitä ongelmatilanteita ja tekee ohjeiden avulla valintoja • noudattaa työturvallisuusohjeita • toimii osana työryhmää jakaen osaamistaan • arvostaa omaa ja muiden työtä sekä edistää toiminnallaan työryhmän hyvinvointia • huolehtii työkyvystään ja ergonomiasta • noudattaa sovittuja työaikoja käyttäen työajan yrittäjähenkisesti • huolehtii työympäristön siisteydestä ja järjestyksestä.
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • huolehtii työprosessin etenemisestä tehdyn valmistussuunnitelman mukaisesti ja muuttaa suunnitelmaa tarvittaessa • noudattaa ja edistää kestävän kehityksen mukaisia toimintatapoja systemaattisesti työyhteisössään • valmistaa valituista materiaaleista tarkoituksenmukaisin työtavoin laadukkaasti tuotteen • käyttää koneita ja laitteita tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti sekä tekee tarvittavat säädöt käytettävien materiaalien mukaisesti • tekee tarvittavat päivittäishuollot koneille ja laitteille itsenäisesti • valmistaa ja viimeistelee tuotteen joutuisasti laatuvaatimusten mukaisesti • ratkaisee työtehtävissä syntyneitä ongelmatilanteita ja tekee valintoja ja päätöksiä oma-aloitteisesti • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ennakoii riskejä

	<ul style="list-style-type: none"> • toimii oma-aloitteisesti osana työryhmää jakaen osaamistaan ja auttaen sen jäseniä kehittymään työssään • arvostaa omaa ja muiden työtä sekä edistää toiminnallaan työryhmän hyvinvointia • huolehtii työkyvystään ja ergonomiasta • noudattaa sovittuja työaikoja, käyttää työajan yrittäjähenkisesti ja joustaa muuttuvissa tilanteissa • huolehtii työympäristön siisteydestä ja järjestyksestä systemaattisesti.
--	--

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään • arvioi ohjattuna valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja työn kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan • arvioi valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja työn kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan perustellusti • arvioi perustellusti valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja työn kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan sekä tuotteen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnitteleamalla valmistuksen ja valmistamalla tekstiili- ja muotialan tuotteen ammattialalle tyypillisessä työympäristössä. Pitkissä prosesseissa näyttö voi koostua useasta eri työprosessin vaiheesta. Opiskelija käyttää valmistuksessa alan materiaaleja, työmenetelmiä, koneita ja laitteita. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.2. Osaamisesta ja tuotteista viestiminen, 10 osp (105861)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- dokumentoida työtään ja tuottaa digitaalista sisältöä
- hyödyntää digitaalisia kanavia viestinnässä

- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija dokumentoi työtään ja tuottaa digitaalista sisältöä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • tuottaa ohjattuna sisältöä työstään ja työskentelystään digitaalisuutta hyödyntäen huomioiden myös mahdollisen globaalin toimintaympäristön • käyttää alan ammattisanastoa satunnaisesti • viestii osaamisesta tai tuotteista yhdellä kotimaisella ja auttavasti yhdellä vieraalla kielellä • noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • tuottaa visuaalisesti kiinnostavaa sisältöä työstään ja työskentelystään digitaalisuutta hyödyntäen huomioiden myös mahdollisen globaalin toimintaympäristön • käyttää alan ammattisanastoa • viestii osaamisesta tai tuotteista yhdellä kotimaisella ja yhdellä vieraalla kielellä • noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • tuottaa visuaalisesti kiinnostavaa, julkaisukelpoista sisältöä työstään ja työskentelystään digitaalisuutta hyödyntäen huomioiden myös globaalin toimintaympäristön • käyttää sujuvasti alan ammattisanastoa • viestii osaamisesta tai tuotteista yhdellä kotimaisella ja sujuvasti vähintään yhdellä vieraalla kielellä • noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta.

Opiskelija hyödyntää digitaalisia kanavia viestinnässä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy ohjattuna yrityksen käytössä oleviin viestintäkanaviin tai toimialalla tyypillisesti käytettäviin digitaalisiin kanaviin • suunnittelee ja tuottaa sisältöjä ohjattuna valittuun julkaisukanavaan tietyille kohderyhmälle • viimeistelee sisällöt huomioiden niiden visuaalisen kiinnostavuuden • hyödyntää ja julkaisee sisältöä sovitussa kanavissa tarkoituksenmukaisesti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy yrityksen käytössä oleviin viestintäkanaviin tai toimialalla tyypillisesti käytettäviin digitaalisiin kanaviin • suunnittelee ja tuottaa sisältöjä valittuun julkaisukanavaan ja kohderyhmille ohjeiden mukaisesti • viimeistelee sisällöt huomioiden niiden visuaalisen kiinnostavuuden • hyödyntää ja julkaisee sisältöä sovitussa kanavissa tarkoituksenmukaisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy monipuolisesti yrityksen käytössä oleviin viestintäkanaviin tai toimialalla tyypillisesti käytettäviin digitaalisiin kanaviin • suunnittelee ja tuottaa sisältöjä toimien vuorovaikutuksessa ja ymmärtäen eri julkaisukanavien ja kohderyhmien luonteen • viimeistelee sisällöt huomioiden niiden esteettisyyden ja visuaalisen houkuttelevuuden • hyödyntää ja julkaisee sisältöä sovitussa kanavissa monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi työtään ja työskentelyään • arvioi ohjattuna työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan • arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan perustellusti • arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan sekä tuottamansa aineiston kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tuottamalla sisältöjä ja hyödyntämällä digitaalisia kanavia osaamisesta ja tuotteista viestittäessä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin. Tämä tutkinnon osa voidaan suorittaa itsenäisenä kokonaisuutena tai jonkin ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä siten, että arviointi irrotetaan omaksi kokonaisuudekseen.

2.3. Sarjatuotannossa toimiminen, 45 osp (105862)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella työtään ja toimia työryhmän jäsenenä
- valmistaa tuotteita sarjatyönä valmistuksen eri vaiheissa
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee työtään ja toimii työryhmän jäsenenä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• perehtyy ohjatusti työhön, työ- ja tuotantomenetelmiin sekä tarvittaviin työn seurantajärjestelmiin• noudattaa työskennellessään voimassa olevaa työlainsäädäntöä• etsii tietoa työhöjteen mukaiseen valmistukseen soveltuvista menetelmistä, välineistä ja koneista ohjattuna• tulkitsee ohjatusti työhöjkeitä ja suunnittelee työtään yhteistyössä työryhmän kanssa• valitsee työhöjteen mukaisiin materiaaleihin soveltuvat työmenetelmät ohjattuna työryhmässä• ratkaisee ongelmatilanteita hyödyntäen työryhmää
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• perehtyy työhön, työ- ja tuotantomenetelmiin sekä tarvittaviin työn seurantajärjestelmiin• noudattaa työskennellessään voimassa olevaa työlainsäädäntöä• etsii tietoa työhöjteen mukaiseen valmistukseen soveltuvista menetelmistä, välineistä ja koneista osana työryhmää• tulkitsee työhöjkeitä ja suunnittelee työtään ja sen vaiheistusta yhteistyössä työryhmän kanssa• valitsee työhöjteen mukaisiin materiaaleihin tarkoituksenmukaiset työmenetelmät osana työryhmää• ratkaisee ongelmatilanteita alan käsitteitä käyttäen ja etsimäänsä tietoa ja työryhmää hyödyntäen
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• perehtyy itsenäisesti työhön, työ- ja tuotantomenetelmiin sekä tarvittaviin työn seurantajärjestelmiin• noudattaa työskennellessään voimassa olevaa työlainsäädäntöä• etsii monipuolisesti tietoa työhöjteen mukaiseen valmistukseen soveltuvista menetelmistä, välineistä ja koneista osana työryhmää• tulkitsee itsenäisesti työhöjkeitä ja suunnittelee työtään yhteistyössä työryhmän kanssa ymmärtäen työn vaiheistuksen ja sen merkityksen• valitsee itsenäisesti ja perustellusti työhöjteen mukaisiin materiaaleihin tarkoituksenmukaiset työmenetelmät tehden sujuvasti yhteistyötä työryhmän kanssa• kykenee itsenäiseen ongelmanratkaisuun hyödyntäen etsimäänsä tietoa ja keskustellen sujuvasti työryhmän kanssa alan käsitteistöä käyttäen.

Opiskelija valmistaa tuotteita sarjatyönä valmistuksen eri vaiheissa.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa työohjeita ja valmistaa sarjaa valmistusprosessissa ohjattuna huomioiden laatuvaatimukset • säätää ja käyttää koneita ja laitteita valmistuksessa ohjeiden mukaisesti osana työryhmää • ompelee tuotteita ammattimaisin ottein • noudattaa annettuja työturvallisuusohjeita • noudattaa ohjatusti ergonomisia työtapoja ja kiinnittää huomiota työssä jaksamiseen • pitää koneet puhtaina ja oman työympäristönsä siistinä • lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet ohjeiden mukaan • tallentaa ohjatusti tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa sarjan valmistuksessa työohjeita ja valmistuksen peruseriaatteita laatuvaatimukset huomioiden • säätää ja käyttää koneita ja laitteita valmistuksessa tehokkaasti ohjeiden mukaan huolehtien niiden päivittäisestä huollosta itsenäisesti • ompelee tuotteita laadukkaasti ammattimaisin ottein • noudattaa työturvallisuusohjeita • noudattaa ergonomisia työtapoja ja ymmärtää työhyvinvoinnin merkityksen työssä jaksamiseen • ylläpitää toiminnallaan työympäristön siisteyttä • lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet ohjeiden mukaan • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä ohjeiden mukaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa sarjan valmistuksessa työohjeita ja laatuvaatimuksia itsenäisesti ja joutuisasti tunnistuen mahdolliset muutostarpeet työohjeissa • säätää ja käyttää koneita ja laitteita valmistuksessa taloudellisesti ja tehokkaasti huolehtien niiden päivittäisestä huollosta ja huoltotarpeesta • ompelee tuotteita joutuisasti ja laadukkaasti ammattimaisin ottein • kantaa vastuun työnsä laadusta ja laatuvirheiden korjaamisesta yrityksen tai organisaation laatutavoitteiden mukaisesti • noudattaa annettuja työturvallisuusohjeita ja ennakoii riskejä osana työryhmää • noudattaa itsenäisesti ergonomisia työtapoja ja ymmärtää työhyvinvoinnin merkityksen • ylläpitää työympäristön siisteyttä ja toimii aloitteellisesti työympäristön kehittämiseksi • lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet oikein sekä pyrkii ehkäisemään jätteen syntymistä • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä oma-aloitteisesti.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämäänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan• arvioi valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämäänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa ohjeisiin ja laatuvaatimuksiin perustellusti• arvioi perustellusti valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämäänsä aikaa ja kannattavuutta• kerää systemaattisesti palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan• osallistuu aktiivisesti työryhmän keskusteluihin ja esittää ideoita työn ja työympäristön kehittämiseksi.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä sarjatuotannon eri vaiheissa työskennellen ja ompelijana toimien. Hän käyttää sarjatuotannossa soveltuvia työmenetelmiä, koneita ja laitteita tuotteen valmistamiseksi. Ammattitaito osoitetaan ammattialalle tyypillisessä työympäristössä, kuten teollisessa valmistuksessa tai yrittäjän toimitilassa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.4. Vaatteen valmistaminen vaatturityönä, 45 osp (106398)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella vaatteen ja sen valmistuksen vaatturityönä
- kaavoittaa ja valmistaa vaatteen vaatturityönä
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee vaateen ja sen valmistuksen vaatturityönä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toimii vuorovaikutuksessa asiakastilanteissa ja kirjaa ylös asiakkaan toiveet ohjeiden mukaisesti• tekee vartaloanalyysin ja hahmottaa asiakkaan värimaailmaa ohjattuna• käyttää tietoa vaatteiden leikkauksista, linjoista ja mittasuhteista asiakkaalle soveltuvan mallin valitsemisessa• piirtää esityskuvia mallista manuaalisesti tai digitaalisuutta hyödyntäen tarviton ajoittain ohjausta• etsii tietoa valmistuksessa tarvittavista vaatturityömenetelmistä ja materiaaleista sekä niiden ekologisuudesta ja taloudellisuudesta• valitsee vaateen valmistukseen soveltuvat vaatturityömenemät ohjeiden mukaisesti• noudattaa työskennellessään voimassa olevaa työlainsäädäntöä ja ottaa huomioon työssään kuluttajansuojaa, tuotevastuuta sekä immateriaalioikeuksia koskevan lainsäädännön• valitsee ja testaa vaatteeseen soveltuvat materiaalit ja lisätarvikkeet tarviton ajoittain ohjausta• toimii vastuullisesti kestävä kehityksen edistämisen näkökulmasta tarviton ajoittain ohjausta• laatii aikataulutetun suunnitelman ohjatusti vaateen valmistuksesta vaatturityönä• laskee ohjatusti vaateen hinta-arvion ottaen huomioon materiaali- ja työkustannukset
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• palvelee asiakasta hyödyntäen vaatturityöosaamistaan sekä dokumentoi asiakkaan toiveet• tekee vartaloanalyysin huomioiden asiakkaan pukeutumistyylin ja vaateen käyttötarkoituksen sekä hahmottaa asiakkaan värimaailmaa ja huomioi asiakkaan väritoiveita• käyttää tietoa ja osaamistaan vaateen suunnittelussa ja suosittelee asiakkaan toiveidenmukaisia vaateen leikkauksia, linjoja ja mittasuhteita• piirtää esityskuvia manuaalisesti tai digitaalisuutta hyödyntäen• käyttää eri tietolähteiden tietoa valmistuksessa tarvittavista vaatturityömenetelmistä ja materiaaleista sekä niiden ekologisuudesta ja taloudellisuudesta• valitsee valmistukseen soveltuvat vaatturityömenetelmät perustellusti• noudattaa työskennellessään voimassa olevaa työlainsäädäntöä ja ottaa huomioon työssään kuluttajansuojaa, tuotevastuuta sekä immateriaalioikeuksia koskevan lainsäädännön• valitsee ja testaa vaatteeseen soveltuvat materiaalit ja lisätarvikkeet tarkoituksenmukaisesti• toimii vastuullisesti kestävä kehityksen edistämisen näkökulmasta• dokumentoi aikataulutetun suunnitelman vaateen valmistuksesta vaatturityönä• laskee vaateen hinta-arvion ottaen huomioon materiaali- ja työkustannukset

Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • palvelee asiakasta yhteistyökykyisesti sekä hoitaa asiakastilanteen eri vaiheet ja dokumentoinnin sujuvasti hyödyntäen monipuolisesti vaatturityöosaamistaan • tekee vartaloanalyysin huomioiden asiakkaan pukeutumistyylin ja vaatteen käyttötarkoituksen, kartoittaa asiakkaan värimaailmaa sekä esittää asiakkaalle soveltuvia vaihtoehtoja • soveltaa tietoa ja osaamistaan vaatteen suunnittelussa ja suosittelee asiakkaan toiveidenmukaisia vaihtoehtoisia asiakkaalle sopivia vaatteen leikkauksia, linjoja ja mittasuhteita • piirtää mittasuhteiltaan mallia vastaavia, selkeitä esityskuvia manuaalisesti tai digitaalisuutta hyödyntäen • soveltaa monipuolisesti tietoa valmistuksessa tarvittavista vaatturityömenetelmistä ja materiaaleista huomioiden ekologisuuden ja taloudellisuuden • hyödyntää monipuolisesti ja perustellusti valmistukseen soveltuvia vaatturityömenetelmiä • noudattaa työskennellessään voimassa olevaa työlainsäädäntöä ja ottaa huomioon työssään kuluttajansuojaa, tuotevastuuta sekä immateriaalioikeuksia koskevan lainsäädännön • valitsee ja testaa vaatteeseen soveltuvat materiaalit ja lisätarvikkeet tarkoituksenmukaisesti ja perustellusti • toimii vastuullisesti ja perustelee tekemiään ratkaisuja kestävän kehityksen edistämisen näkökulmasta • suunnittelee vaatteen valmistuksen aikataulutuksen realistisesti asiakkaan toiveiden mukaisesti ja noudattaa sitä • dokumentoi kattavan ja tarkoitukseen soveltuvan suunnitelman vaatteen valmistuksesta vaatturityönä • laskee vaatteen perustellun hinta-arvion ottaen huomioon materiaali- ja työkustannukset

Opiskelija kaavoittaa ja valmistaa vaatteen vaatturityönä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • ottaa asiakkaasta tarvittavat mitat ohjeiden avulla • valitsee ohjattuna asiakkaan mittojen mukaisen kaavan • tekee tarvittavat kaavalaskemat tarviten ajoittain ohjausta • kuosittelee ohjattuna mallia vastaavan kaavan ottaen huomioon asiakkaan vartalon erityispiirteet • laskee materiaalitärpeet huomioiden hävikin • tekee leikkuusuunnitelman ja leikkaa tarviten ajoittain ohjausta • säätää ja valitsee tarkoituksenmukaiset koneet ja laitteet tarviten ohjausta • huoltaa ja puhdistaa työssään käyttämänsä koneet ja laitteet tarviten ajoittain ohjausta • noudattaa työturvallisuusohjeita • huolehtii työympäristön siisteydestä • lajittelee jätteet • käyttää ergonomisia työtapoja ja -asentoja • noudattaa työaikoja ja sovittua aikataulua • ompelee vaatteen sovitusvaiheeseen tarviten ajoittain ohjausta • sovittaa asiakkaalle ja ottaa vastaan asiakaspalautteen • tekee ohjattuna tarvittavat sovitusmuutokset vaatteeseen ja kaavoihin varmistaen tuotteen istuvuuden • ompelee ja viimeistelee käyttötarkoitukseen soveltuvan vaatteen tarviten ajoittain ohjausta • hyödyntää valmistuksessa ohjeiden mukaisia työotteita tarviten ajoittain ohjausta • hinnoittelee valmiin vaatteen ohjatusti • luovuttaa työn asiakkaalle kertoen vaatteen ominaisuuksista • tallentaa ohjatusti tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä ja tuotetiedot
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • ottaa asiakkaasta tarvittavat mitat • valitsee asiakkaan mittojen mukaisen kaavan hyödyntäen tietoa peruskaavan rakenteesta • tekee tarvittavat kaavalaskemat • kuosittelee mallia vastaavan kaavan ottaen huomioon asiakkaan vartalon erityispiirteet • laskee materiaalien menekin ja minimoi leikkuuhävikin • tekee leikkuusuunnitelman ja leikkaa tarkoituksenmukaisilla välineillä • säätää ja valitsee tarkoituksenmukaiset koneet ja laitteet • huoltaa ja puhdistaa työssään käyttämänsä koneet ja laitteet tarkoituksenmukaisesti noudattaen ohjeita • noudattaa työturvallisuusohjeita • huolehtii työympäristön siisteydestä • lajittelee jätteet oikein • käyttää ergonomisia työtapoja ja -asentoja • noudattaa työaikoja ja sovittua aikataulua • ompelee vaatteen sovitusvaiheeseen • sovittaa asiakkaalle ja ottaa huomioon asiakaspalautteen • tekee tarvittavat sovitusmuutokset vaatteeseen ja kaavoihin varmistaen tuotteen istuvuuden • ompelee ja viimeistelee käyttötarkoitukseen soveltuvan, laadukkaan vaatteen • hyödyntää valmistuksessa tarkoituksenmukaisia työotteita • hinnoittelee valmiin vaatteen realistisesti

	<ul style="list-style-type: none"> • luovuttaa työn asiakkaalle kertoen vaateen ominaisuuksista, säilytyksestä ja huollosta • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä ja tuotetiedot
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • ottaa asiakkaasta tarvittavat mitat tarkasti • valitsee asiakkaan mittojen mukaisen kaavan hyödyntäen tietoa peruskaavan rakenteesta • tekee tarvittavat kaavalaskemat itsenäisesti asiakkaan mitoilla ja päättää mallin ja materiaalin mukaiset väljyydet omatoimisesti • kuosittelee mallia vastaavan kaavan omatoimisesti ottaen huomioon asiakkaan vartalon erityispiirteet • laskee materiaalien menekin tarkasti minimoiden hävikin • tekee taloudellisen leikkuusuunnitelman ja leikkaa huolellisesti tarkoituksenmukaisilla välineillä • säätää ja valitsee tarkoituksenmukaiset koneet ja laitteet itsenäisesti • huoltaa ja puhdistaa oma-aloitteisesti ja systemaattisesti työssään käyttämiensä koneet ja laitteet • noudattaa työturvallisuusohjeita • huolehtii työympäristön siisteydestä, järjestyksestä ja viihtyisyydestä ottaen huomioon työyhteisön muut jäsenet • lajittelee syntyneet jätteet oma-aloitteisesti ja tarkasti • käyttää ergonomisia työtapoja ja -asentoja huolehtien työkyvystään • noudattaa työaikoja ja käyttää työajan tehokkaasti sekä toimii vastuullisesti tavoitteen saavuttamiseksi sovituissa aikatauluissa • ompelee vaateen sovitusvaiheeseen • sovittaa vaateen suunnitelmallisesti asiakkaalle ja hyödyntää asiakaspalautteen työskentelyssään • tekee tarvittavat sovitusmuutokset vaatteeseen ja kaavoihin varmistaen tuotteen istuvuuden • ompelee ja viimeistelee laadukkaan vaateen joutuisasti • hyödyntää valmistuksessa tarkoituksenmukaisia työotteita sujuvasti • hinnoittelee valmiin vaateen realistisesti laatimansa hinta-arvion pohjalta • luovuttaa työn asiakkaalle kertoen selkeästi ja asiantuntevasti vaateen ominaisuuksista, säilytyksestä ja huollosta • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä ja tuotetiedot oma-aloitteisesti ja systemaattisesti

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan ohjatusti• arvioi omia vahvuuksiaan ja tunnistaa kehittämiskohteitaan ammattialansa yrittäjänä toimimiseen
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan• arvioi valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan• arvioi mahdollisuuksia tuotteistaa osaamistaan• arvioi omia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan ammattialansa yrittäjänä toimimiseen
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi perustellusti valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelynsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan sekä tuotteen kehittämistarpeita.• arvioi mahdollisuuksia tuotteistaa osaamistaan• arvioi omia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan ammattialansa yrittäjänä toimimiseen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla valmistuksen ja valmistamalla asiakkaan mittojen mukaisen vaateen vaaturityönä. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa vaaturille tyypillisessä työympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.5. Vaateen valmistaminen mittatilaustyönä, 45 osp (105864)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella vaateen ja sen valmistuksen asiakaslähtöisesti
- kaavoittaa ja valmistaa vaateen mittatilaustyönä
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee vaateen ja sen valmistuksen asiakaslähtöisesti.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toimii vuorovaikutuksessa asiakastilanteissa ja kirjaa muistiin asiakkaan toiveet tarvitien ajoittain ohjausta• tekee asiakas- ja vartaloanalyysin sekä hahmottaa asiakkaan värimaailmaa ohjattuna• hyödyntää ohjattuna tuotteen suunnittelussa esteettisyyttä ja ajan ilmiöitä huomioiden asiakkaan toiveet sekä hänen vartalolleen sopivat leikkaukset, linjat ja mittasuhteet• piirtää ohjattuna lukukelpoisia esityskuvia tai toteuttaa ohjattuna piirustukset digitaalisuutta hyödyntäen• valitsee käyttötarkoitukseen sopivia materiaaleja ja lisätarvikkeita• kokeilee ja valitsee valmistuksessa tarvittavat työmenetelmät• noudattaa työskennellessään voimassa olevaa työlainsäädäntöä ja ottaa ohjatusti työssään huomioon kuluttajansuojaa, tuotevastuuta sekä immateriaalioikeuksia koskevan lainsäädännön• suunnittelee ja aikatauluttaa valmistuksen sekä laatii työsuunnitelman ohjatusti sekä muuttaa työsuunnitelmaa tarvittaessa• arvioi valintojen vaikutusta tuotteen toimivuuteen, ulkonäköön ja hintaan• laskee ohjatusti realistisen hinta-arvion, joka sisältää materiaali-, valmistus- ja työajan kustannukset
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• palvelee asiakasta hyvässä vuorovaikutuksessa kirjaten muistiin asiakkaan toiveet• tekee asiakas- ja vartaloanalyysin huomioiden asiakkaan puheutumistyylin ja vaateen käyttötarkoituksen sekä hahmottaa asiakkaan värimaailmaa ja huomioi asiakkaan väritoiveita• hyödyntää vaateen suunnittelussa esteettisyyttä ja ajan ilmiöitä ottaen huomioon asiakkaan toiveet ja asiakkaalle sopivat leikkaukset, linjat ja mittasuhteet• kokoaa ideoita ja piirtää lukukelpoisia esityskuvia tai toteuttaa piirustukset hyödyntäen digitaalisuutta• esittelee suunnitelmiaan ja valintojaan asiakkaalle ja muuttaa niitä tarvittaessa yhteistyössä asiakkaan kanssa• etsii ja valitsee käyttötarkoitukseen sekä vaateen tyyliin sopivia materiaaleja ja lisätarvikkeita• kokeilee valmistuksessa tarvittavia työmenetelmiä ja valitsee soveltuvat• noudattaa työskennellessään voimassa olevaa työlainsäädäntöä ja ottaa työssään huomioon kuluttajansuojaa, tuotevastuuta sekä immateriaalioikeuksia koskevan lainsäädännön• suunnittelee ja aikatauluttaa valmistuksen sekä laatii työsuunnitelman ottaen huomioon asiakkaan tarpeet ja muuttaen työsuunnitelmaa tarvittaessa• arvioi valintojen vaikutusta tuotteen toimivuuteen, kestävyuteen, ulkonäköön, laatuun ja hintaan• laskee realistisen hinta-arvion, joka sisältää materiaali-, valmistus- ja työajan kustannukset
Hyvä 4	

Kiitettävä 5

- toimii yhteistyökykyisesti asiakkaan kanssa ja hoitaa asiakastilanteen eri vaiheet sujuvasti
- tekee asiakas- ja vartaloanalyysin itsenäisesti huomioiden asiakkaan pukeutumistyylin ja vaateen käyttötarkoituksen sekä kartoittaa asiakkaan värimaailmaa ja esittää asiakkaalle soveltuvia vaihtoehtoja
- hyödyntää esteettisyyttä ja ajan ilmiöiden tuntemustaan taitavasti vaateen suunnittelussa sekä suosittelee asiakkaalle sopivia leikkauksia, linjoja ja mittasuhteita asiakkaan toiveita kuunnellen
- kokoaa ideoita ja piirtää laadukkaita esityskuvia tai toteuttaa ne digitaalisuutta hyödyntäen
- etsii, vertailee ja valitsee käyttötarkoitukseen sekä asiakkaan ja vaateen tyyliin sopivia materiaaleja ja lisätarvikkeita sekä tekee tarvittavat kokeilut
- perustelee suunnitelmiaan ja valintojaan vuorovaikutustilanteissa asiakkaalle ja muuttaa niitä tarvittaessa
- kokeilee valmistuksessa tarvittavia työmenetelmiä ja valitsee soveltuvat
- noudattaa työskennellessään voimassa olevaa työlainsäädäntöä ja ottaa huomioon työssään kuluttajansuojaa, tuotevastuuta sekä immateriaalioikeuksia koskevan lainsäädännön
- suunnittelee ja aikatauluttaa realistisesti valmistuksen sekä laatii loogisesti etenevän kattavan työsuunnitelman ottaen huomioon asiakkaan tarpeet ja muuttaen työsuunnitelmaa tarvittaessa
- arvioi perustellusti valintojen vaikutusta tuotteen toimivuuteen, kestävyys, ulkonäköön, laatuun ja hintaan
- laskee realistisen hinta-arvion, joka sisältää materiaali-, valmistus- ja työajan kustannukset.

Opiskelija kaavoittaa ja valmistaa vaateen mittatilaustyönä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> ottaa asiakkaasta tarvittavat mitat ohjattuna tekee kaavalaskelmat asiakkaan mitoilla ohjeiden avulla valitsee ohjattuna asiakkaan mittojen mukaisen kaavan hyödyntäen tietoa peruskaavan rakenteesta kuosittelee ohjattuna mallia vastaavan kaavan ottaen huomioon asiakkaan vartalon erityispiirteet laskee materiaalien menekin tekee leikkuusuunnitelman ja leikkaa tarkoituksenmukaisilla välineillä säätää ja valitsee tarvittavat koneet ja laitteet ohjattuna ompelee vaateen sovitusvaiheeseen tarviten ajoittain ohjausta sovittaa asiakkaalle ja tekee ohjattuna tarvittavat sovitusmuutokset vaatteeseen ja kaavoihin ompelee ja viimeistelee käyttötarkoitukseen soveltuvan vaateen tarviten ajoittain ohjausta käyttää työskennellessään tarkoituksenmukaisia työotteita ohjatusti noudattaa työaikoja ja sovittua aikataulua noudattaa työturvallisuusohjeita huolehtii työympäristön siisteydestä käyttää ergonomisia työasentoja hinnoittelee valmiin tuotteen ohjatusti luovuttaa työn asiakkaalle kertoen tuotteen ominaisuuksista tallentaa ohjatusti tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä ja tuotetiedot
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> ottaa asiakkaasta tarvittavat mitat tekee kaavalaskelmat asiakkaan mitoilla valitsee asiakkaan mittojen mukaisen kaavan hyödyntäen tietoa peruskaavan rakenteesta kuosittelee mallia vastaavan kaavan ottaen huomioon asiakkaan vartalon erityispiirteet käyttää tarvittaessa muotoilua kuosittelun tukena mittaa ja laskee materiaalien menekin tekee leikkuusuunnitelman ja leikkaa tarkoituksenmukaisilla välineillä säätää ja valitsee tarkoituksenmukaiset koneet ja laitteet valmistukseen huoltaa ja puhdistaa työssä käyttämänsä koneet ja laitteet ompelee vaateen sovitusvaiheeseen sovittaa vaateen asiakkaalle ja tekee tarvittavat sovitusmuutokset ompelee ja viimeistelee laadukkaan vaateen käyttää työskennellessään tarkoituksenmukaisia työotteita noudattaa työaikoja ja toimii vastuullisesti tavoitteen saavuttamiseksi sovituksessa aikataulussa noudattaa työturvallisuusohjeita huolehtii työympäristön siisteydestä ja järjestyksestä ottaen huomioon työyhteisön muut jäsenet käyttää ergonomisia työasentoja ja huolehtii työkyvystään hinnoittelee valmiin tuotteen realistisesti laatimansa hinta-arvion pohjalta luovuttaa työn asiakkaalle kertoen vaateen ominaisuuksista tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä ja tuotetiedot ohjeiden mukaan

Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • ottaa asiakkaasta tarvittavat mitat tarkasti • tekee kaavalaskelmat asiakkaan mitoilla ja päättää mallin ja materiaalin mukaiset väljyydet omatoimisesti • valitsee asiakkaan mittojen mukaisen kaavan hyödyntäen tietoa peruskaavan rakenteesta • kuosittelee mallia vastaavan kaavan omatoimisesti ottaen huomioon asiakkaan vartalon erityispiirteet • käyttää tarvittaessa muotoilua kuosittelemisen tukena • mittaa ja laskee materiaalien menekien tarkasti • tekee taloudellisen leikkuusuunnitelman ja leikkaa tarkasti tarkoituksenmukaisilla välineillä • säätää ja valitsee tarkoituksenmukaiset koneet ja laitteet valmistukseen • huoltaa ja puhdistaa oma-aloitteisesti työssä käyttämiensä koneet ja laitteet • ompelee vaatteiden sovitusvaiheeseen • sovittaa vaatteiden suunnitelmallisesti asiakkaalle ja tekee tarvittavat sovitusmuutokset vaatteeseen ja kaavoihin • ompelee ja viimeistelee laadukkaan vaatteiden joutuisasti • käyttää työskennellessään tarkoituksenmukaisia työotteita sujuvasti • noudattaa työaikoja ja käyttää työajan tehokkaasti sekä toimii vastuullisesti tavoitteen saavuttamiseksi sovituksessa aikataulussa ja neuvottelee poikkeamista • noudattaa työturvallisuusohjeita • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön siisteydestä, järjestyksestä ja viihtyisyydestä ottaen huomioon työyhteisön muut jäsenet • käyttää ergonomisia työasentoja ja huolehtii työkyvystään • hinnoittelee valmiin tuotteen realistisesti laatimansa hinta-arvion pohjalta • luovuttaa työn asiakkaalle kertoen selkeästi ja asiantuntevasti tuotteen ominaisuuksista • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä ja tuotetiedot oma-aloitteisesti.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan• arvioi valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi perustellusti valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan sekä tuotteen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla valmistuksen, kaavoittamalla ja ompelemalla sekä viimeistelemällä asiakkaalle vaateen mittatilaustyönä ammattialalle tyypillisessä työympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.6. Asusteiden valmistaminen, 45 osp (105865)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella päähineitä tai muita asusteita ja niiden valmistuksen asiakaslähtöisesti
- valita ja käyttää alan materiaaleja ja työmenetelmiä
- valmistaa ja viimeistellä päähineitä tai muita asusteita
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee pähineitä tai muita asusteita ja niiden valmistusta asiakaslähtöisesti.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toimii asiakkaiden kanssa ja hoitaa asiakastilanteiden eri vaiheet ohjatusti• tekee tarvittaessa vartalo- ja kasvoanalyysin asiakkaalle sekä suosittelee sopivia linjoja ja mittasuhteita ohjattuna• ottaa asusteiden valmistamiseksi tarvittavat mitat asiakkaasta ohjattuna• huomioi suunnittelussa asiakkaan tai asiakaskunnan pukeutumistyylin ja asusteiden käyttötarkoituksen ohjattuna• piirtää asusteet ymmärrettävästi tai tulkitsee kuvaa ohjatusti• hyödyntää ohjattuna suunnitelmissa esteettisyyttä ja ajan ilmiöitä• noudattaa työskennellessään voimassa olevaa työlainsäädäntöä ja ottaa ohjatusti työssään huomioon kuluttajansuojaa, tuotevastuuta sekä immateriaalioikeuksia koskevan lainsäädännön• tarvitsee tukea työnsä aikataulutuksessa• dokumentoi asusteiden valmistussuunnitelmaa ohjattuna
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii asiakkaiden kanssa ja hoitaa asiakastilanteiden eri vaiheet itsenäisesti• tekee tarvittaessa vartalo- ja kasvoanalyysin ja suosittelee asiakkaalle sopivia linjoja ja mittasuhteita• ottaa asusteiden valmistamiseksi tarvittavat mitat asiakkaasta• huomioi suunnittelussa asiakkaan tai asiakaskunnan pukeutumistyylin ja asusteiden käyttötarkoituksen• piirtää mittasuhteiltaan mallia vastaavan kuvan tai tulkitsee kuvasta mittasuhteita, muotoja ja materiaaleja• hyödyntää suunnitelmissa esteettisyyttä ja ajan ilmiöitä lähes itsenäisesti• noudattaa työskennellessään voimassa olevaa työlainsäädäntöä ja ottaa työssään huomioon kuluttajansuojaa, tuotevastuuta sekä immateriaalioikeuksia koskevan lainsäädännön• suunnittelee asusteiden valmistuksen aikataulutuksen asiakkaan toiveiden mukaan ja sopii asiakkaan kanssa tapaamisista• dokumentoi asusteiden valmistussuunnitelmaa
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii yhteistyökykyisesti asiakkaiden kanssa ja hoitaa asiakastilanteiden eri vaiheet itsenäisesti ja sujuvasti• tekee tarvittaessa itsenäisesti vartalo- ja kasvoanalyysin ja suosittelee asiakkaalle sopivia linjoja ja mittasuhteita asiakkaan toiveet huomioiden• ottaa asusteiden valmistamiseksi tarvittavat mitat asiakkaasta itsenäisesti ja tarkasti• huomioi suunnittelussa asiakkaan tai asiakaskunnan pukeutumistyylin ja asusteiden käyttötarkoituksen ja ehdottaa asiakkaalle monipuolisesti erilaisia vaihtoehtoja• piirtää mittasuhteiltaan mallia vastaavan kuvan monipuolisin tekniikoin tai tulkitsee kuvasta mittasuhteita, muotoja ja materiaaleja itsenäisesti

	<ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää suunnitelmissa esteettisyyttä ja ajan ilmiöitä • noudattaa työskennellessään voimassa olevaa työlainsäädäntöä ja ottaa työssään huomioon kuluttajansuojaa, tuotevastuuta sekä immateriaalioikeuksia koskevan lainsäädännön • suunnittelee asusteiden valmistuksen aikataulutuksen asiakkaan toiveiden mukaan ja ottaa vastuuta asiakastapaamisten sopimisesta sekä toimii joustavasti • perustelee suunnitelmiaan ja valintojaan vuorovaikutustilanteissa asiakkaan kanssa ja muuttaa niitä tarvittaessa • dokumentoi tarkoituksenmukaisesti ja itsenäisesti asusteiden valmistussuunnitelmaa.
--	--

Opiskelija valitsee ja käyttää alan materiaaleja ja työmenetelmiä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • etsii tietoa materiaaleista ja valitsee ohjattuna asusteisiin soveltuvia materiaaleja ja lisätarvikkeita • arvioi valintojen vaikutusta asusteiden toimivuuteen ja hintaan ohjatusti • valitsee ohjattuna valmistuksessa tarvittavat työmenetelmät • huomioi ohjattuna materiaalien ja työmenetelmien ympäristönäkökulmat • tarkistaa ohjattuna asusteiden valmistussuunnitelmaa materiaalien ja työmenetelmien osalta ja dokumentoi muutokset
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • etsii tietoa asusteisiin soveltuvista materiaaleista ja valitsee asiakkaalle erilaisia asusteisiin soveltuvia materiaaleja ja lisätarvikkeita • arvioi valintojen vaikutusta asusteiden toimivuuteen ja hintaan • kokeilee ja valitsee valmistuksessa tarvittavat työmenetelmät • huomioi materiaalien ja työmenetelmien ympäristönäkökulmat • tarkistaa asusteiden valmistussuunnitelmaa materiaalien ja työmenetelmien osalta ja dokumentoi muutokset
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • etsii tietoa asusteisiin soveltuvista materiaaleista ja valitsee asiakkaalle erilaisia asusteisiin soveltuvista materiaaleista ja lisätarvikkeista tehden tarvittavat testaukset • arvioi valintojen vaikutusta asusteiden toimivuuteen, kestävyys, ulkonäköön, laatuun ja hintaan • suunnittelee, kokeilee ja valitsee valmistuksessa tarvittavat työmenetelmät perustellusti • huomioi monipuolisesti materiaalien ja työmenetelmien ympäristönäkökulmat • tarkistaa itsenäisesti asusteiden valmistussuunnitelmaa materiaalien ja työmenetelmien osalta ja dokumentoi muutokset.

Opiskelija valmistaa ja viimeistelee pähineitä tai muita asusteita.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • valmistaa käyttötarkoitukseen soveltuvat asusteet valmistussuunnitelman mukaisesti tarviton ajoittain ohjausta • tarvittaessa sovittaa asusteet ja tekee ohjattuna sovitussuunnitelmat • viimeistelee asusteet käyttötarkoitukseen soveltuviksi tarviton ajoittain ohjausta • ratkaisee työtehtävissä syntyneitä ongelmatilanteita tutuissa tilanteissa • käyttää työskennellessään tarkoituksenmukaisia työotteita ohjattuna • noudattaa työaikoja ja sovittoa aikataulua • noudattaa työturvallisuusohjeita • huolehtii työympäristön siisteydestä • käyttää ergonomisia työasentoja • hinnoittelee valmiita asusteita sekä laskuttaa ja luovuttaa asusteita asiakkaalle ohjaten asiakasta tarvittaessa niiden käytössä ohjeiden mukaisesti • tallentaa ohjattuna tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä ja tuotetiedot
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • valmistaa käyttötarkoitukseen soveltuvat asusteet valmistussuunnitelman mukaisesti hyödyntäen tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä ja materiaaleja • tarvittaessa sovittaa asusteet ja tekee tarvittavat sovitussuunnitelmat • viimeistelee asusteet laadukkaaksi ja käyttötarkoitukseen soveltuvaksi • käyttää työskennellessään tarkoituksenmukaisia työotteita • noudattaa työaikoja ja toimii vastuullisesti tavoitteen saavuttamiseksi sovitussa aikataulussa • noudattaa työturvallisuusohjeita • huolehtii työympäristön siisteydestä ja järjestyksestä ottaen huomioon työyhteisön muut jäsenet • käyttää ergonomisia työasentoja ja huolehtii työkyvystään • hinnoittelee valmiit asusteet realistisesti laatimansa hinta-arvion pohjalta • luovuttaa asusteet asiakkaalle kertoen niiden ominaisuuksista • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä ja tuotetiedot ohjeiden mukaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • valmistaa itsenäisesti ja joutuisasti laadukkaita, käyttötarkoitukseen soveltuvia asusteita valmistussuunnitelman mukaisesti soveltaen tarkoituksenmukaisesti monipuolista materiaalien ja työmenetelmien osaamistaan • tarvittaessa sovittaa asusteet suunnitelmallisesti ja tekee tarvittavat sovitussuunnitelmat itsenäisesti • viimeistelee valmistamansa laadukkaat asusteet itsenäisesti ja joutuisasti • käyttää työskennellessään tarkoituksenmukaisia työotteita sujuvasti • noudattaa työaikoja ja käyttää työajan tehokkaasti, toimii vastuullisesti tavoitteen saavuttamiseksi sovitussa aikataulussa ja neuvottelee poikkeamista • noudattaa työturvallisuusohjeita

	<ul style="list-style-type: none"> • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön siisteydestä, järjestyksestä ja viihtyisyydestä ottaen huomioon työyhteisön muut jäsenet • käyttää ergonomisia työasentoja ja huolehtii työkyvystään • hinnoittelee valmiit asusteet realistisesti laatimansa hinta-arvion pohjalta • luovuttaa asusteet asiakkaalle kertoen selkeästi ja asiantuntevasti asusteiden ominaisuuksista sekä ohjaten niiden käytössä • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä ja tuotetiedot oma-aloitteisesti.
--	--

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään • arvioi ohjattuna valmistamiensa tuotteiden laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan • arvioi valmistamansa tuotteiden laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan • arvioi valmistamansa tuotteiden laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelynsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan sekä tuotteen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja valmistamalla päähineitä tai asusteita asiakkaalle. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa ammattialalle tyypillisessä työympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.7. Jalkineiden valmistaminen, 45 osp (106399)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella jalkineiden valmistuksen
- valmistaa jalkineet
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee jalkineiden valmistuksen.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• palvelee asiakasta ja perehtyy tilaustyöhön alkuohjauksen jälkeen• käyttää tietojaan käyttötarkoitukseen soveltuvista valmistusmenetelmistä, materiaaleista ja lesteistä• piirtää esityskuvia mallista manuaalisesti tai digitaalisuutta hyödyntäen tarvitin ajoittain ohjausta• hyödyntää valmiin mallin kaavoja tai valmistaa kaavat ohjatusti• noudattaa työskennellessään voimassa olevaa työlainsäädäntöä ja ottaa huomioon työssään kuluttajansuojaa, tuotevastuuta sekä immateriaalioikeuksia koskevan lainsäädännön• valitsee sopivan lestin ohjattuna• valitsee yhteistyössä muiden kanssa jalkineen valmistukseen soveltuvat materiaalit tiedostaen niiden ympäristövaikutuksia• toimii vastuullisesti sekä valitsee käytettävät menetelmät ja välineet ohjeiden mukaisesti• laatii ohjatusti aikataulutetun suunnitelman jalkineiden valmistuksesta• arvioi jalkineiden valmistamisen kustannuksia
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• palvelee asiakasta hyödyntäen jalkinealan osaamistaan ja perehtyy tilaustyöhön• soveltaa tietojaan ja osaamistaan käyttötarkoitukseen soveltuvista valmistusmenetelmistä, materiaaleista ja lesteistä• piirtää esityskuvia manuaalisesti tai digitaalisuutta hyödyntäen• hyödyntää valmiin mallin kaavoja tai valmistaa kaavat• noudattaa työskennellessään voimassa olevaa työlainsäädäntöä ja ottaa huomioon työssään kuluttajansuojaa, tuotevastuuta sekä immateriaalioikeuksia koskevan lainsäädännön• valitsee soveltuvan lestin• valitsee jalkineiden valmistukseen soveltuvat materiaalit ottaen huomioon taloudellisuuden ja ympäristövaikutukset• toimii vastuullisesti ja valitsee käytettävät menetelmät ja välineet tarkoituksen mukaisesti• hyödyntää eri tietolähteitä suunnittelun tukena• dokumentoi aikataulutetun jalkineiden valmistussuunnitelman• arvioi jalkineiden hinnan ottaen huomioon materiaali- ja työkustannukset
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• palvelee asiakasta itsenäisesti hyödyntäen monipuolisesti jalkinealan osaamistaan ja perehtyy tilaustyöhön• soveltaa tietojaan vaihtoehtoisista, käyttötarkoitukseen soveltuvista valmistusmenetelmistä, materiaaleista ja lesteistä• piirtää mittasuhteiltaan mallia vastaavia, selkeitä esityskuvia manuaalisesti tai digitaalisuutta hyödyntäen• käyttää valmista kaavaa tai valmistaa kaavat• noudattaa työskennellessään voimassa olevaa työlainsäädäntöä ja ottaa huomioon työssään kuluttajansuojaa, tuotevastuuta sekä immateriaalioikeuksia koskevan lainsäädännön• valitsee soveltuvan lestin perustellusti

- valitsee itsenäisesti jalkineen valmistukseen soveltuvat materiaalit ottaen huomioon taloudellisuuden ja ympäristövaikutukset
- toimii vastuullisesti sekä valitsee käytettävät menetelmät ja välineet laadukkaaseen lopputulokseen pääsemiseksi perustellen valintojaan
- hyödyntää monipuolisesti eri tietolähteitä suunnittelun tukena
- aikatauluttaa jalkineiden valmistuksen realistisesti
- dokumentoi kattavan ja tarkoitukseen soveltuvan jalkineiden valmistussuunnitelman
- antaa jalkineiden perustellun hinta-arvion ottaen huomioon materiaali- ja työkustannukset.

Opiskelija valmistaa jalkineet.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee laaditun suunnitelman mukaisesti tarviton ajoittain ohjausta • käyttää valittuja materiaaleja huomioiden niiden ominaisuuksia • käyttää ja huoltaa koneita ja laitteita ohjatusti • valmistaa ja viimeistelee jalkineet ohjatusti laatuvaatimukset huomioiden • kysyy ongelmatilanteissa neuvoa • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ottaa huomioon ergonomian • huolehtii työympäristön siisteydestä ja lajittelee syntyvät jätteet • noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja • toimii osana työyhteisöä • laatii jalkineiden tuotetiedot ja hoito-ohjeet sekä dokumentit työstä tarviton ohjausta • laskee ohjatusti jalkineiden hinnan
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee laaditun suunnitelman mukaisesti • käyttää valittuja materiaaleja niiden ominaisuuksien mukaisesti • käyttää koneita ja laitteita tarkoituksenmukaisesti sekä tekee tarvittavat säädöt käytettävien materiaalien mukaisesti • tekee tarvittavat päivittäishuollot koneille ja laitteille ohjeiden mukaan • valmistaa ja viimeistelee jalkineet laatuvaatimusten mukaisesti • kysyy ongelmatilanteissa neuvoa • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ottaa huomioon ergonomian • huolehtii työympäristön siisteydestä ja lajittelee syntyvät jätteet oikein • noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja ilmoittaen poikkeamista • toimii vuorovaikutuksessa työyhteisön kanssa • laatii jalkineiden tuotetiedot ja hoito-ohjeet ja tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä ohjeiden mukaan • laskee jalkineiden hinnan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää laatimaansa valmistussuunnitelmaa ja huolehtii työprosessin etenemisestä tehdyn suunnitelman mukaisesti • käyttää valittuja materiaaleja niiden ominaisuuksien mukaisesti • käyttää koneita ja laitteita tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti sekä tekee tarvittavat säädöt käytettävien materiaalien mukaisesti • tekee tarvittavat päivittäishuollot koneille ja laitteille itsenäisesti • valmistaa ja viimeistelee jalkineet kustannustehokkaasti laatuvaatimusten mukaisesti • ratkaisee työtehtävissä syntyneitä ongelmatilanteita ja tekee valintoja ja päätöksiä oma-aloitteisesti • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ottaa huomioon ergonomian • huolehtii työympäristön siisteydestä sekä lajittelee syntyvät jätteet oikein minimoiden hävikkiä • noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä neuvottelee poikkeamista • toimii yhteistyökykyisesti osana työyhteisöä • laatii selkeät tuotetiedot ja hoito-ohjeet sekä tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä oma-aloitteisesti • laskee jalkineiden hinnan tarkasti

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna valmistamiensa jalkineiden laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämäänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti• arvioi omia vahvuuksiaan ja tunnistaa kehittämiskohteitaan ammattialansa yrittäjänä toimimiseen
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan• arvioi valmistamiensa jalkineiden laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämäänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan• arvioi mahdollisuuksiaan tuotteistaa osaamistaan• arvioi omia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan ammattialansa yrittäjänä toimimiseen
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi perustellusti valmistamiensa jalkineiden laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämäänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan sekä tuotteen kehittämistarpeita.• arvioi mahdollisuuksia tuotteistaa osaamistaan• arvioi omia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan ammattialansa yrittäjänä toimimiseen.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä käytännön työtehtävissä valmistamalla jalkineet asiakastyönä. Osaaminen osoitetaan ammattialalle tyypillisessä työympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.8. Muodin alalla toimiminen, 45 osp (105867)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- markkinoida ja viestiä tuotteista tai palveluista
- toteuttaa tekstiili- ja muotialan toimeksiannon
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija markkinoi ja viestii tuotteista tai palveluista.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• seuraa muodin ilmiöitä ja alan kehitystä ohjattuna• tunnistaa tuotemerkkejä, tyylejä ja trendejä• tunnistaa estetiikan ja eettisyyden käsitteen• tunnistaa verkostoja• viestii ja toimii ohjattuna vuorovaikutuksessa alan yritysten ja ammattilaisten sekä yhteistyökumppaneiden kanssa• tuottaa julkaisukelpoista kuva-aineistoa ottaen huomioon esteettisen yleisilmeen osana työryhmää• hyödyntää tarinallisuutta ja tuotetietoa tuotteesta tai palvelusta viestittäessä tai markkinoitaessa osana työryhmää• noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• seuraa muodin ilmiöitä ja alan kehitystä• hyödyntää tuotemerkki-, tyyli- ja trenditietämystään tuotteista tai palveluista viestittäessä• toimii eettisesti ja estetiikkaa hyödyntäen• tunnistaa verkostoja ymmärtäen verkostoissa toimimisen merkityksen• viestii ja toimii vuorovaikutuksessa alan yritysten ja ammattilaisten sekä yhteistyökumppaneiden kanssa• tuottaa julkaisukelpoista kuva-aineistoa ottaen huomioon esteettisen yleisilmeen• hyödyntää tarinallisuutta ja tuotetietoa tuotteesta tai palvelusta viestittäessä tai markkinoitaessa• noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• seuraa muodin ilmiöitä ja alan kehitystä itsenäisesti• soveltaa tuotemerkki-, tyyli- ja trenditietämystään tuotteista tai palveluista viestittäessä ja ehdottaa ideoita hyödynnettäväksi viestinnässä• toimii eettisesti ja ottaa huomioon esteettisyyden systemaattisesti• hyödyntää verkostoja ymmärtäen verkostoissa toimimisen merkityksen• viestii ja toimii aktiivisesti vuorovaikutuksessa alan yritysten ja ammattilaisten sekä yhteistyökumppaneiden kanssa• tuottaa monipuolista, julkaisukelpoista kuva-aineistoa ottaen huomioon esteettisen yleisilmeen systemaattisesti• hyödyntää tarinallisuutta ja tuotetietoa kohderyhmän tarpeet huomioiden tuotteesta tai palvelusta viestittäessä tai brändiä muodostettaessa• noudattaa ohjeita tietoturvasta, immateriaalioikeuksista, tietosuojasta ja salassapitovelvollisuudesta.

Opiskelija toteuttaa toimeksiannon.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy toimeksiantoon ja selvittää oman roolinsa toimeksiannon toteuttamisessa ohjattuna • etsii tietoa värien, valojen, pintojen, muotojen ja linjojen lainalaisuuksista sekä visuaalisuuden perusteista toimeksiannon toteuttamiseksi osana työryhmää • etsii tietoa toimeksiannon toteuttamiseksi tarvittavista materiaaleista ja niiden hankintapaikoista, materiaalien työstämisestä ja ympäristövaikutuksista ohjatusti • suunnittelee ja aikatauluttaa oman työskentelynsä toimeksiannossa ohjatusti • toteuttaa toimeksiannon osana työryhmää noudattaen sovittuja työaikoja ja aikataulua • arvostaa omaa ja muiden työtä • huolehtii työkyvystään ja ergonomiasta • huolehtii työympäristön siisteydestä ja järjestyksestä osana työryhmää • tallentaa ohjatusti tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy toimeksiantoon ja selvittää oman roolinsa toimeksiannon toteuttamisessa • etsii tietoa värien, valojen, pintojen, muotojen ja linjojen lainalaisuuksista sekä visuaalisuuden perusteista toimeksiannon toteuttamiseksi • etsii tietoa toimeksiannon toteuttamiseksi tarvittavista materiaaleista ja niiden hankintapaikoista, materiaalien työstämisestä ja ympäristövaikutuksista • suunnittelee ja aikatauluttaa oman työskentelynsä toimeksiannossa realistisesti • toteuttaa toimeksiantoa osana työryhmää jakaen osaamistaan ja noudattaa sovittua aikataulua sekä ilmoittaa mahdollisista muutoksista • arvostaa omaa ja muiden työtä sekä edistää toiminnallaan työyhteisön hyvinvointia • huolehtii työkyvystään ja ergonomiasta • huolehtii työympäristön siisteydestä ja järjestyksestä • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä ohjeiden mukaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy toimeksiantoon ja selvittää oman roolinsa toimeksiannon toteuttamisessa oma-aloitteisesti • etsii ja soveltaa tietoa värien, valojen, pintojen, muotojen ja linjojen lainalaisuuksista sekä visuaalisuuden perusteista toimeksiannon toteuttamiseksi itsenäisesti osana työryhmää • etsii tietoa monipuolisesti toimeksiannon toteuttamiseksi tarvittavista materiaaleista ja niiden hankintapaikoista, materiaalien työstämisestä ja ympäristövaikutuksista • suunnittelee itsenäisesti ja aikatauluttaa oman työskentelynsä toimeksiannossa realistisesti • toteuttaa toimeksiantoa osana työryhmää jakaen osaamistaan ja noudattaa sovittuja työaikoja käyttäen työajan yrittäjähenkisesti • arvostaa omaa ja muiden työtä sekä edistää toiminnallaan työyhteisön hyvinvointia • huolehtii työkyvystään ja ergonomiasta

	<ul style="list-style-type: none"> • ylläpitää työympäristön siisteyttä ja järjestystä sekä viihtyvyyttä • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä oma-aloitteisesti.
--	--

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään • arvioi ohjattuna työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan • arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan • arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan sekä toimeksiannon toteutuksen kehittämiskohteita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä toteuttamalla tekstiili- ja muotialan toimeksiannon, joka liittyy markkinointiviestintään tai tapahtumajärjestelyihin. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa ammattialalle tyypillisessä työympäristössä alan yrityksessä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.9. Sisustustekstiilien valmistaminen, 45 osp (105868)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- palvella asiakasta ja suunnitella sisustustekstiilin valmistamisen
- valmistaa ja viimeistellä sisustustekstiilejä
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija palvelee asiakasta ja suunnittelee sisustustekstiilin valmistamisen.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toimii vuorovaikutuksessa asiakastilanteissa dokumentoiden asiakkaan tiedot ja toiveet sisustustekstiileihin liittyen tarviten ajoittain ohjausta• suunnittelee sisustustekstiilien toteutusta asiakkaan toiveiden, käyttötarkoituksen ja kohteen tyylin mukaan ottaen huomioon tilan muut tekstiilit, värit, muodot ja mittasuhteet tarviten ajoittain ohjausta• ottaa kohteesta tarvittavat tarkat mitat huomioiden mahdolliset ripustusmekanismit ja laskee materiaalien menekit ohjattuna• etsii ja vertailee ohjattuna käyttötarkoitukseen, -kohteeseen ja tyyliin sopivia materiaaleja ja valmistusmenetelmiä sekä -tekniikoita• valitsee ohjattuna soveltuvat materiaalit ja muut tarvikkeet• esittelee sisustustekstiilien suunnitelmat asiakkaalle ymmärrettävästi ja muuttaa niitä ohjatusti• suunnittelee valmistuksen ja aikatauluttaa tuotteen valmistamisen• laskee ohjatusti hinta-arvion, joka sisältää valmistus-, materiaali-, työväline- ja käytetyn työajan kustannukset
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii hyvässä vuorovaikutuksessa erilaisissa asiakastilanteissa dokumentoiden huolellisesti asiakkaan tiedot ja toiveet sisustustekstiileihin liittyen• suunnittelee sisustustekstiilien toteutusta asiakkaan toiveiden, käyttötarkoituksen ja kohteen tyylin mukaan ottaen huomioon tilan muut tekstiilit, värit, muodot ja mittasuhteet• ottaa kohteesta tarvittavat tarkat mitat huomioiden mahdolliset ripustusmekanismit ja laskee materiaalien menekit• etsii ja vertailee käyttötarkoitukseen, -kohteeseen ja tyyliin sopivia materiaaleja ja valmistusmenetelmiä sekä -tekniikoita• valitsee soveltuvat materiaalit ja muut tarvikkeet• esittelee sisustustekstiilien suunnitelmat asiakkaalle ymmärrettävästi ja muuttaa niitä tarpeen mukaan• suunnittelee valmistuksen ja aikatauluttaa tuotteen valmistamisen realistisesti• laskee hinta-arvion, joka sisältää valmistus-, materiaali-, työväline- ja käytetyn työajan kustannukset
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• palvelee asiakasta asiantuntevasti ja sujuvassa vuorovaikutuksessa dokumentoiden tarkoituksen mukaisesti asiakkaan tiedot ja toiveet sisustustekstiileihin liittyen• suunnittelee sisustustekstiilien toteutusta asiakkaan toiveiden, käyttötarkoituksen ja kohteen tyylin mukaan ottaen huomioon tilan muut tekstiilit, värit, muodot ja mittasuhteet• ottaa kohteesta täsmälliset mitat huomioiden mahdolliset ripustusmekanismit ja laskee materiaalien menekit itsenäisesti• etsii ja vertailee monipuolisesti käyttötarkoitukseen, -kohteeseen ja tyyliin sopivia materiaaleja ja valmistusmenetelmiä sekä -tekniikoita• valitsee perustellusti materiaalit ja muut tarvikkeet

- esittelee sisustustekstiilien suunnitelmat asiakkaalle asiantuntevasti ja perustellusti sekä muuttaa suunnitelmia tarvittaessa
- suunnittelee valmistuksen ja aikatauluttaa tuotteen valmistamisen realistisesti yhteistyössä asiakkaan kanssa
- laskee tarkan hinta-arvion, joka sisältää valmistus-, materiaali-, työväline- ja käytetyn työajan kustannukset.

Opiskelija valmistaa ja viimeistelee sisustustekstiilejä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee materiaaliin tai työskentelyyn sopivat koneet, laitteet ja työvälineet • mitoittaa tai kaavoittaa sisustustekstiilejä ohjattuna • valmistaa tarvittaessa proton ohjattuna • tarvittaessa sovittaa ja tekee sovitukset tarpeen ajoittain ohjausta • valmistaa ja viimeistelee sisustustekstiilit käyttökohteen laatuvaatimukset täyttäen • ratkaisee ohjatusti työtehtävissä syntyneitä ongelmatilanteita • huoltaa ja puhdistaa työssä tarvittavat työvälineet, koneet ja laitteet • huolehtii työympäristönsä siisteydestä • noudattaa työturvallisuusohjeita käyttäen tarvittaessa suojaimia sekä työskentelee turvallisesti • käyttää ergonomisia työasentoja • noudattaa työaikoja ja sovittua aikataulua • hinnoittelee tuotteet hinta-arvion pohjalta ja opastaa asiakasta tekstiilien huollossa • tallentaa ohjatusti tarkoituksenmukaiset dokumentit ja tuotetiedot työstä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee materiaaliin tai työskentelyyn sopivat tarkoituksenmukaiset koneet, laitteet ja työvälineet • mitoittaa tai kaavoittaa sisustustekstiilejä • valmistaa tarvittaessa tarkoituksenmukaisen proton • tarvittaessa sovittaa ja tekee sovitukset • valmistaa ja viimeistelee sisustustekstiilit laadukkaaksi • ratkaisee työtehtävissä syntyneitä ongelmatilanteita hyvässä vuorovaikutuksessa • huoltaa ja puhdistaa työssä tarvittavat työvälineet, koneet ja laitteet • huolehtii työympäristön siisteydestä • noudattaa työturvallisuusohjeita käyttäen tarvittaessa suojaimia sekä työskentelee turvallisesti • käyttää ergonomisia työasentoja huolehtien työkyvystään • noudattaa työaikoja ja toimii vastuullisesti tavoitteen saavuttamiseksi sovitussa aikataulussa • hinnoittelee tuotteet hinta-arvion pohjalta ja opastaa asiakasta tekstiilien huollossa itsenäisesti • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit ja tuotetiedot työstä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee perustellusti materiaaliin tai työskentelyyn sopivat koneet, laitteet ja työvälineet • mitoittaa tai kaavoittaa sisustustekstiilejä sujuvasti ja asiantuntevasti • valmistaa tarvittaessa tarkoituksenmukaisen proton joutuisasti • tarvittaessa sovittaa ja tekee tarvittavat sovitukset • valmistaa ja viimeistelee sisustustekstiilit joutuisasti laadukkaiksi • ratkaisee työtehtävissä syntyneitä ongelmatilanteita hyvässä vuorovaikutuksessa • huoltaa ja puhdistaa työssä tarvittavat työvälineet, koneet ja laitteet • huolehtii työympäristön siisteydestä

	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa työturvallisuusohjeita käyttäen tarvittaessa suojaimia sekä työskentelee turvallisesti • käyttää ergonomisia työasentoja huolehtien työkyvystään • noudattaa työaikoja ja toimii vastuullisesti tavoitteen saavuttamiseksi sovitussa aikataulussa • hinnoittelee tuotteet hinta-arvion pohjalta ja opastaa tekstiilien huollossa asiantuntevasti • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit ja tuotetiedot työstä oma-aloitteisesti.
--	---

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään • arvioi ohjattuna valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämäänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan • arvioi valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämäänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan • arvioi perustellusti valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämäänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan sekä tuotteen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla valmistuksen sekä valmistamalla ja viimeistelemällä sisustustuotteita tekstiilimateriaaleista. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa ammattialalle tyypillisessä työympäristössä esimerkiksi yrityksessä, sisustusliikkeessä tai asiakkaan tilassa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.10. Tekstiilien huoltaminen, 45 osp (105871)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- toimia tekstiilihuollon vastaanotto- ja lajittelutehtävissä
- toimia pesuprosessissa käyttäen alan koneita, ohjelmia ja laitteita
- toimia tekstiilihuollon jälkikäsitteilytehtävissä
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija toimii tekstiilihuollon vastaanotto- ja lajittelutehtävissä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">vastaanottaa huollettavia tekstiilejä ohjattunadokumentoi tarvittavat tiedot vastaanottolistaan tai tietojärjestelmään tarviten ajoittain ohjaustatarkistaa, että tekstiileissä on asianmukaiset merkkauksetlajittelee tavanomaisia tekstiilejä huolellisesti niiden hoito-ohjeiden ja likaisuuden mukaanhuolehtii työympäristönsä siisteydestä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">vastaanottaa huollettavia tekstiilejä ripeästi kokonaisuuden huomioidendokumentoi tarvittavat tiedot vastaanottolistaan tai tietojärjestelmääntarkistaa, että tekstiileissä on asianmukaiset merkkaukset ja tarvittaessa merkkaa tekstiilit oikealla tavallalajittelee tekstiilit huolellisesti hoito-ohjeiden mukaan ja tekee erilaisia lajittelmia ottaen huomioon tekstiilien laadun sekä pesulan koneetvalitsee oikeat aineet ja välineet siivoukseen ja ylläpitää pesulan tilojen siisteyttä ottaen huomioon tilojen puhtaanapitovaatimukset
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">vastaanottaa huollettavia tekstiilejä itsenäisesti ja asiantuntevasti kokonaisuuden huomioidendokumentoi tarvittavat tiedot huolellisesti vastaanottolistaan tai tietojärjestelmääntarkistaa, että tekstiileissä on asianmukaiset merkkaukset ja tarvittaessa merkkaa tekstiilit huolellisesti ja oikeinlajittelee tekstiilit, myös ilman hoito-ohjeita olevat, asiantuntevasti ja sujuvasti sekä ottaa lajitelmien teossa huomioon koko tekstiilihuoltoprosessin taloudellisuudenvalitsee oikeat aineet ja välineet siivoukseen ja ylläpitää pesulan tilojen siisteyttä ottaen huomioon tilojen puhtaanapitovaatimukset.

Opiskelija toimii pesuprosessissa käyttäen alan koneita, ohjelmia ja laitteita.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa yleisimpiä tekstiilimateriaaleja ja niille soveltuvia huoltotapoja tunnistaa työnsä hygieniariskit ja ottaa hygieenisyyden huomioon työskentelyjärjestyksessä tekee työnsä satunnaisina, toisistaan riippumattomina ja yksittäisinä tehtävinä valitsee turvallisen tavan poistaa tahroja tekstiileistä ja poistaa yksittäisiä tahroja tekstiileistä valitsee soveltuvat koneet ja laitteet ottaen huomioon koko tekstiilihuoltoprosessin työskentelee ergonomisesti ja ottaen huomioon työturvallisuusriskit valitsee oikean pesuohjelman ja -aineen tavanomaisille tekstiileille vesipesulan työtehtävissä tarviten ohjausta muuttuvissa tilanteissa annostelee tarvittaessa pesuaineet oikein ottaen huomioon pesukemikaalien käyttöön liittyvät riskit sekä ymmärtää automaattiannostelun periaatteet valitsee soveltuvan pesuohjelman ja pesee tekstiilit seuraa työnsä laatua ja huolehtii, että työn laatu on sopimuksen mukaista, ja tekee tarvittaessa korjaavia toimenpiteitä ohjeistettuna
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa yleisimmät tekstiilimateriaalit ja niille soveltuvat huoltotavat tunnistaa työnsä hygieniariskit ja ottaa hygieenisyyden huomioon työskentelyjärjestyksessä suunnittelee työtään ja työympäristöään toimien tuottavasti ja taloudellisesti valitsee turvallisen tavan poistaa tahroja tekstiileistä, perustelee valintansa ja poistaa yksittäisiä tahroja tekstiileistä valitsee soveltuvat koneet ja laitteet ottaen huomioon koko tekstiilihuoltoprosessin ja ymmärtäen myös jatkuvatoimisen pesukoneen toiminnan periaatteet työskentelee ergonomisesti ja ottaen huomioon työturvallisuusriskit valitsee oikean pesuohjelman ja -aineen tahraisille tekstiileille sekä osaa poistaa yksittäisen tahran annostelee tarvittaessa pesuaineet oikein ottaen huomioon pesukemikaalien käyttöturvallisuustiedotteet ja niiden käyttöön liittyvät riskit sekä ymmärtää automaattiannostelun periaatteet valitsee oikean pesuohjelman ottaen huomioon koko tekstiilihuoltoprosessin ja pesee tekstiilit työskentelee laatutietoisesti ja vastuullisesti sekä osaa toimia myös poikkeavissa tilanteissa
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa erilaisia tekstiilimateriaaleja ja niiden huoltotapoja sekä tarvittaessa valitsee niille myös likaisuuden mukaan poikkeavan huoltotavan tunnistaa työnsä hygieniariskit ja ottaa hygieenisyyden huomioon työskentelyjärjestyksessä suunnittelee työtään ja työympäristöään toimien tuottavasti ja taloudellisesti

	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee kannattavimman ja turvallisimman tavan poistaa tahroja tekstiileistä, perustelee valintansa ja poistaa yksittäisiä tahroja tekstiileistä • valitsee soveltuvat koneet ja laitteet ottaen huomioon koko tekstiilihuoltoprosessin ja ymmärtäen myös jatkuvatoimisen pesukoneen toiminnan periaatteet • työskentelee ergonomisesti ja työturvallisuusohjeiden mukaisesti ennakoiden työympäristön riskit • valitsee koneet, laitteet ja ohjelmat ottaen huomioon koko tekstiilihuoltoprosessin • työskentelee ergonomisesti ja työturvallisuusohjeiden mukaisesti ennakoiden työympäristön riskit • valitsee pesuaineet perustellusti ja laskee oikeat pesuaineiden annostelumäärät ottaen huomioon kestäväen kehityksen periaatteet • ymmärtää automaattiannostelun periaatteet ja annostelee tarvittaessa pesuaineet taloudellisesti ottaen huomioon pesuaineiden ja -kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteet ja niiden käyttöön liittyvät riskit • valitsee oikean pesuohjelman ottaen huomioon koko tekstiilihuoltoprosessin ja pesee tekstiilit • työskentelee laatu- ja turvallisuustietoisesti, itsenäisesti ja vastuullisesti myös poikkeavissa tilanteissa ja tekee tarvittaessa muutosehdotuksia tuotantoon.
--	---

Opiskelija toimii tekstiilihuollon jälkikäsittelytehtävissä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee tekstiilien jälkikäsittelyn kannalta soveltuvan kuivaustavan ja jäännöskosteuden ohjeiden mukaisesti • jälkikäsittelee tekstiilit ohjeiden mukaisesti käytössä olevia koneita ja laitteita käyttäen laatuvaatimusten mukaisesti • viikkaa ja pakkaa tekstiilit sovitulla tavalla • huolehtii työpisteensä siisteydestä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee tekstiileille jälkikäsittelyn kannalta oikean kuivaustavan ja jäännöskosteuden • jälkikäsittelee tekstiilit sovitulla tavalla hyödyntäen käytössä olevia koneita ja laitteita sovitujen laatuvaatimusten mukaisesti • tarkistaa laadun ja ilmoittaa poikkeamista tarvittaessa viikkaa ja pakkaa tekstiilit • tarvittaessa viikkaa ja pakkaa tekstiilit • huolehtii työympäristönsä siisteydestä ja järjestyksestä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee tekstiileille systemaattisesti jälkikäsittelyn kannalta tarkoituksenmukaisen kuivaustavan ottaen huomioon mm. tekstiilimateriaalit, pesulan konekannan ja toiminnan taloudellisuuden • jälkikäsittelee tekstiilit tarkoituksenmukaisesti ja joutuisasti hyödyntäen käytössä olevia koneita ja laitteita sovitujen laatuvaatimusten mukaisesti • seuraa jatkuvasti laatua ja tekee tarvittavat muutokset toimintaan • viikkaa ja pakkaa tekstiilit sovitulla tavalla toimitusajat huomioiden • toimii palveluhenkisesti ja johdonmukaisesti ylläpitäen työpaikan siisteyttä ja järjestystä.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi perustellusti työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan monipuolisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tekstiilihuollossa vastaanotto- ja lajittelutehtävissä, pesuprosessissa sekä jälkikäsittelytehtävissä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.11. Designtekstiilien valmistaminen, 45 osp (105869)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella asiakkaalle tekstiilituotteen ja sen valmistuksen
- valmistaa ja viimeistellä tekstiilituotteen
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee asiakkaalle tekstiilituotteen ja sen valmistuksen.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii vuorovaikutuksessa asiakastilanteissa kirjaten tiedot ja toiveet tilaustyöstä tarvitin ajoittain ohjausta • piirtää ohjattuna lukukelpoisia esityskuvia tai toteuttaa ohjattuna piirustukset digitaalisuutta hyödyntäen • hyödyntää ohjattuna tekstiilituotteen suunnittelussa esteettisyyttä ja ajan ilmiöitä noudattaen tekijänoikeuslain velvoitteita • ratkaisee ohjattuna tilaustyöhön liittyviä laskutoimituksia • esittelee tuotesuunnitelmiaan ja valintojaan asiakkaalle ja muuttaa niitä ohjatusti • etsii, vertailee ja valitsee ohjattuna käyttötarkoitukseen, -kohteeseen ja tyyliin sopivia materiaaleja ja valmistusmenetelmiä sekä -tekniikoita • arvioi valintojen vaikutusta tuotteen toimivuuteen ja hintaan • suunnittelee valmistuksen ja tekee työsuunnitelman ja piirustukset ohjatusti ottaen huomioon asiakkaan tarpeet sekä muuttaa työsuunnitelmaa ja piirustuksia tarvittaessa • laatii ohjatusti työjärjestyksen ja aikatauluttaa tuotteen valmistamisen • laskee hinta-arvion, joka sisältää valmistus-, materiaali-, työväline- ja käytetyn työajan kustannukset ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • palvelee asiakasta hyvässä vuorovaikutuksessa kirjaten tiedot ja toiveet muistiin • kokoaa ideoita ja piirtää lukukelpoisia esityskuvia tai toteuttaa piirustukset digitaalisuutta hyödyntäen • hyödyntää tuotteen suunnittelussa esteettisyyttä ja ajan ilmiöitä • esittelee tuotesuunnitelmiaan ja valintojaan asiakkaalle ja muuttaa niitä tarvittaessa • noudattaa kuluttajansuoja- ja tekijänoikeuslakia • laskee oikein tilaustyöhön liittyvät laskutoimitukset • etsii, vertailee ja valitsee käyttötarkoitukseen, -kohteeseen ja tyyliin sopivia materiaaleja ja valmistusmenetelmiä sekä -tekniikoita • arvioi valintojen vaikutusta tuotteen toimivuuteen, kestävyys, ulkonäköön, laatuun ja hintaan • suunnittelee valmistuksen ja tekee työsuunnitelman ja piirustukset ottaen huomioon asiakkaan tarpeet sekä muuttaa työsuunnitelmaa ja piirustuksia tarvittaessa • laatii selkeän työjärjestyksen ja aikatauluttaa tuotteen valmistamisen realistisesti • laskee oikeansuuntaisen hinta-arvion, joka sisältää valmistus-, materiaali-, työväline- ja käytetyn työajan kustannukset
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • hoitaa asiakastilanteet eri vaiheineen sujuvasti ja asiantuntevasti • kokoaa ideoita ja piirtää laadukkaita esityskuvia tai toteuttaa ne digitaalisuutta hyödyntäen • hyödyntää tuotteen suunnittelussa esteettisyyttä ja ajan ilmiöitä taitavasti • perustelee suunnitelmiaan ja valintojaan asiakkaalle ja muuttaa niitä tarvittaessa yhteistyössä asiakkaan kanssa

- noudattaa kuluttajansuoja- sekä tekijänoikeuslakia
- laskee työhön liittyvät laskutoimitukset sujuvasti oikein
- etsii, vertailee ja valitsee käyttötarkoitukseen, -kohteeseen ja tyyliin sopivia materiaaleja ja valmistusmenetelmiä sekä - tekniikoita
- arvioi perustellusti valintojen vaikutusta tuotteen toimivuuteen, kestävyYTEEN, ulkonäköön, laatuun ja hintaan
- suunnittelee valmistuksen ja tekee loogisesti etenevän työsuunnitelman ja piirustukset ottaen huomioon asiakkaan tarpeet sekä muuttaa työsuunnitelmaa ja piirustuksia tarvittaessa
- laatii selkeän työjärjestyksen ja aikatauluttaa tuotteen valmistamisen realistisesti
- laatii hinta-arvion, joka sisältää valmistus-, materiaali-, työväline- ja käytetyn työajan kustannukset.

Opiskelija valmistaa ja viimeistelee tekstiilituotteen.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee ohjatusti ja käyttää työhön valittuja työmenetelmiä, -välineitä, koneita ja laitteita ottaen huomioon materiaalit • valmistaa ohjattuna käyttökelpoisen tuotteen työsuunnitelman, työohjeiden ja -piirustusten mukaan • viimeistelee tuotteen tarkoituksenmukaisesti • ratkaisee ohjatusti työtehtävissä syntyneitä ongelmatilanteita • huoltaa ja puhdistaa työssä tarvittavat työvälineet, koneet ja laitteet • huolehtii työympäristönsä siisteydestä • noudattaa työturvallisuusohjeita käyttäen tarvittaessa suojaimia sekä työskentelee turvallisesti • käyttää ergonomisia työasentoja • noudattaa työaikoja ja sovittua aikataulua • hinnoittelee valmiin tuotteen ohjatusti • luovuttaa työn asiakkaalle kertoen tuotteen ominaisuuksista ja ottaen vastaan palautetta • tallentaa ohjatusti tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä ja tuotetiedot
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee ja käyttää työhön soveltuvia työmenetelmiä, -välineitä, koneita ja laitteita ottaen huomioon materiaalit • valmistaa tuotteen, joka tekniseltä ja esteettiseltä laadultaan sekä mitoitukseltaan vastaa suunnitelmaa ja asiakkaan toiveita • viimeistelee tuotteen laadukkaasti • työskentelee työohjeiden ja työpiirustusten mukaan • ratkaisee työtehtävissä syntyneitä ongelmatilanteita hyvässä vuorovaikutuksessa • huoltaa ja puhdistaa työssä tarvittavat työvälineet, koneet ja laitteet • huolehtii työympäristön siisteydestä • noudattaa työturvallisuusohjeita käyttäen tarvittaessa suojaimia sekä työskentelee turvallisesti • käyttää ergonomisia työasentoja huolehtien työkyvystään • noudattaa työaikoja ja toimii vastuullisesti tavoitteen saavuttamiseksi sovitussa aikataulussa • hinnoittelee valmiin tuotteen realistisesti laatimansa hinta-arvion pohjalta • luovuttaa työn asiakkaalle kertoen tuotteen ominaisuuksista ja ottaen vastaan palautetta • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä ja tuotetiedot ohjeiden mukaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee ja käyttää itsenäisesti ja tehokkaasti työhön soveltuvia työmenetelmiä, -välineitä, koneita ja laitteita ottaen huomioon materiaalien ja tuotteen erityispiirteet • valmistaa itsenäisesti tuotteen, joka tekniseltä ja esteettiseltä laadultaan sekä mitoitukseltaan vastaa suunnitelmaa ja asiakkaan toiveita • viimeistelee tuotteen asetettujen laatuvaatimusten mukaiseksi • työskentelee joutuisasti työohjeiden ja työpiirustusten mukaan • ratkaisee ja ennakoii työtehtävissä syntyneitä ongelmatilanteita rakentavasti sekä tekee perusteltuja valintoja ja päätöksiä oma-aloitteisesti

	<ul style="list-style-type: none"> • huoltaa ja puhdistaa oma-aloitteisesti työssä tarvittavat työvälineet, koneet ja laitteet • huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön siisteydestä ja järjestyksestä sekä viihtyisyydestä • noudattaa työturvallisuusohjeita käyttäen tarvittaessa suojaimia sekä työskentelee turvallisesti ottaen huomioon työyhteisön muut jäsenet • käyttää ergonomisia ja vaihtelevia työasentoja huolehtien työkyvystään • noudattaa työaikoja ja käyttää työajan tehokkaasti sekä toimii vastuullisesti tavoitteen saavuttamiseksi sovituissa aikatauluissa ja neuvottelee poikkeamista • hinnoittelee valmiin tuotteen realistisesti laatimansa hinta-arvion pohjalta • luovuttaa työn asiakkaalle kertoen selkeästi ja asiantuntevasti tuotteen ominaisuuksista ja ottaen vastaan palautetta • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä ja tuotetiedot oma-aloitteisesti.
--	---

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään • arvioi ohjattuna valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan • arvioi valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan • arvioi perustellusti valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan sekä tuotteen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja valmistamalla designtekstiilin asiakkaalle. Ammattitaito osoitetaan ammattialalle tyypillisessä työympäristössä valmistamalla tekstiilejä uusilla tai perinteisillä menetelmillä ja tekniikoilla tai niiden yhdistelmillä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.12. Teollisten tekstiilien valmistaminen, 45 osp (105870)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- toimia tekstiilialan tuotantoprosessissa osana työyhteisöä tai tiimiä
- valmistaa tekstiilimateriaaleja teollisuudessa
- edistää toiminnallaan yrityksen tai organisaation kustannustehokkuutta ja tuloksellisuutta
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija toimii tekstiilialan tuotantoprosessissa osana työyhteisöä tai tiimiä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• perehtyy ohjatusti työhön, työ- ja tuotantomenetelmiin sekä tarvittaviin työn seurantajärjestelmiin• tekee ohjattuna työtään työyhteisössä tai -tiimissä käyttäen satunnaisesti alan ammattisanastoa• hankkii työhön liittyvää alan tietoa tarvittaessa eri lähteistä• toimii työhyvinvointiaan ylläpitäen• ottaa huomioon työturvallisuuskohdat• toimii ohjattuna sovittujen laatu- ja kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• perehtyy työhön, työ- ja tuotantomenetelmiin sekä tarvittaviin työn seurantajärjestelmiin• tekee työtään työyhteisössä tai -tiimissä käyttäen alan ammattisanastoa keskusteluihin osallistuessaan• hankkii alaan liittyvää tietoa eri lähteistä ja hyödyntää sitä työssään• toimii yhteistyössä työyhteisön työhyvinvointia edistäen• vastaa itsenäisesti toimintansa turvallisuudesta• toimii yrityksen tai organisaation laatu- ja kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• perehtyy itsenäisesti työhön, työ- ja tuotantomenetelmiin sekä tarvittaviin työn seurantajärjestelmiin• tekee työtään työyhteisössä tai -tiimissä hyödyntäen alan ammattisanastoa keskusteluihin osallistuessaan• hankkii alaan liittyvää tietoa eri lähteistä ja hyödyntää sekä soveltaa sitä työssään• toimii yhteistyökykyisesti työyhteisön työhyvinvointia edistäen ja kehittäen• vastaa itsenäisesti toimintansa turvallisuudesta ja kehittää sitä• edistää toiminnallaan yrityksen tai organisaation laatua ja kestävän kehityksen mukaista toimintaa ja kehittää omaa toimintaansa laatu- ja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi• noudattaa työaika- ja käyttää työajan tehokkaasti sekä toimii vastuullisesti tavoitteen saavuttamiseksi sovituissa aikatauluissa ja neuvottelee poikkeamista.

Opiskelija valmistaa tekstiilimateriaaleja teollisuudessa.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa ohjatusti työmääräimiä, -suunnitelmia ja -ohjeita osana työryhmää • tulkitsee ohjatusti valmistusprosessissa tarvittavat rakennepiirrokset kuten kudosten ja neulosten sidosten rakennepiirrokset • valitsee ja käyttää ohjatusti alan materiaaleja valmistusprosessissa • tekee valmistuksen esityöt ja muut tarvittavat valmistelutyöt ohjeen mukaan • laskee ohjeiden mukaan työhön liittyviä laskutoimituksia • säättää ohjatusti ja käyttää tekstiilien valmistusprosessin koneita ja laitteita osana työryhmää huomioiden ja havainnoiden välttävästi koneiden toimintaa ja ongelmatilanteita sekä työympäristön siisteyttä • noudattaa ohjatusti työturvallisuusohjeita käyttäen tarvittaessa suojaimia • käyttää ergonomisia työasentoja • kutsuu ongelmatilanteissa huoltomiehen • tekee ohjatusti tarvittavat tarkastukset, puhdistukset ja huollot prosessin koneille ja välineille • toimii organisaation laatutavoitteiden mukaisesti ja toteuttaa ohjatusti tuotantoprosessin laadunvarmistusmenetelmiä sekä korjaa ohjatusti laatuvirheitä • työskentelee kestävän kehityksen periaatteita edistävin työtavoin ja lajittelee jätteet ohjeiden mukaan
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa itsenäisesti työmääräimiä, -suunnitelmia ja -ohjeita osana työryhmää • tulkitsee oikein ja käyttää valmistusprosessissa tarvittavia rakennepiirroksia kuten kudosten ja neulosten sidosten rakennepiirroksia • valitsee ja käyttää alan materiaaleja valmistusprosessissa välttäen hävikkiä osana työryhmää • tekee valmistuksen esityöt ja muut tarvittavat valmistelutyöt • laskee työhön liittyviä laskutoimituksia • säättää ja käyttää tekstiilien valmistusprosessin koneita ja laitteita osana työryhmää huomioiden ja havainnoiden koneiden toimintaa • noudattaa työturvallisuusohjeita käyttäen tarvittaessa suojaimia sekä työskentelee turvallisesti ottaen huomioon työyhteisön muut jäsenet • käyttää ergonomisia ja vaihtelevia työasentoja • kutsuu tarvittaessa huoltomiehen • tekee tarvittavat tarkastukset, puhdistukset ja huollot prosessin koneille ja välineille häiriöttömän tuotannon varmistamiseksi • ylläpitää toiminnallaan työympäristön siisteyttä • kantaa vastuun työnsä laadusta ja laatuvirheiden korjaamisesta yrityksen tai organisaation laatutavoitteiden mukaisesti • toteuttaa tuotantoprosessin laadunvarmistusmenetelmiä ja raportoi ne ohjeiden mukaan • työskentelee kestävän kehityksen periaatteita edistävin työtavoin
Hyvä 4	

Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• noudattaa ja soveltaa itsenäisesti työmääriä, -suunnitelmia ja -ohjeita osana työryhmää• tulkitsee ja soveltaa valmistusprosessissa tarvittavia rakennepiirroksia kuten kudosten ja neulosten sidokset ja niiden merkitsemistavat itsenäisesti• valitsee ja käyttää alan materiaaleja itsenäisesti valmistusprosessissa hävikkiä välttäen• tekee valmistuksen esityöt ja muut tarvittavat valmistelutyöt itsenäisesti• laskee ja soveltaa työhön liittyviä laskutoimituksia tarkoituksenmukaisesti• käyttää ja säätää itsenäisesti tekstiilien valmistusprosessin koneita ja laitteita osana työryhmää huomioiden ja havainnoiden koneiden toimintaa sekä reagoiden ongelmiin• noudattaa työturvallisuusohjeita käyttäen tarvittaessa suojaimia sekä työskentelee turvallisesti ottaen huomioon työyhteisön muut jäsenet• käyttää ergonomisia ja vaihtelevia työasentoja huolehtien riittävästä taukoliikunnasta• tekee itsenäisesti tarvittavat tarkastukset, puhdistukset ja huollot prosessin koneille ja välineille häiriöttömän tuotannon varmistamiseksi• arvioi ongelmaa ja kutsuu tarvittaessa huoltomiehen• ylläpitää työympäristönsä siisteyttä ja toimii aloitteellisesti työympäristön kehittämiseksi• kantaa vastuun työnsä laadusta ja laatuvirheiden korjaamisesta yrityksen tai organisaation laatutavoitteiden mukaisesti• toteuttaa tuotannon laadunvarmistusmenetelmät ja raportoi ne itsenäisesti• työskentelee kestävän kehityksen periaatteita edistävin työtavoin.
--------------	--

Opiskelija edistää toiminnallaan yrityksen tai organisaation kustannustehokkuutta ja tuloksellisuutta.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> tuntee organisaation toiminnan ja toimii yhteistyössä työryhmänsä kanssa työelämän pelisääntöjen mukaan noudattaa annettuja ohjeita huolehtii osittain ohjatusti työprosessin etenemisestä suunnitelman mukaisesti käyttää koneita ja laitteita ohjeiden mukaan pyrkien niiden tehokkaaseen käyntiin ratkaisee ongelmatilanteita osana työryhmää toimii pääosin laatutietoisesti ja oma-aloitteisesti arvioi työhön käyttämänsä aikaa ja laskee ohjatusti tehdyn työn valmistuskustannukset tallentaa ohjatusti tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä ja tuotetiedot
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> tuntee organisaation toiminnan ja toimii yhteistyössä sekä vuorovaikutuksessa työryhmänsä kanssa työelämän pelisääntöjen mukaan noudattaa annettuja ohjeita huolehtii työprosessin etenemisestä suunnitelman mukaisesti käyttää koneita ja laitteita ohjeiden mukaisesti taloudellisesti ja tehokkaasti ratkaisee ja ennakoi ongelmatilanteita rakentavasti sekä tekee päätöksiä osana työryhmää toimii laatutietoisesti, oma-aloitteisesti ja yrittäjämäisesti arvioi työhön käyttämänsä aikaa ja laskee tehdyn työn valmistuskustannukset tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä ja tuotetiedot ohjeiden mukaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> tuntee organisaation toiminnan ja toimintaympäristön sekä toimii yhteistyössä ja kiinteässä vuorovaikutuksessa työryhmänsä kanssa työelämän pelisääntöjen mukaan noudattaa ja soveltaa annettuja ohjeita kustannustehokkaasti varmistaa työprosessin etenemisen suunnitelman mukaisesti käyttää koneita ja laitteita ohjeiden mukaisesti huolehtien niiden taloudellisesta ja tehokkaasta käynnistä ratkaisee ja ennakoi ongelmatilanteita rakentavasti sekä tekee perusteltuja valintoja ja päätöksiä oma-aloitteisesti osana työryhmää toimii laatutietoisesti, oma-aloitteisesti ja yrittäjämäisesti sekä aloitteellisesti seuraa työhön käyttämänsä aikaa ja selvittää sekä laskee tehdyn työn valmistuskustannukset perustellusti tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä ja tuotetiedot oma-aloitteisesti.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna työskentelyn lopputulosta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa ohjeisiin ja laatuvaatimuksiin• arvioi työskentelyn lopputulosta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi perustellusti työskentelyn lopputulosta• kerää systemaattisesti palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä alan teollisuuden työprosessin eri vaiheissa valmistamalla ja viimeistelemällä eri menetelmin ja tekniikoin tekstiilimateriaaleja tai tekstiilejä. Hän toimii prosessissa käyttäen alan materiaaleja, työmenetelmiä, koneita ja laitteita valmistaen, viimeistellen ja/tai värjäten tuotteita (esimerkiksi kuituja, lankaa, huopaa, kangasta, neuletta, kuitukangasta jne). Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.13. Kaavoittaminen, 15 osp (105872)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- laatia tuotteelle mittojen mukaisen kaavan
- kuositella kaavan, sovittaa kaavan sekä tehdä kaavamuutokset ja laatia leikkuusuunnitelman
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija laatii tuotteelle mittojen mukaisen kaavan.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• ottaa tarvittavat mitat tai käyttää mittataulukon mittoja ohjeiden mukaan• tekee kaavalaskelmat valituilla mitoilla ja lisää väljyydet ohjatusti• laatii ohjatusti kaavan laskemillaan mitoilla käsin tai digitaalisesti• käyttää työssään kaavoituksen käsitteitä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• ottaa tarvittavat mitat tai käyttää mittataulukon mittoja• tekee kaavalaskelmat valituilla mitoilla ja valitsee väljyydet• laatii kaavan laskemillaan mitoilla käsin tai digitaalisesti• käyttää työssään alan ammattisanastoa ja kaavoituksen käsitteitä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• ottaa itsenäisesti tarvittavat mitat tai käyttää mittataulukon mittoja• tekee kaavalaskelmat valituilla mitoilla ja valitsee väljyydet asiantuntevasti• laatii kaavan sujuvasti laskemillaan mitoilla käsin tai digitaalisesti• käyttää työssään sujuvasti ja systemaattisesti alan ammattisanastoa ja kaavoituksen käsitteitä.

Opiskelija kuosittelee kaavan, sovittaa kaavan sekä tekee kaavamuutokset ja laatii leikkusuunnitelman.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy ohjatusti kaavoitettavaan malliin • kuosittelee mallia vastaavat kaavat käsin tai digitaalisesti tarviton ajoittain ohjausta • käyttää tarvittaessa ohjattuna muotoilua kuosittelemisen tukena • lisää kaavaan tarvittavat saumanvarat ja merkinnät tarviton ajoittain ohjausta • leikkaa valmistamallaan kaavoilla sovitustuotteen • sovittaa tuotteen ja tarkistaa sen istuvuuden sekä yksityiskohdat tarviton ajoittain ohjausta • tekee tarvittavat kaavamuutokset ohjatusti • hyödyntää pukeutumistuotteita kaavoitettaessa mittataulukkoa ja sarjontasääntöjä ja sarjoo kaavat tarviton ohjausta (tämä kriteeri ei koske muiden tuotteiden kaavoitusta) • valitsee tarvittavat kaavat ja tekee leikkusuunnitelman välttämättä hävikkiä ohjattuna • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä sovitussa muodossa jatkokäyttöä varten ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy kaavoitettavaan malliin • kuosittelee mallia vastaavat kaavat käsin tai digitaalisesti käyttäen tarvittaessa muotoilua kuosittelemisen tukena • lisää kaavaan tarvittavat saumanvarat ja merkinnät • valmistaa tekemillään kaavoilla sovitustuotteen • sovittaa sovitustuotteen ja tarkistaa sen istuvuuden sekä yksityiskohdat • tekee tarvittaessa vaihtoehtoisia materiaalien kohdistuskokeiluja, leikkusaumojen siirtoja ja kaavojen muokkaamista saavuttaakseen kustannustehokkaan materiaalin kulutuksen • tekee tarvittavat kaavamuutokset • hyödyntää pukeutumistuotteita kaavoitettaessa mittataulukkoa ja sarjontasääntöjä sarjoessaan kaavat (tämä kriteeri ei koske muiden tuotteiden kaavoitusta) • valitsee tarvittavat kaavat ja tekee leikkusuunnitelman välttämättä hävikkiä • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä sovitussa muodossa jatkokäyttöä varten
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy kaavoitettavaan mallin itsenäisesti • kuosittelee sujuvasti mallia vastaavat kaavat käsin tai digitaalisesti käyttäen tarvittaessa muotoilua kuosittelemisen tukena • lisää itsenäisesti kaavaan tarvittavat saumanvarat ja merkinnät • leikkaa valmistamallaan kaavoilla sovitustuotteen • sovittaa tuotteen ja tarkistaa sen istuvuuden sekä yksityiskohdat suunnitelmallisesti • tekee tarvittaessa vaihtoehtoisia materiaalien kohdistuskokeiluja, leikkusaumojen siirtoja ja kaavojen muokkaamista saavuttaakseen kustannustehokkaan materiaalin kulutuksen • tekee tarvittavat kaavamuutokset itsenäisesti ja joutuisasti • hyödyntää pukeutumistuotteita kaavoitettaessa mittataulukkoa ja sarjontasääntöjä sujuvasti sarjoessaan kaavat (tämä kriteeri ei koske muiden tuotteiden kaavoitusta)

	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee tarvittavat kaavat ja tekee taloudellisen leikkuusuunnitelman • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä sovitussa muodossa jatkokäyttöä varten oma-aloitteisesti.
--	--

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään • arvioi ohjattuna valmistamiensa kaavojen käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan • arvioi valmistamiensa kaavojen käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan • arvioi perustellusti valmistamiensa kaavojen käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan sekä tuotteen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä joko kaavoittamalla ja sarjomalla mittojen mukaisesti pukeutumistuotteita tai kaavoittamalla muita tuotteita mittojen mukaisesti käsin tai digitaalisesti. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.14. Neuletuotteiden valmistaminen, 15 osp (105873)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella neuletuotteen valmistamisen
- valmistaa neuletuotteen
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee neuletuotteen valmistamisen.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• hankkii tietoa neuleiden rakenteista, valmistustekniikoista ja neulesuunnitteluohjelmista sekä neuleisiin soveltuvista materiaaleista• tekee etsimänsä tiedon pohjalta ohjatusti tarvittavia kokeiluja eri valmistustekniikoiden soveltuvuudesta neuletuotteen valmistukseen• valitsee sopivat materiaalit ja valmistustekniikat ohjatusti kokeilujen pohjalta• mitoittaa ja kaavoittaa tuotteen ohjeiden mukaan sekä tekee tarvittavat laskelmat neulontaan ohjatusti• dokumentoi ohjatusti valmistussuunnitelman
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• hankkii tietoa neuleiden rakenteista, valmistustekniikoista ja neulesuunnitteluohjelmista sekä neuleisiin soveltuvista materiaaleista• hankkii tietoa neuleista ja hyödyntää sitä tuotteiden mallin ja valmistuksen suunnittelun tukena tekemällä tarvittavia kokeiluja eri valmistustekniikoiden soveltuvuudesta neuletuotteen valmistukseen• valitsee sopivat materiaalit ja valmistustekniikat kokeilujen pohjalta arvioiden niiden vaikutusta tuotteen ulkonäköön• mitoittaa ja kaavoittaa tuotteen ohjeiden mukaan sekä tekee tarvittavat laskelmat neulontaan• dokumentoi valmistussuunnitelman
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• hankkii tietoa neuleiden rakenteista, valmistustekniikoista ja neulesuunnitteluohjelmista sekä neuleisiin soveltuvista materiaaleista• hankkii aktiivisesti tietoa neuleista ja hyödyntää sitä tuotteiden mallin ja valmistuksen suunnittelun tukena tekemällä tarvittavia kokeiluja eri valmistustekniikoiden soveltuvuudesta neuletuotteen valmistukseen• etsii ja valitsee parhaiten soveltuvat materiaalit ja valmistustekniikat kokeilujen pohjalta arvioiden niiden vaikutusta tuotteen toimivuuteen, ulkonäköön ja laatuun• mitoittaa ja kaavoittaa tuotteen tarkoituksenmukaisesti sekä tekee tarvittavat tarkat laskelmat neulontaan itsenäisesti• dokumentoi tarkan valmistussuunnitelman.

Opiskelija valmistaa neuletuotteen.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • valmistaa neuletuotteen ohjatusti hyödyntäen käsinneulonnan tai neulekoneen tarjoamia mahdollisuuksia suunnitelman mukaisesti edeten • käyttää ja huoltaa työvälineitä ja mahdollisia koneita ottaen huomioon työturvallisuuden sekä ergonomian • viimeistelee neuletuotteen ohjeiden mukaan • kysyy neuvoa ongelmatilanteissa • laatii tuotteelle tuotetiedot ja hoito-ohjeen ohjatusti • seuraa valmistukseen kuluvaan aikaan ja laskee materiaalikustannukset ohjeiden avulla • pitää työympäristön siistinä • lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • valmistaa laadukkaan neuletuotteen hyödyntäen käsinneulonnan tai neulekoneen tarjoamia mahdollisuuksia suunnitelman mukaisesti ja melko joutuisasti edeten • valitsee, käyttää ja huoltaa työvälineitä ja -koneita ohjeiden mukaan ottaen huomioon työturvallisuuden sekä ergonomian • viimeistelee neuletuotteen materiaalin, neuloksen ja mallin edellyttämällä tavalla • ratkaisee ongelmatilanteita • laatii tuotteelle tuotetiedot ja hoito-ohjeen • seuraa valmistukseen kuluvaan aikaan, laskee materiaalikustannukset ja hinnoittelee työnsä ohjeiden avulla • ylläpitää työympäristön siisteyttä • lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet oikein
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • valmistaa neuletuotteen soveltaen neuleiden valmistuksen perusasioita monipuolisesti sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisesti käsinneulonnan tai neulekoneiden tarjoamia mahdollisuuksia • aikatauluttaa työtään ja etenee suunnitelman mukaisesti joutuisasti • valitsee, käyttää ja huoltaa työvälineitä, koneita ja laitteita ohjeiden mukaisesti ja taloudellisesti huomioiden työturvallisuuden sekä ergonomian • ratkaisee ongelmatilanteita sujuvasti • viimeistelee neuletuotteen materiaalin, neuloksen ja mallin edellyttämällä tavalla • laatii tuotteelle tuotetiedot ja hoito-ohjeen • seuraa valmistukseen kuluvaan aikaan, laskee materiaalikustannukset ja hinnoittelee työnsä sekä arvioi kannattavuutta • ylläpitää ja kehittää työympäristön siisteyttä • lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet oikein sekä pyrkii ehkäisemään jätteen syntymistä.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan• arvioi valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi perustellusti valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelynsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan sekä tuotteen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä valmistamalla neulevaatteen tai muun neuletuotteen. Hän käyttää valmistuksessa alan materiaaleja ja työmenetelmiä hyödyntäen käsinneulonnan tai neulekoneiden ja laitteiden tarjoamia mahdollisuuksia. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.15. Tekstiili- ja muotialan tuotteiden korjaaminen ja muodistaminen, 15 osp (105874)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella korjauksen tai muodistamisen
- korjata tai muodistaa tuotteen
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee korjauksen tai muodistamisen.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• ottaa vastaan korjattavan tai muodistettavan tuotteen sekä keskustelee korjaus- tai muodistustarpeista asiakkaan kanssa dokumentoiden työtilauksen ohjatusti• selvittää tuotteessa käytettyjä materiaaleja sekä valmistusmenetelmiä• suunnittelee tuotteen korjauksen tai muodistuksen ja esittelee sen asiakkaalle ohjatusti• sopii ohjatusti asiakkaan kanssa tehtävästä työstä ja työn aikataulusta sekä antaa hinta-arvion• dokumentoi suunnitelman ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• ottaa vastaan korjattavan tai muodistettavan tuotteen sekä keskustelee korjaus- tai muodistustarpeista asiakkaan kanssa dokumentoiden työtilauksen• selvittää oma-aloitteisesti tuotteessa käytettyjä materiaaleja sekä valmistusmenetelmiä• suunnittelee tuotteen korjauksen tai muodistuksen ja esittelee sen asiakkaalle• sopii asiakkaan kanssa tehtävästä työstä ja työn aikataulusta sekä antaa hinta-arvion• dokumentoi suunnitelman
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• ottaa vastaan korjattavan tai muodistettavan tuotteen ja keskustelee asiantuntevasti korjaus- tai muodistustarpeista asiakkaan kanssa dokumentoiden työtilauksen tarkoituksenmukaisesti• selvittää ammattimaisesti tuotteessa käytettyjä materiaaleja sekä valmistusmenetelmiä• suunnittelee itsenäisesti tuotteen korjauksen tai muodistuksen sekä esittää suunnitelman asiakkaalle asiantuntevasti• sopii itsenäisesti asiakkaan kanssa tehtävästä työstä sekä antaa realistisen aikataulun ja hinta-arvioin työlle.• dokumentoi suunnitelman tarkoituksenmukaisesti.

Opiskelija korjaa tai muodistaa tuotteen.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee ohjattuna työmenetelmät, koneet ja laitteet • korjaa tai muodistaa ja viimeistelee tuotteen sen käyttötarkoituksenmukaiset laatuvaatimukset ja mittatarkkuuden täyttäen tarviton ajoittain ohjausti • ottaa ohjattuna huomioon tuotteen esteettiset ominaisuudet • kysyy mahdollisissa ongelmatilanteissa neuvoa • huolehtii työympäristönsä siisteydestä • käyttää ja huoltaa työvälineitä, koneita ja laitteita ottaen huomioon työturvallisuuden • laskee materiaalien kulutusta ja työhön käytettyä aikaa sekä hinnoittelee tuotteet ohjatusti • laskuttaa sekä luovuttaa tuotteen asiakkaalle ohjatusti • tallentaa ohjatusti tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee työmenetelmät, koneet ja laitteet • korjaa tai muodistaa ja viimeistelee tuotteen sovitussa aikataulussa tuotteen käyttötarkoituksenmukaiset laatuvaatimukset ja mittatarkkuuden täyttäen • ottaa huomioon tuotteen esteettiset ominaisuudet • kysyy ongelmatilanteissa neuvoa käyttäen alan terminologiaa • huolehtii työympäristönsä siisteydestä • käyttää ja huoltaa omatoimisesti työvälineitä, koneita ja laitteita ottaen huomioon työturvallisuuden • laskee materiaalien kulutusta ja työhön käytettyä aikaa sekä hinnoittelee tuotteen ohjeiden avulla • laskuttaa sekä luovuttaa tuotteen asiakkaalle • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä tarviton ohjausta
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee työmenetelmät, koneet ja laitteet tarkoituksenmukaisesti • korjaa tai muodistaa ja viimeistelee tuotteen joutuisasti suunnitelman mukaan tuotteen käyttötarkoituksenmukaiset laatuvaatimukset ja mittatarkkuuden täyttäen • ottaa huomioon tuotteen esteettiset ominaisuudet arvioiden valmistusmenetelmien vaikutusta tuotteen toimivuuteen ja ulkonäköön • keskustelee mahdollisissa ongelmatilanteissa eri toteutusvaihtoehdoista alan terminologiaa käyttäen • huolehtii itsenäisesti työympäristönsä siisteydestä • käyttää ja huoltaa omatoimisesti ja systemaattisesti työvälineitä, koneita ja laitteita ottaen huomioon työturvallisuuden • laskee itsenäisesti materiaalien kulutuksen ja työhön käytetyn ajan sekä hinnoittelee tuotteen realistisesti • laskuttaa sekä luovuttaa tuotteen asiakkaalle kertoen tehdystä työstä asiantuntevasti • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä omaaloitteisesti.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna korjaus- tai muodistustyönsä laatua, tuotteen ulkonäköä, työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan• arvioi korjaus- tai muodistustyönsä laatua, tuotteen ulkonäköä, työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi perustellusti korjaus- tai muodistustyönsä laatua, tuotteen ulkonäköä, työskentelynsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan sekä tuotteen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä suunnittelemalla ja korjaamalla tai muodistamalla tekstiili- tai muotialan tuotteen asiakkaalle käytännön työtehtävissä alalle tyypillisessä työympäristössä. Hän käyttää korjaamisessa ja muodistamisessa alan materiaaleja, työmenetelmiä, koneita ja laitteita. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.16. Nahkatuotteiden valmistaminen, 15 osp (105875)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella nahkatuotteiden valmistuksen
- valmistaa nahkatuotteita
- arvioi omaa työtään.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee nahkatuotteiden valmistamisen.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• etsii ja valitsee ohjatusti nahkatuotteiden valmistamiseen sopivia materiaaleja ja lisätarvikkeita• tekee tarvittavia kokeiluja ohjatusti• käyttää yleisimpiä mitoitus- ja kaavoitustapoja• valitsee käytettävät valmistusmenetelmät ja välineet ohjeiden mukaisesti• aikatauluttaa ja dokumentoi valmistussuunnitelman ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• valitsee tarkoituksenmukaisesti nahkatuotteiden valmistamiseen sopivia materiaaleja ja lisätarvikkeita• tekee tarvittavat kokeilut• valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia mitoitus- ja kaavoitustapoja• valitsee käytettävät valmistusmenetelmät ja välineet• etsii tietoa ja käyttää sitä suunnittelun tukena• aikatauluttaa ja dokumentoi valmistussuunnitelman
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• valitsee tarkoituksenmukaisesti ja monipuolisesti nahkatuotteiden valmistamiseen sopivia materiaaleja ja lisätarvikkeita huomioiden elinkaariajattelun• tekee tarvittavat kokeilut täsmällisesti• valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia mitoitus- ja kaavoitustapoja• valitsee käytettävät valmistusmenetelmät ja välineet varmistaen hyvän lopputuloksen• etsii aktiivisesti tietoa ja käyttää sitä tuotteiden mallin ja valmistuksen suunnittelun tukena• aikatauluttaa ja dokumentoi valmistussuunnitelman itsenäisesti.

Opiskelija valmistaa nahkatuotteita.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • valmistaa nahkatuotteen hyödyntäen ohjatusti materiaalin tarjoamia mahdollisuuksia • arvioi valmistusmenetelmien vaikutusta tuotteen ulkonäköön • käyttää ja huoltaa työvälineitä, koneita ja laitteita ottaen huomioon työturvallisuuden • viimeistelee nahkatuotetta ohjatusti • etenee valmistusprosessissa ohjeiden mukaisesti • noudattaa sovittua aikataulua • laskee materiaalien kulutuksen ja työhön käytetyn ajan ohjeiden avulla • laatii tuotteelle tuotetiedot ja hoito-ohjeet ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • valmistaa nahkatuotteen hyödyntäen materiaalin tarjoamia mahdollisuuksia • arvioi valmistusmenetelmien vaikutusta tuotteen toimivuuteen ja ulkonäköön • valitsee, käyttää ja huoltaa työvälineitä, koneita ja laitteita ottaen huomioon työturvallisuuden • viimeistelee nahkatuotteen materiaalin ja mallin edellyttämällä tavalla ohjeiden mukaan • etenee valmistusprosessissa suunnitelman mukaisesti • keskustelee ongelmatilanteissa alan terminologiaa käyttäen • noudattaa sovittua aikataulua • laskee materiaalien kulutuksen ja työhön käytetyn ajan sekä hinnoittelee tuotteen ohjeiden avulla • laatii tuotteille tuotetiedot ja hoito-ohjeet
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • valmistaa nahkatuotteen hyödyntäen monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti materiaalin tarjoamia mahdollisuuksia • arvioi valmistusmenetelmien vaikutusta tuotteen toimivuuteen, ulkonäköön ja laatuun • valitsee, käyttää ja huoltaa työvälineitä, koneita ja laitteita ottaen huomioon työturvallisuuden • viimeistelee nahkatuotteen materiaalin ja mallin edellyttämällä tavalla • huolehtii valmistusprosessin etenemisestä suunnitelman mukaisesti • keskustelee ongelmatilanteissa alan terminologiaa käyttäen • noudattaa sovittua aikataulua ja työskentelee suunnitelmallisesti • laskee materiaalien kulutuksen ja työhön käytetyn ajan sekä hinnoittelee tuotteen • laatii tuotteille tuotetiedot ja hoito-ohjeet.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan• arvioi valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi perustellusti valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelynsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan sekä tuotteen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja valmistamalla nahkatuotteen tai -tuotekokonaisuuden. Hän käyttää valmistuksessa alan materiaaleja, työmenetelmiä, koneita ja laitteita. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.17. Turkistuotteiden valmistaminen, 15 osp (105876)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella turkistuotteiden valmistamisen
- valmistaa turkistuotteita
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee turkistuotteiden valmistamisen.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• käyttää turkistuotteiden valmistamiseen sopivia materiaaleja ja lisätarvikkeita• tekee tarvittavia kokeiluja ohjatusti• käyttää yleisimpiä mitoitus- ja kaavoitustapoja• valitsee käytettävät valmistusmenetelmät ja -välineet ohjeiden mukaisesti• etsii ohjatusti tietoa suunnittelun tueksi• dokumentoi valmistussuunnitelman ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• käyttää tarkoituksenmukaisesti turkistuotteiden valmistamiseen sopivia materiaaleja ja lisätarvikkeita• tekee tarvittavat kokeilut• valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia mitoitus- ja kaavoitustapoja• valitsee käytettävät valmistusmenetelmät ja -välineet• etsii tietoa ja käyttää sitä suunnittelun tukena• dokumentoi valmistussuunnitelman
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisesti ja monipuolisesti turkistuotteiden valmistamiseen sopivia materiaaleja ja lisätarvikkeita huomioiden elinkaariajattelun• tekee tarvittavat kokeilut täsmällisesti• valitsee ja käyttää tarkoituksenmukaisia mitoitus- ja kaavoitustapoja• valitsee käytettävät valmistusmenetelmät ja -välineet varmistaen hyvän lopputuloksen• etsii aktiivisesti tietoa ja käyttää sitä tuotteiden mallin ja valmistuksen suunnittelun tukena• dokumentoi valmistussuunnitelman

Opiskelija valmistaa turkistuotteita.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • valmistaa turkistuotteen hyödyntäen ohjatusti materiaalin tarjoamia mahdollisuuksia • arvioi valmistusmenetelmien vaikutusta tuotteen ulkonäköön • käyttää ja huoltaa työvälineitä, koneita ja laitteita ottaen huomioon työturvallisuuden • viimeistelee turkistuotetta ohjatusti • etenee valmistusprosessissa ohjeiden mukaisesti • noudattaa sovittua aikataulua • laskee materiaalien kulutuksen ja työhön käytetyn ajan ohjeiden avulla hinnoitellen tuotteen • laatii tuotteille tuotetiedot ja hoito-ohjeet ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • valmistaa turkistuotteita hyödyntäen materiaalin tarjoamia mahdollisuuksia • arvioi valmistusmenetelmien vaikutusta tuotteen toimivuuteen ja ulkonäköön • valitsee, käyttää ja huoltaa työvälineitä, koneita ja laitteita ottaen huomioon työturvallisuuden • viimeistelee turkistuotteita materiaalin ja mallin edellyttämällä tavalla ohjeiden mukaan • etenee valmistusprosessissa suunnitelman mukaisesti • keskustelee ongelmatilanteissa alan terminologiaa käyttäen • laatii työskentelyaikataulun • laskee materiaalien kulutuksen ja työhön käytetyn ajan sekä hinnoittelee tuotteet • laatii tuotteille tuotetiedot ja hoito-ohjeet
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • valmistaa turkistuotteita hyödyntäen monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti materiaalin tarjoamia mahdollisuuksia • arvioi valmistusmenetelmien vaikutusta tuotteen toimivuuteen, ulkonäköön ja laatuun • valitsee, käyttää ja huoltaa työvälineitä, koneita ja laitteita ottaen huomioon työturvallisuuden • viimeistelee turkistuotteita materiaalin ja mallin edellyttämällä tavalla • huolehtii valmistusprosessin etenemisestä suunnitelman mukaisesti • keskustelee ongelmatilanteissa alan terminologiaa käyttäen • laatii työskentelyaikataulun ja työskentelee suunnitelmallisesti • laskee materiaalien kulutuksen ja työhön käytetyn ajan sekä hinnoittelee tuotteet • laatii tuotteille tuotetiedot ja hoito-ohjeet itsenäisesti.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan• arvioi valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi perustellusti valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelynsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan sekä tuotteen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja valmistamalla turkistuotteen tai tuotekokonaisuuden. Hän käyttää valmistuksessa alan materiaaleja, työmenetelmiä, koneita ja laitteita. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.18. Jalkineiden korjaaminen, 15 osp (105897)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella jalkineiden korjaamisen asiakaslähtöisesti
- korjata jalkineita ja hinnoitella korjauksen
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee jalkineiden korjauksen asiakaslähtöisesti.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• palvelee asiakasta hyödyntäen ohjatusti jalkinealan osaamistaan ja perehtyy asiakastilaukseen alkuohjauksen jälkeen• arvioi ohjatusti jalkineen korjaukseen kuluvaan aikaan sekä hintaan kertoen ne ja keskustellen niistä asiakkaan kanssa• etsii tietoa vaihtoehtoisista käyttötarkoitukseen soveltuvista jalkineiden korjausmenetelmistä sekä hyödyntää ohjatusti etsimäänsä tietoa korjauksen suunnittelussa• valitsee käytettävät menetelmät ja välineet ohjeiden mukaisesti ottaen huomioon ekologisuuden• tekee työsuunnitelman ohjatusti huomioiden korjauksen eri menetelmien, tekniikoiden ja materiaalien vaikutuksen hintaan• laatii dokumentoidun suunnitelman jalkineen korjaukseen ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• palvelee asiakasta hyödyntäen jalkinealan osaamistaan ja perehtyy asiakastilaukseen• arvioi jalkineen korjaukseen kuluvaan ajan sekä hinta-arvion kertoen ne asiakkaalle ja keskustellen niistä asiakkaan kanssa• etsii tietoa vaihtoehtoisista käyttötarkoitukseen soveltuvista jalkineiden korjausmenetelmistä sekä hyödyntää etsimäänsä tietoa korjauksen suunnittelussa• valitsee käytettävät menetelmät ja välineet pyrkien tehokkaaseen toimintaan ottaen huomioon taloudellisuuden ja ekologisuuden• tekee työsuunnitelman huomioiden ja arvioiden korjauksen eri menetelmien, tekniikoiden ja materiaalien vaikutuksen lopputulokseen ja hintaan• aikatauluttaa jalkineen korjauksen yhteistyössä asiakkaan kanssa• laatii dokumentoidun suunnitelman jalkineen korjaukseen
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• palvelee asiakasta itsenäisesti hyödyntäen jalkinealan osaamistaan ja perehtyy asiakastilaukseen• arvioi realistisesti jalkineen korjaukseen kuluvaan ajan sekä hinta-arvion keskustellen niistä asiantuntevasti asiakkaan kanssa• etsii ja hyödyntää tietoa laaja-alaisesti vaihtoehtoisista käyttötarkoitukseen soveltuvista jalkineiden korjausmenetelmistä• valitsee ja perustelee käytettävät menetelmät ja välineet pyrkien tehokkaaseen toimintaan ja laadukkaaseen lopputulokseen huomioiden taloudellisuuden ja ekologisuuden• laatii itsenäisesti dokumentoidun realistisen suunnitelman jalkineen korjaukseen.

Opiskelija korjaa jalkineet ja hinnoittelee korjauksen.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • etenee työprosessissa laatimaansa korjaussuunnitelmaa hyödyntäen tarviton välillä ohjausta • tarvittaessa purkaa korjattavan tuotteen ohjatusti • käyttää ohjatusti valittuja materiaaleja niiden ominaisuuksien mukaisesti • käyttää koneita ja laitteita sekä tekee tarvittavat säädöt ohjatusti käytettävien materiaalien mukaisesti • tekee päivittäishuollot koneille ja laitteille ohjeiden mukaan • korjaa ja viimeistelee tuotteen laatuvaatimusten ja suunnitelman mukaisesti tarviton osittain ohjausta • selvittää työtehtävissä syntyneitä ongelmatilanteita ohjatusti • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ottaa huomioon ergonomian • huolehtii työympäristön siisteydestä • noudattaa vaihtelevasti sovittuja aikatauluja ja työaikoja • lajittelee syntyvät jätteet • laskee korjauskustannukset ja hinnoittelee työn ohjatusti sekä luovuttaa korjatun jalkineen asiakkaalle • pakkaa tuotteet tarvittaessa • tallentaa ohjatusti tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • huolehtii työprosessin etenemisestä laatimansa korjaussuunnitelman mukaisesti • tarvittaessa purkaa korjattavan tuotteen oikein • käyttää valittuja materiaaleja niiden ominaisuuksien mukaisesti • käyttää koneita ja laitteita tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti sekä tekee tarvittavat säädöt käytettävien materiaalien mukaisesti • tekee tarvittavat päivittäishuollot koneille ja laitteille • korjaa ja viimeistelee tuotteen laatuvaatimusten ja suunnitelman mukaisesti • ratkaisee työtehtävissä syntyneitä ongelmatilanteita ja kysyy tarvittaessa neuvoa kokeneemmalta • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ottaa huomioon ergonomian • huolehtii työympäristön siisteydestä • noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja • lajittelee syntyvät jätteet • laskee korjauskustannukset ja hinnoittelee työn sekä luovuttaa korjatun jalkineen asiakkaalle • pakkaa tuotteet tarvittaessa • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä ja tuotetiedot ohjeiden mukaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • huolehtii työprosessin etenemisestä laatimansa korjaussuunnitelman mukaisesti muuttaen sitä tarvittaessa perustellusti • tarvittaessa purkaa korjattavan tuotteen oikein • käyttää valittuja materiaaleja niiden ominaisuuksien mukaisesti • käyttää koneita ja laitteita tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti sekä tekee tarvittavat säädöt käytettävien materiaalien mukaisesti • tekee tarvittavat päivittäishuollot koneille ja laitteille itsenäisesti • korjaa ja viimeistelee tuotteen laatuvaatimusten mukaisesti kustannustehokkaasti

	<ul style="list-style-type: none"> • ratkaisee työtehtävissä syntyneitä ongelmatilanteita ja tekee valintoja ja päätöksiä oma-aloitteisesti • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ottaa huomioon ergonomian edistämisen työhyvinvointia • huolehtii työympäristön siisteydestä ja viihtyisyydestä • noudattaa sovittuja aikatauluja ja työaikoja sekä neuvottelee poikkeamista • toimii oma-aloitteisesti osana työryhmää • lajittelee syntyvät jätteet • laskee toteutuneet korjauskustannukset ja hinnoittelee työn sekä luovuttaa korjatun jalkineen asiakkaalle • pakkaa tuotteet tarvittaessa • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä ja tuotetiedot oma-aloitteisesti.
--	--

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan ammattialansa yrittäjänä • arvioi omaa työtään ja työskentelyään • arvioi ohjattuna korjaamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi mahdollisuuksia tuotteistaa osaamistaan • arvioi omia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan ammattialansa yrittäjänä • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan • arvioi korjaamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi mahdollisuuksia tuotteistaa osaamistaan • arvioi omia vahvuuksiaan ja mahdollisuuksiaan ammattialansa yrittäjänä • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan • arvioi perustellusti korjaamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan sekä tuotteen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä käytännön työtehtävissä korjaamalla jalkineet tarkoituksenmukaisia työmenetelmiä, koneita ja laitteita käyttäen. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.19. Tekstiili- ja muotialan kiertotaloustuotteen valmistaminen, 15 osp (105877)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- tunnistaa ja valita materiaaleja kiertotaloustuotteisiin
- suunnitella ja valmistaa kiertotaloustuotteen
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija tunnistaa ja valitsee materiaaleja kiertotaloustuotteisiin.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• etsii ohjatusti tietoa kierrätysmateriaaleista ja niiden saatavuudesta sekä soveltamismahdollisuuksista tekstiili- ja muotialan tuotteisiin• tunnistaa ja valitsee ohjatusti yleisesti käytettäviä kierrätyksestä löytyviä materiaaleja ja arvioi niiden soveltuvuutta sekä turvallisuutta muoti- ja tekstiilialan kiertotaloustuotteeseen
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• etsii tietoa kierrätysmateriaaleista ja niiden saatavuudesta sekä soveltamismahdollisuuksista tekstiili- ja muotialan tuotteisiin• tunnistaa ja analysoi materiaalien soveltuvuutta kiertotaloustuoteideaan ja selvittää materiaalien saatavuuden ja turvallisuuden• valitsee tuoteideaan soveltuvat materiaalit ja kysyy tarvittaessa neuvoa asiantuntijoilta
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• etsii monipuolisesti tietoa kierrätysmateriaaleista ja niiden saatavuudesta sekä soveltamismahdollisuuksista tekstiili- ja muotialan tuotteisiin• tunnistaa ja analysoi monipuolisesti materiaalien soveltuvuutta kiertotaloustuoteideaan sekä selvittää ja varmistaa materiaalien saatavuuden ja turvallisuuden• valitsee tuoteideaan soveltuvat materiaalit itsenäisesti ja käyttötarkoituksenmukaisesti kysyen tarvittaessa neuvoa asiantuntijoilta.

Opiskelija suunnittelee ja valmistaa kiertotaloustuotteen.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee ohjatusti kiertotaloustuotteen valituista materiaaleista sekä ottaa suunnittelussa huomioon tuotteen käyttökelpoisuuden • tekee ohjatusti materiaali- ja tekniikkakokeiluja sekä valitsee valmistusmenetelmät tuotteen valmistukseen • laatii ohjattuna valmistuksen toteutussuunnitelman ja kustannusarvion • valmistaa käyttötarkoitukseen soveltuvan tuotteen tai piensarjan tarviten ajoittain ohjausta • käyttää ja huoltaa koneita ja laitteita turvallisesti • huolehtii omalta osaltaan työympäristön siisteydestä • laskee tuotteen valmistuskustannukset ja laatii tuotetiedot ja hoito-ohjeet ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee kiertotaloustuotteen valituista materiaaleista ottaen suunnittelussa huomioon tuotteen toimivuuden, käytettävyyden ja esteettisyyden • tekee materiaali- ja tekniikkakokeiluja tai protoja suunnitteilla olevasta tuotteesta sekä valitsee valmistusmenetelmät tuotteen valmistukseen • laatii valmistuksen toteutussuunnitelman pyrkien materiaalien taloudelliseen käyttöön ja laatii ohjatusti kustannusarvion arvioiden valmistuksen kannattavuutta • valmistaa käyttötarkoitukseen soveltuvan laadukkaan tuotteen tai piensarjan • käyttää ja huoltaa koneita ja laitteita tarkoituksenmukaisesti sekä turvallisesti • ylläpitää työympäristön siisteyttä ja toimivuutta • laskee tuotteen valmistuskustannukset ja hinnan ohjeiden mukaan sekä laatii tarpeelliset tuotetiedot ja hoito-ohjeet
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee laadukkaan kiertotaloustuotteen valituista materiaaleista ottaen suunnittelussa ja tuotekehittelyssä huomioon tuotteen toimivuuden, käytettävyyden ja esteettisyyden • tekee useita materiaali- ja tekniikkakokeiluja tai protoja suunnitteilla olevasta tuotteesta pyrkien löytämään uusia tuoteideoita sekä valitsee tarkoituksenmukaiset valmistusmenetelmät tuotteen valmistukseen • laatii valmistukseen toteutussuunnitelman ja kustannusarvion arvioiden kiertotaloustuotteen valmistuksen kannattavuutta • valmistaa käyttötarkoitukseen soveltuvan, laadukkaan tuotteen tai piensarjan itsenäisesti käyttäen valittuja materiaaleja niiden ominaisuuksien mukaisesti varmistaen materiaalien taloudellisen käytön • käyttää ja huoltaa koneita ja laitteita tarkoituksenmukaisesti ja turvallisesti • ylläpitää ja kehittää työympäristön siisteyttä ja toimivuutta • laskee tuotteen valmistuskustannukset ja hinnan sekä laatii tarpeelliset tuotetiedot ja hoito-ohjeet.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan• arvioi valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi perustellusti valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelynsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan sekä tuotteen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja valmistamalla kiertotaloustuotteen tai kiertotaloustuotteiden piensarjan. Hän käyttää valmistuksessa alan materiaaleja, työmenetelmiä, koneita ja laitteita. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.20. Stailaaminen, 15 osp (105878)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella stailauksen
- toteuttaa asukokonaisuuden, tilan tai tapahtuman stailauksen asiakastyönä
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee stailauksen.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee ohjattuna asukokonaisuuden, tilan tai tapahtuman stailauksen• käyttää ohjattuna tietoa estetiikasta, muodoista, väreistä, suhteista ja kokonaisuuksista• käyttää ohjattuna tilanteeseen sopivia tyylejä ja trendejä suunnitelmassaan• laatii suunnitelmalle kustannusarvion ja aikataulun ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee asukokonaisuuden, tilan tai tapahtuman stailauksen asiakaslähtöisesti• käyttää tietoa estetiikasta, muodoista, väreistä, suhteista ja kokonaisuuksista• käyttää tilanteeseen sopivia tyylejä ja trendejä suunnitelmassaan• laatii suunnitelmalle kustannusarvion ja aikataulun
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee asukokonaisuuden, tilan tai tapahtuman stailauksen vastuullisesti ja asiakaslähtöisesti• soveltaa oma-aloitteisesti ja monipuolisesti tietoa estetiikasta, muodoista, väreistä, suhteista ja kokonaisuuksista• etsii ja käyttää luontevasti tilanteeseen sopivia tyylejä ja trendejä suunnitelmissaan• laatii suunnitelmalle realistisen kustannusarvion ja aikataulun itsenäisesti.

Opiskelija toteuttaa asukokonaisuuden, tilan tai tapahtuman stailauksen asiakastyönä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • muokkaa, täydentää tai uusii ohjattuna asukokonaisuutta, tilaa tai tapahtumaa asiakastyönä • käyttää eri tavoin hankkimiaan materiaaleja ottaen huomioon käyttötilanteen, ekologisuuden ja turvallisuuden tarvitien ajoittain ohjausta • käyttää ammattialan työvälineitä turvallisesti • noudattaa sovittua aikataulua
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • muokkaa, täydentää tai uusii asukokonaisuutta, tilaa tai tapahtumaa asiakastyönä hyödyntäen uusimpien trendien tietämystään • käyttää itsenäisesti eri tavoin hankkimiaan materiaaleja ottaen huomioon käyttötilanteen, ekologisuuden ja turvallisuuden • käyttää ammattialan työvälineitä turvallisesti • noudattaa tehtyjä suunnitelmia ja sovittua aikataulua
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • muokkaa, täydentää tai uusii asukokonaisuutta, tilaa tai tapahtumaa asiakastyönä hyödyntäen itsenäisesti ja monipuolisesti uusimpien trendien tietämystään • hankkii materiaaleja eri tavoin sekä käyttää niitä luovasti ja monipuolisesti ottaen huomioon asiakaslähtöisyyden, käyttötilanteen, ekologisuuden ja turvallisuuden • käyttää ammattialan työvälineitä turvallisesti • noudattaa itsenäisesti tehtyjä suunnitelmia ja sovittua aikataulua sekä neuvottelee mahdollisista poikkeamista.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään • arvioi ohjattuna työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan • arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan • arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan sekä toimeksiannon kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä stailaamalla asiakkaan asukokonaisuuden, tilan tai tapahtuman. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.21. Erikoismateriaalien ja -tekniikoiden käyttäminen, 15 osp (105879)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- hankkia ja soveltaa tietoa eri erikoismateriaaleista tai -tekniikoista
- valmistaa tuotteita käyttämällä erikoismateriaaleja tai -tekniikoita
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija hankkii ja soveltaa tietoa erikoismateriaaleista tai -tekniikoista.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• hankkii ohjatusti tietoa eri erikoismateriaaleista tai -tekniikoista• suunnittelee tuotetta• etsii ja kokeilee tuotteen käyttötarkoitukseen soveltuvia erikoismateriaaleja tai -tekniikoita• käyttää ja yhdistelee hankkimaansa tietoa ohjatusti hyödyntäen uusia tai perinteisiä tapoja• ottaa ohjatusti huomioon valintojen vaikutukset tuotteen ulkonäköön ja toimivuuteen• noudattaa kestävän kehityksen periaatteita
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• hankkii tietoa eri erikoismateriaaleista tai -tekniikoista• suunnittelee ja ideoi tuotetta• etsii, kokeilee ja valitsee ominaisuuksiltaan tuoteideaan ja tuotteen käyttötarkoitukseen ja tyyliin soveltuvia erikoismateriaaleja tai -tekniikoita• käyttää ja yhdistelee hankkimaansa tietoa uusilla tai perinteisillä tavoilla tai niiden yhdistelmillä• ottaa huomioon valintojen vaikutukset tuotteen ulkonäköön ja toimivuuteen• noudattaa kestävän kehityksen periaatteita perustellen valintansa
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• hankkii monipuolisesti tietoa erikoismateriaaleista tai -tekniikoista• suunnittelee ja ideoi itsenäisesti tuotetta sekä päättää tuoteominaisuudet• etsii, kokeilee ja valitsee ominaisuuksiltaan tuoteideaan ja tuotteen käyttötarkoitukseen ja tyyliin soveltuvia erikoismateriaaleja ja -tekniikoita oma-aloitteisesti ja monipuolisesti• käyttää, soveltaa ja yhdistelee hankkimaansa tietoa uusilla tai perinteisillä tavoilla tai niiden yhdistelmillä• ottaa huomioon valintojen vaikutukset tuotteen ulkonäköön ja toimivuuteen• noudattaa kestävän kehityksen periaatteita systemaattisesti ja oma-aloitteisesti perustellen valintansa.

Opiskelija valmistaa tuotteita käyttämällä erikoismateriaaleja tai -tekniikoita.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää tuotteen valmistamiseen soveltuvia erikoismateriaaleja tai -tekniikoita sekä työvälineitä tarkoituksenmukaisesti ja turvallisesti tarviton ajoittain ohjausta • valmistaa ja viimeistelee tuotteen ottaen ohjatusti huomioon käytettävien erikoismateriaalien tai -tekniikoiden vaikutukset tuotteen ulkonäköön ja toimivuuteen • ratkaisee työssä syntyneitä ongelmatilanteita tarviton ohjausta • noudattaa sovittua aikataulua • noudattaa työturvallisuusohjeita ja pitää työympäristönsä siistinä • laatii tuotteelle tuotetiedot ja hoito-ohjeen ohjatusti • seuraa valmistukseen kuluvaan aikaan ja laskee materiaalikustannukset ohjeiden avulla
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää tuotteen valmistamiseen soveltuvia erikoismateriaaleja tai -tekniikoita sekä työvälineitä tarkoituksenmukaisesti ja turvallisesti • valmistaa ja viimeistelee tuotteen ottaen huomioon käytettävien erikoismateriaalien tai -tekniikoiden vaikutukset tuotteen ulkonäköön ja toimivuuteen • ratkaisee työssä syntyneitä ongelmatilanteita pyytäen neuvoa tarvittaessa • aikatauluttaa työskentelynsä itsenäisesti noudattaen sovittua aikataulua • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ylläpitää toiminnallaan työympäristön siisteyttä • laatii tuotteille tuotetiedot ja hoito-ohjeen • seuraa valmistukseen kuluvaan aikaan, laskee materiaalikustannukset ja hinnoittelee työnsä ohjeiden avulla
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää itsenäisesti tuotteen valmistamiseen soveltuvia erikoismateriaaleja tai -tekniikoita sekä työvälineitä monipuolisesti, tarkoituksenmukaisesti ja turvallisesti • valmistaa ja viimeistelee tuotteen ottaen perustellusti huomioon käytettävien erikoismateriaalien tai -tekniikoiden vaikutukset tuotteen ulkonäköön ja toimivuuteen • ratkaisee itsenäisesti työssä syntyneitä ongelmatilanteita hyödyntäen tarkoituksenmukaisesti asiantija-apua • noudattaa työturvallisuusohjeita ja ylläpitää sekä kehittää toiminnallaan työympäristön siisteyttä • aikatauluttaa työskentelynsä ja työskentelee suunnitelmallisesti • laatii tuotteille tuotetiedot ja hoito-ohjeen itsenäisesti • seuraa valmistukseen kuluvaan aikaan, laskee materiaalikustannukset ja hinnoittelee työnsä realistisesti

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna valmistamansa tuotteen tai sen osan laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan• arvioi valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi perustellusti valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan sekä tuotteen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä valmistamalla tuotteen tai tuotekokonaisuuden käyttämällä erikoismateriaaleja tai -tekniikoita. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.22. Erikoistuotteiden valmistaminen, 15 osp (105880)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella erikoistuotteen tai sen osan valmistuksen
- valmistaa erikoistuotteen tai sen osan
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee erikoistuotteen tai sen osan valmistuksen.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• hankkii tietoa ohjattuna tuotteesta, sen ominaisuuksista ja käyttötarkoituksesta• hankkii tietoa valmistusmenetelmistä ja materiaaleista tarvitun osittain ohjausta• suunnittelee tarvittaessa erikoistuotteen tai sen osan ohjattuna• valitsee materiaalit ja lisätarvikkeet ohjattuna• käyttää ohjattuna hankkimaansa tietoa tuotteen tai sen osan valmistuksen suunnittelussa• valitsee työmenetelmät ohjatusti• aikatauluttaa valmistuksen• dokumentoi valmistussuunnitelman
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• hankkii tietoa tuotteesta, sen ominaisuuksista ja käyttötarkoituksesta• hankkii tietoa valmistusmenetelmistä ja materiaaleista• suunnittelee tarvittaessa tuotteen tai sen osan huomioiden muodon, rakenteet ja mittasuhteet oman työroolinsa mukaisesti osana työryhmää• valitsee materiaalit ja lisätarvikkeet• soveltaa hankkimaansa tietoa tuotteen tai sen osan valmistuksen suunnittelussa• kokeilee ja valitsee työmenetelmät• aikatauluttaa valmistuksen asiakkaan toiveiden mukaan• dokumentoi toteutuskelpoisen valmistussuunnitelman
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• hankkii laaja-alaisesti tietoa tuotteesta, sen ominaisuuksista ja käyttötarkoituksesta• hankkii tietoa valmistusmenetelmistä ja materiaaleista itsenäisesti• suunnittelee tarvittaessa tuotteen tai sen osan huomioiden muodon, rakenteet ja mittasuhteet osana työryhmää• valitsee materiaalit ja lisätarvikkeet perustellusti• soveltaa hankkimaansa tietoa itsenäisesti tuotteen tai sen osan valmistuksen suunnittelussa• kokeilee ja valitsee työmenetelmät itsenäisesti ja suunnitelmallisesti• aikatauluttaa valmistuksen realistisesti ottaen huomioon asiakkaan toiveet• dokumentoi kattavan ja toteutuskelpoisen valmistussuunnitelman.

Opiskelija valmistaa erikoistuetteen tai sen osan.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • valmistaa erikoistuetteen tai sen osan osana työryhmää hyödyntäen valmistussuunnitelmaa • valitsee, käyttää ja huoltaa koneita ja laitteita ottaen huomioon työturvallisuuden • tekee tarvittaessa proton • viimeistelee käyttötarkoitukseen soveltuvan tuotteen tai sen osan • noudattaa aikataulua • laskee ohjattuna materiaalien kulutuksen ja työhön käytetyn ajan sekä hinnoittelee tuotteen • laatii tuotteelle tuotetiedot ja hoito-ohjeet • pitää työympäristönsä siistinä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • valmistaa erikoistuetteen tai sen osan hyödyntäen valmistussuunnitelmaa oman työroolinsa mukaisesti osana työryhmää • valitsee, käyttää ja huoltaa koneita ja laitteita ottaen huomioon työturvallisuuden • tekee tarvittaessa proton • viimeistelee käyttötarkoitukseen soveltuvan tuotteen tai sen osan huolellisesti • noudattaa sovittua aikataulua • työskentelee itsenäisesti ja joutuisasti • laskee materiaalien kulutuksen ja työhön käytetyn ajan sekä hinnoittelee tuotteen • laatii tuotteelle tuotetiedot ja hoito-ohjeet • ylläpitää toiminnallaan työympäristön siisteyttä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • valmistaa erikoistuetteen tai sen osan laadukkaasti valmistussuunnitelmaa noudattaen ja tarvittaessa muuttaa sitä perustellusti tehden yhteistyötä työryhmän kanssa • valitsee, käyttää ja huoltaa koneita ja laitteita omatoimisesti ottaen huomioon työturvallisuuden • tekee tarvittaessa proton • viimeistelee käyttötarkoitukseen soveltuvan tuotteen tai sen osan laadukkaasti • noudattaa aikataulua ja muuttaa sitä tarvittaessa neuvotellen muutoksista • työskentelee itsenäisesti, joutuisasti ja suunnitelmallisesti • laskee materiaalien kulutuksen ja työhön käytetyn ajan sekä hinnoittelee tuotteen realistisesti • laatii tuotteelle tuotetiedot ja hoito-ohjeet määräysten mukaisesti • ylläpitää ja kehittää toiminnallaan työympäristön siisteyttä.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna valmistamansa tuotteen tai sen osan laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan• arvioi valmistamansa tuotteen tai sen osan laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi perustellusti valmistamansa tuotteen tai sen osan laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan sekä tuotteen tai sen osan kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla erikoistuotteen tai sen osan valmistuksen ja valmistamalla erikoistuotteen tai sen osan. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa ammattialalle tyypillisessä työympäristössä, kuten teollisessa valmistuksessa tai yrittäjän toimitilassa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.23. Erikoislaitteen hyödyntäminen valmistuksessa, 15 osp (105881)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- perehtyä erikoislaitteiden hyödyntämismahdollisuuksiin
- käyttää erikoislaitetta valmistuksessa
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija perehtyy erikoislaitteiden hyödyntämismahdollisuuksiin.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">tutustuu laitteeseen ja sen toimintaan ohjattunatekee käyttökokeiluja hyödyntäen laitteen perustoimintoja
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">selvittää laitteen toimintaperiaatteet ja hyödyntämismahdollisuuksiatekee käyttökokeiluja hyödyntäen laitteen toimintoja
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">selvittää laitteen toimintaperiaatteet ja hyödyntämismahdollisuuksia monipuolisestitekee käyttökokeiluja hyödyntäen monipuolisesti laitteen toimintoja.

Opiskelija käyttää erikoislaitteita valmistuksessa.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">valitsee ohjattuna tekemistään kokeiluista työmenetelmiä, toimintoja tai ohjelmiatyöskentelee ohjattuna laitteellavalmistaa ja viimeistelee tuotteen tai sen osannoudattaa työturvallisuusohjeita ja siistii työympäristönsälaskee tuotteen valmistuskustannukset ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">valitsee valmistuksessa tarvittavia työmenetelmiä, toimintoja tai ohjelmia tarkoituksenmukaisesti kokeilujen perusteellatyöskentelee laitteellavalmistaa ja viimeistelee käyttötarkoitukseen soveltuvan tuotteen tai sen osannoudattaa työturvallisuusohjeita ja ylläpitää toiminnallaan työympäristön siisteyttälaskee tuotteen valmistuskustannukset
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">valitsee tekemistään kokeiluista työmenetelmiä, toimintoja tai ohjelmia valmistukseen perustellustityöskentelee itsenäisesti laitteellavalmistaa ja viimeistelee laadukkaasti tuotteen tai sen osannoudattaa työturvallisuusohjeita ja ylläpitää sekä kehittää toiminnallaan työympäristön siisteyttälaskee tuotteen valmistuskustannukset itsenäisesti.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna valmistamansa tuotteen tai sen osan laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan• arvioi valmistamansa tuotteen tai sen osan laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi perustellusti valmistamansa tuotteen tai sen osan laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan sekä ideoi erikoislaitteen eri käyttömahdollisuuksia.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä perehtymällä erikoislaitteen käyttöön ja valmistamalla tuotteen tai sen osan hyödyntäen erikoislaitetta. Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa työskentelemällä ammattialalle tyypillisessä työympäristössä, kuten teollisessa valmistuksessa tai yrittäjän toimitilassa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.24. Tekstiilikuitujen ja langan valmistaminen, 15 osp (105882)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- tehdä kuidun tai langan valmistuksen esityöt
- toimia kuitu- tai langan valmistuksen prosessissa
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija tekee kuidun tai langan valmistuksen esityöt.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toimii yhteistyössä ja osaa tiimityötaitoja• tuntee pääsääntöisesti alan materiaalit ja koneet sekä osaa toimia ohjatusti valmistusprosessissa• tulkitsee työmääräimen alkuohjauksen jälkeen• tunnistaa ja tarvittaessa hakee yhteistyössä muiden kanssa tarvittavat raaka-aineet• tekee valmistelu- ja esitöitä materiaaleille sekä koneille ohjatusti• valitsee käytettävät työmenetelmät ja -välineet• hakee tarpeen mukaan asiantuntija-apua
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa työtiimin kanssa• tuntee alan materiaalit ja koneet sekä osaa toimia valmistusprosessissa ohjeiden mukaan• tulkitsee työmääräimen oikein• tunnistaa ja tarvittaessa hakee tarvittavat raaka-aineet• tekee valmistelu- ja esitöitä materiaaleille sekä koneille kysyen neuvoa tarvittaessa• varmistaa käytettävät työmenetelmät ja -välineet• hakee asiantuntija-apua ja etsii tietoa työnsä tueksi
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa osallistuen aktiivisesti työtiimi keskusteluihin• tuntee alan materiaalit ja koneet ja osaa soveltaa tietoaan sekä toimia itsenäisesti valmistusprosessissa• tulkitsee työmääräimen itsenäisesti oikein• valitsee tai hakee varastosta tarvittavat raaka-aineet oikein• tekee itsenäisesti tarvittavat valmistelu- ja esityöt materiaaleille sekä koneille• varmistaa käytettävät työmenetelmät ja -välineet hyvän lopputuloksen aikaansaamiseksi• hakee itsenäisesti asiantuntija-apua ja etsii aktiivisesti tietoa työnsä tueksi.

Opiskelija toimii kuidun tai langan valmistuksen prosessissa.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • tekee käyttämilleen koneille säädöt ohjatusti käytettävän materiaalin ja prosessin mukaan • noudattaa työmääräintä ja etenee työprosessissa ohjatusti yhteistyössä muiden kanssa • käyttää prosessin koneita ja laitteita ohjeiden mukaisesti taloudellisesti • tekee tarvittavat mittaukset, tarkastukset ja puhdistukset prosessissa sekä sen koneiden ennakoivan huollon ohjatusti työturvallisuuden huomioiden • pyrkii vastaamaan työnsä laadusta ja laatupuutteiden korjaamisesta ohjatusti • hoitaa prosessia tunnistuen häiriöt ja pyytää tarvittaessa apua • lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet pyrkien toiminnallaan työympäristön siisteyteen • tekee ohjatusti prosessin viimeistelytyöt ja mahdolliset pakkaamiset • noudattaa työturvallisuusohjeita ja käyttää työympäristön edellyttämiä suojaimia • tekee ohjatusti tarvittavat raportoinnit ja kirjaukset työstä yrityksen mahdollisiin järjestelmiin.
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee käyttämilleen koneille tarvittavat säädöt materiaalin ja prosessin mukaan • huolehtii työprosessin etenemisestä työmääräimen mukaisesti • käyttää prosessin koneita ja laitteita ohjeiden mukaisesti taloudellisesti ergonomiasta huolehtien • kysyy ongelmatilanteissa neuvoa • tekee tarvittavat mittaukset, tarkastukset ja puhdistukset prosessissa sekä sen koneiden ennakoivan huollon työturvallisuuden huomioiden • kantaa vastuun työnsä laadusta ja laatupuutteiden korjaamisesta kysyen neuvoa tarvittaessa • hoitaa prosessia itsenäisesti tunnistuen häiriöt ja esittää tarpeen mukaan kehittämissuhteita • keskustelee ongelmatilanteissa alan käsitteistöä ja perusteluja käyttäen • lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet ylläpitäen toiminnallaan työympäristön siisteyttä • tekee prosessin viimeistelytyöt ja mahdolliset pakkaamiset • noudattaa työturvallisuusohjeita ja käyttää työympäristön edellyttämiä suojaimia • tekee ohjeiden mukaan tarvittavat raportoinnit ja kirjaukset työstä yrityksen mahdollisiin järjestelmiin
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • tekee käyttämilleen koneille tarvittavat säädöt materiaalin ja prosessin mukaan itsenäisesti • huolehtii työprosessin etenemisestä työmääräimen mukaisesti aikatauluttaen työn sopivasti • toimii itsenäisesti ja joutuisasti • käyttää prosessin koneita ja laitteita ohjeiden mukaisesti taloudellisesti ja tehokkaasti huolehtien kestävästä kehityksen toteuttamisesta sekä ergonomiasta osaltaan • kysyy ongelmatilanteissa neuvoa osallistuen keskusteluun

	<ul style="list-style-type: none"> • tekee omatoimisesti tarvittavat mittaukset, tarkastukset ja puhdistukset prosessissa sekä sen koneiden ennakoivan huollon työturvallisuuden huomioiden • kantaa vastuun työnsä laadusta ja laatupuutteiden korjaamisesta itsenäisesti • hoitaa prosessia itsenäisesti tunnistuen häiriöt ja esittää tarpeen mukaan kehittämisehdotuksia • keskustelee ongelmatilanteissa alan käsitteistöä ja perusteluja käyttäen • lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet oikein pyrkien jätteen synnyn ehkäisyyn sekä työympäristön siisteyteen • tekee itsenäisesti prosessin viimeistelytyöt ja mahdolliset pakkaamiset • noudattaa ja antaa tarvittavia kehittämisideoita työturvallisuusohjeisiin ja käyttää systemaattisesti tarkoituksenmukaisia suojaimia • tekee itsenäisesti tarvittavat raportoinnit ja kirjaukset työstä yrityksen mahdollisiin järjestelmiin.
--	--

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään • arvioi ohjattuna valmistamansa tuotteen tai sen osan laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämäänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan • arvioi valmistamansa tuotteen tai sen osan laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämäänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan • osallistuu työryhmän keskusteluun ja esittää kehittämisideoita
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan • arvioi perustellusti valmistamansa tuotteen laatua, ulkonäköä ja käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämäänsä aikaa ja kannattavuutta • kerää systemaattisesti palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan • osallistuu aktiivisesti työryhmän keskusteluihin ja esittää kehittämisideoita työn ja työympäristön kehittämiseksi työryhmässään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä käytännön työtehtävissä työskentelemällä tekstiilikuidun tai -langan valmistuksen prosessissa valmistaen tekstiilikuituja tai -lankoja alan yrityksessä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa osaamista ei voida työtä tekemällä näytössä kattavasti osoittaa, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla.

2.25. Teollinen kutominen, 15 osp (105883)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella ja tehdä kudonnan esityöt
- työskennellä kudontaprosessissa
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee ja tekee kudonnan esityöt.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">tuntee kudonnan ja sidosopin perusasiat ja soveltaa niitä ohjeiden mukaan työssään tiimissä toimientulkitssee työmääräintä ja selvittää ohjatusti tarvittavat esityöt sekä aikataulunvarmistaa ja tarvittaessa hakee työmääräimen mukaiset materiaalit ohjatustitekee ohjattuna koneille tarvittavat säädöt ja valmistelutyöt sekä kudonnan eri vaiheiden esityöt ja laskelmathyödyntää tarpeen mukaan asiantuntija-apuakäyttää valittuja materiaaleja hävikkiä välttäenkäyttää koneita ja laitteita ohjeiden mukaisestinoudattaa työturvallisuusohjeitapitää oman työympäristönsä siistinä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">soveltaa kankaankudonnan ja sidosopin perusasioita työssään tiimissä toimien ja osaa tulkita sidospirrosta omatoimisestinoudattaa työmääräintä ja huolehtii työprosessin etenemisestä työmääräimen mukaisestivarmistaa ja tarvittaessa hakee työmääräimen mukaiset materiaalittekee ohjeiden mukaan koneille tarvittavat säädöt ja valmistelutyöt sekä kudonnan eri vaiheiden esityöt sekä tarvittavat laskelmathyödyntää tarpeen mukaan asiantuntija-apuakäyttää koneita ja laitteita ohjeiden mukaisesti ja tehokkaastinoudattaa työturvallisuusohjeita ja huolehtii työympäristön edellyttämistä suojaimistaylläpitää toiminnallaan työympäristön siisteyttä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">soveltaa kankaankudonnan ja sidosopin perusasioita monipuolisesti ja omatoimisesti työssään tiimissä toimien sekä tulkitssee sidospirrosta itsenäisestinoudattaa ja huolehtii itsenäisesti työprosessin etenemisestä työmääräimen mukaisesti aikatauluttaen työn teon sopivastivarmistaa ja tarvittaessa hakee itsenäisesti työmääräimen mukaiset materiaalittekee koneille tarvittavat säädöt ja valmistelutyöt sekä suorittaa eri vaiheiden esityöt varmistaen tehokkaan toiminnan ja hyvän lopputuloksenkäyttää koneita ja laitteita ohjeiden mukaisesti taloudellisesti ja tehokkaastihuolehtii kestäväen kehityksen toteuttamisesta osaltaannoudattaa työturvallisuusohjeita ja käyttää systemaattisesti työympäristön edellyttämiä suojaimia sekä tekee kehittämis ehdotuksia työturvallisuuteen liittyenylläpitää ja kehittää työympäristön siisteyttähakee itsenäisesti asiantuntija-apua ja etsii aktiivisesti tietoa esitöiden teon tueksi.

Opiskelija työskentelee kudontaprosessissa.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • tekee ohjatusti kutomakoneelle tarvittavat säädöt materiaalin ja mallin mukaan • aloittaa kudonnan ja tekee tarvittavat mittaukset ohjatusti • kutoo turvallisesti käytössä olevilla kutomakonetyypeillä alkuohjauksen saatuaan • kysyy ongelmatilanteissa neuvoa • tekee päivittäiset tarkastukset ja koneen ennakoivan huollon huomioiden työturvallisuuden • kantaa vastuun työnsä laadusta ja korjaa laatu puutteita ohjatusti • lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet ohjeiden mukaan • tekee ohjatusti tarvittavat raportoinnit ja kirjaukset työstä yrityksen mahdollisiin järjestelmiin
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee kutomakoneelle tarvittavat säädöt materiaalin ja mallin mukaan • tekee tarvittavat mittaukset varmistaen oikeanlaisen kudoksen synnyn • kutoo turvallisesti käytössä olevilla kutomakonetyypeillä kysyen neuvoa ongelmatilanteissa • tekee päivittäiset tarkastukset ja koneen ennakoivan huollon huomioiden työturvallisuuden • kantaa vastuun työnsä laadusta ja laatu puutteiden korjaamisesta • lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet oikein • tekee tarvittavat raportoinnit ja kirjaukset työstä yrityksen mahdollisiin järjestelmiin.
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • tekee kutomakoneelle tarvittavat säädöt materiaalin ja mallin mukaan itsenäisesti • tekee tarvittavat mittaukset varmistaen oikeanlaisen kudoksen synnyn itsenäisesti • kutoo turvallisesti ja itsenäisesti käytössä olevilla kutomakonetyypeillä huomioiden ergonomian • kysyy ongelmatilanteissa neuvoa osallistuen keskusteluun • tekee omatoimisesti päivittäiset tarkastukset ja koneen ennakoivan huollon huomioiden työturvallisuuden • kantaa vastuun työnsä laadusta ja laatu puutteiden korjaamisesta itsenäisesti • lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet oikein pyrkien jätteen synnyn ehkäisyyn • tekee itsenäisesti tarvittavat raportoinnit ja kirjaukset työstä yrityksen mahdollisiin järjestelmiin.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa ohjeisiin ja laatuvaatimuksiin• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan• osallistuu työryhmän keskusteluun ja esittää kehittämissideoita
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa ohjeisiin ja laatuvaatimuksiin• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• kerää systemaattisesti palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan• osallistuu aktiivisesti työryhmän keskusteluihin ja esittää kehittämissideoita työn ja työympäristön kehittämiseksi työryhmässään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä teollisuudessa tekemällä kudonnan esityöt ja työskentelemällä kudontaprosessissa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.26. Neulosten teollinen valmistaminen, 15 osp (105884)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella ja tehdä neulonnan valmistelutyöt
- toteuttaa neulonnan prosessia
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee ja tekee neulonnan valmistelutyöt.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">tunteen neulonnan ja neulosrakenteiden perusasiat sekä soveltaa niitä ohjeiden mukaan työssääntulkitsi työmääräintä ja selvittää ohjatusti tarvittavat esityöt sekä työn aikataulun tiimissä toimienvarmistaa ja tarvittaessa hakee yhteistyössä muiden kanssa työmääräimen mukaiset materiaalittekee ohjattuna valmistelutyöt sekä tarvittavat laskelmatkäyttää valittuja materiaaleja hävikkiä välttämällänoudattaa työturvallisuusohjeitapitää oman työympäristönsä siistinähakee tarpeen mukaan asiantuntija-apua
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">soveltaa neulonnan ja neulosrakenteiden perusasioita työssään ja osaa tulkita piirroksia ja ohjeita omatoimisestinoudattaa työmääräintä ja huolehtii työprosessin etenemisestä työmääräimen mukaisesti tiimissä toimienvarmistaa ja tarvittaessa hakee työmääräimen mukaiset materiaalit ja käyttää niitä niiden ominaisuuksien mukaisestitekee ohjeiden mukaan neulonnan valmistelutyöt sekä tarvittavat laskelmatnoudattaa työssään kestävän kehityksen periaatteitanoudattaa työturvallisuusohjeita ja huolehtii työympäristön edellyttämistä suojaimistaylläpitää toiminnallaan työympäristön siisteyttähyödyntää tarpeen mukaan asiantuntija-apua
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">soveltaa neulonnan ja neulosrakenteiden perusasioita monipuolisesti ja omatoimisesti työssään sekä tulkitsi piirroksia ja ohjeita itsenäisestinoudattaa ja huolehtii itsenäisesti työprosessin etenemisestä työmääräimen mukaisesti aikatauluttaen työn teon sopivasti tiimissä toimienvarmistaa ja tarvittaessa hakee itsenäisesti työmääräimen mukaiset materiaalit ja käyttää valittuja materiaaleja niiden ominaisuuksien mukaisesti tehokkaastitekee neulonnan valmistelutyöt sekä tarvittavat laskelmat itsenäisestinoudattaa työssään kestävän kehityksen periaatteita systemaattisestinoudattaa työturvallisuusohjeita ja käyttää systemaattisesti työympäristön edellyttämiä suojaimia sekä tekee kehittämis ehdotuksia työturvallisuuteen liittyenylläpitää ja kehittää työympäristön siisteyttähakee itsenäisesti asiantuntija-apua ja etsii aktiivisesti tietoa työn tueksi.

Opiskelija toteuttaa neulonnan prosessia.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • aloittaa neulonnan ja tekee tarvittavat mittaukset ohjatusti • käyttää neulomon koneita ja laitteita ohjeiden mukaisesti ja turvallisesti neuloksen laatua seuraten ja aikataulussa pysyen • kysyy ongelmatilanteissa neuvoa kokeneemmalta • seuraa ohjatusti koneiden toimintaa ja pyrkii pitämään koneet puhtaina osana koneiden ennakoivaa huoltoa • valmistaa laadukasta neuletta ja korjaa laatupuutteita ohjatusti • lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet ohjeiden mukaan • tekee ohjatusti tarvittavat raportoinnit ja kirjaukset työstä yrityksen mahdollisiin järjestelmiin
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • aloittaa neulonnan ja tekee tarvittavat mittaukset varmistaen oikeanlaisen neuloksen synnyn • käyttää neulomon koneita ja laitteita ohjeiden mukaisesti, turvallisesti ja tehokkaasti neuloksen laatua seuraten • seuraa ja tarkkailee koneiden toimintaa ja huolehtii koneiden puhdistukset laadukkaan neuloksen aikaansaamiseksi aikataulun mukaisesti • toteuttaa koneiden ennakoivaa huoltoa ohjeiden mukaisesti • kantaa vastuun työnsä laadusta ja laatupuutteiden korjaamisesta kysyen tarvittaessa neuvoa kokeneemmalta • huomioi työturvallisuuden ja ergonomian työssään • lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet oikein • tekee tarvittavat raportoinnit ja kirjaukset työstä yrityksen mahdollisiin järjestelmiin
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • tekee tarvittavat mittaukset varmistaen oikeanlaisen neuloksen synnyn itsenäisesti • käyttää neulomon koneita ja laitteita itsenäisesti, turvallisesti ja tehokkaasti neuloksen laatua seuraten • seuraa ja tarkkailee aktiivisesti ja omatoimisesti koneiden toimintaa ja pitää koneet puhtaina varmistaen laadukkaan neuloksen synnyn aikataulun mukaisesti • toteuttaa itsenäisesti tiimissä koneiden ennakoivaa huoltoa varmistaen tehokkaan toiminnan ja hyvän lopputuloksen • kantaa vastuun työnsä laadusta ja laatupuutteiden korjaamisesta itsenäisesti kysyen ongelmatilanteissa neuvoa ja keskustelemalla niistä tiimissä • huomioi työturvallisuuden ja ergonomian ennakoivien ja puuttuen riskeihin • lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet oikein pyrkien ehkäisemään jätteen syntymistä • tekee itsenäisesti tarvittavat raportoinnit ja kirjaukset työstä yrityksen mahdollisiin järjestelmiin.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa ohjeisiin ja laatuvaatimuksiin• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan• osallistuu työryhmän keskusteluun ja esittää kehittämisideoita
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa ohjeisiin ja laatuvaatimuksiin• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• kerää systemaattisesti palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan• osallistuu aktiivisesti työryhmän keskusteluihin ja esittää kehittämisideoita työn ja työympäristön kehittämiseksi työryhmässään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä työskentelemällä neuleteollisuuden työprosessin eri vaiheissa valmistaen ja viimeistellen eri menetelmin ja tekniikoin neuleita. Hän toimii neulomon prosesseissa käyttäen alan materiaaleja, työmenetelmiä, koneita ja laitteita esimerkiksi pyörö-, taso-, sukka- tai loimineulekoneilla. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.27. Kuitukankaiden valmistaminen, 15 osp (105885)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella ja tehdä kuitukankaan valmistamisen esityöt
- työskennellä kuitukankaan valmistusprosessissa
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee ja tekee kuitukankaan valmistamisen esityöt.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">tuntee kuidut ja kuitukankaiden valmistuksen perusasiat soveltaen niitä ohjeiden mukaisesti työssääntulkitsee työmääräintä ja selvittää ohjatusti tarvittavat esityöt sekä aikataulunvarmistaa ja tarvittaessa hakee yhteistyössä muiden kanssa työmääräimen mukaiset materiaalittekee ohjattuna koneille tarvittavat säädöt ja valmistelutyöt sekä tarvittavat laskelmathakee tarpeen mukaan asiantuntija-apuakäyttää valittuja materiaaleja hävikkiä välttämälläkäyttää koneita ja laitteita ohjeiden mukaisestinoudattaa työturvallisuusohjeitapitää oman työympäristönsä siistinä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">soveltaa kuitutietoutta ja kuitukankaiden valmistuksen perusasioita työssään ja tulkitsee piirroksia ja ohjeitanoudattaa työmääräintä ja huolehtii työprosessin etenemisestä työmääräimen mukaisestivarmistaa ja tarvittaessa hakee työmääräimen mukaiset materiaalit ja käyttää niitä niiden ominaisuuksien mukaisestitekee ohjeiden mukaan koneille tarvittavat säädöt ja valmistelutyöt sekä tarvittavat laskelmathyödyntää tarpeen mukaan asiantuntija-apuakäyttää koneita ja laitteita ohjeiden mukaisesti ja tehokkaastinoudattaa työturvallisuusohjeita ja käyttää työympäristön edellyttämiä suojaimiaylläpitää toiminnallaan työympäristön siisteyttä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">soveltaa kuitutietoutta ja kuitukankaiden valmistuksen perusasioita monipuolisesti ja omatoimisesti työssään sekä tulkitsee piirroksia ja ohjeita itsenäisestinoudattaa ja huolehtii itsenäisesti työprosessin etenemisestä työmääräimen mukaisesti aikatauluttaen työn sopivastivarmistaa ja tarvittaessa hakee itsenäisesti työmääräimen mukaiset materiaalit ja käyttää valittuja materiaaleja niiden ominaisuuksien mukaisesti tehokkaastitekee koneille tarvittavat säädöt ja valmistelutyöt sekä tarvittavat laskelmatkäyttää koneita ja laitteita ohjeiden mukaisesti taloudellisesti ja tehokkaasti huolehtien kestävästä kehityksestä toteuttamisesta osaltaannoudattaa työturvallisuusohjeita ja käyttää systemaattisesti työympäristön edellyttämiä suojaimia sekä tekee kehittämissuhteita työturvallisuuteen liittyenylläpitää ja kehittää työympäristön siisteyttähakee itsenäisesti asiantuntija-apua ja etsii aktiivisesti tietoa työn tueksi.

Opiskelija työskentelee kuitukankaan valmistusprosessissa.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • aloittaa kuitukankaan valmistusprosessin ja tekee tarvittavat mittaukset ohjatusti • ohjaa prosessia turvallisesti alkuohjauksen saatuaan ja seuraa laatua • kysyy ongelmatilanteissa neuvoa kokeneemmalta • tekee päivittäiset tarkastukset ja prosessin koneiden ennakoivaa huoltoa työturvallisuuden huomioiden • lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet ohjeiden mukaan • tekee ohjatusti tarvittavat kirjaukset tuotannosta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee tarvittavat mittaukset varmistaen oikeanlaisen valmistusprosessin kuitukankaan valmistamiseksi • toteuttaa turvallisesti valmistusprosessia seuraten kuitukankaan laatua ja puuttuen laatupoikkeamiin • kysyy neuvoa ongelmatilanteissa • tekee päivittäiset tarkastukset ja koneen ennakoivaa huoltoa työturvallisuuden huomioiden ohjeiden mukaan • lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet oikein • tekee tarvittavat raportoinnit ja kirjaukset tuotannosta
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • tekee itsenäisesti tarvittavat mittaukset varmistaen oikeanlaisen valmistusprosessin kuitukankaan valmistamiseksi • toteuttaa turvallisesti ja itsenäisesti valmistusprosessia ergonomian huomioiden • kantaa vastuun työnsä laadusta ja laatupuutteiden korjaamisesta itsenäisesti • kysyy ongelmatilanteissa neuvoa osallistuen keskusteluun • tekee omatoimisesti päivittäiset tarkastukset ja koneen ennakoivaa huoltoa työturvallisuuden huomioiden • lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet oikein pyrkien jätteen synnyn ehkäisyyn • tekee itsenäisesti tarvittavat raportoinnit ja kirjaukset tuotannosta.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan sekä prosessin kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä työskentelemällä kuitukangasteollisuuden työprosessin eri vaiheissa valmistamalla ja viimeistelemällä eri menetelmin ja tekniikoin kuitukankaita käyttäen alan materiaaleja, työmenetelmiä, koneita ja laitteita. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.28. Viimeistys ja värjäys, 15 osp (105886)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- valita tarvittavat kemikaalit ja väriaineet materiaalin mukaisesti
- hakea haluttuja värisävyjä tai viimeistysmenetelmiä ja laatia reseptin
- värjätä, viimeistellä tai painaa kuvioita
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija valitsee tarvittavat kemikaalit ja väriaineet materiaalin mukaisesti.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• valitsee tarvittavat materiaaleihin soveltuvat kemikaalit ja väriaineet ohjattuna• varmistaa tai tarvittaessa valitsee materiaaliin ja prosessiin soveltuvat koneet tai laitteet työryhmän jäsenenä• käyttää annettua reseptiä ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• valitsee tarvittavat materiaaleihin soveltuvat kemikaalit ja väriaineet ohjeen mukaan• varmistaa tai tarvittaessa valitsee materiaaliin ja prosessiin soveltuvat koneet ja laitteet• etsii sopivan reseptin
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• valitsee tarvittavat materiaaleihin soveltuvat kemikaalit ja väriaineet itsenäisesti• varmistaa tai tarvittaessa valitsee materiaaliin ja prosessiin soveltuvat koneet ja laitteet• etsii sopivan reseptin ja arvioi sen soveltuvuutta käyttötarkoitukseen.

Opiskelija hakee haluttuja värisävyjä tai viimeistysmenetelmiä ja laatii reseptin.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• käyttää suojavälineitä ja noudattaa työturvallisuusohjeita• mittaa kemikaalit ja testimateriaalit ohjatusti• tekee testauksen värisävyjen löytämiseksi tai viimeistyksen soveltuvuudesta• laatii reseptin alan tyyppisten toimintatapojen mukaisesti ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• käyttää suojavälineitä ja noudattaa työturvallisuusohjeita• mittaa kemikaalit ja testimateriaalit huolellisesti• tekee testauksen värisävyjen löytämiseksi tai viimeistyksen soveltuvuudesta• laatii reseptin alan tyyppisten toimintatapojen mukaisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• käyttää suojavälineitä ja noudattaa työturvallisuusohjeita• mittaa kemikaalit ja testimateriaalit itsenäisesti ja huolellisesti• tekee testauksen itsenäisesti värisävyjen löytämiseksi tai viimeistyksen soveltuvuudesta• laatii reseptin alan tyyppisten toimintatapojen mukaisesti itsenäisesti.

Opiskelija värjää, viimeistelee tai painaa kuvioita.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • laskee, punnitsee ja annostelee kemikaalit reseptin mukaan ohjatusti • toimii käyttämiensä kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteiden ja työturvallisuusmääräysten mukaan sekä käyttää henkilösuojaimia ja suojavälineitä • tekee viimeistyksen eri työvaiheiden työtehtäviä ja värjää, viimeistelee tai painaa tekstiilejä ja tuotteita ohjatusti reseptin mukaan • pitää koneet ja laitteet käyttökuntoisina käyttämällä ja huoltamalla niitä ohjeiden mukaisesti • toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti tarviton ohjausta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • laskee, punnitsee ja annostelee kemikaalit reseptin mukaan • toimii käyttämiensä kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteiden ja työturvallisuusmääräysten mukaan sekä käyttää henkilösuojaimia ja suojavälineitä • tekee viimeistyksen eri työvaiheiden työtehtäviä ja värjää, viimeistelee tai painaa materiaaleja reseptin mukaan osana työryhmää • pitää koneet ja laitteet käyttökuntoisina oma-aloitteisesti käyttämällä ja huoltamalla niitä ohjeiden mukaisesti • toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • laskee, punnitsee ja annostelee kemikaalit reseptin mukaan itsenäisesti • toimii käyttämiensä kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteiden ja työturvallisuusmääräysten mukaisesti sekä käyttää henkilösuojaimia ja suojavälineitä • tekee viimeistyksen eri työvaiheiden työtehtäviä ja värjää, viimeistelee tai painaa materiaaleja reseptin mukaan itsenäisesti ja joutuisasti • pitää koneet ja laitteet käyttökuntoisina käyttämällä ja huoltamalla niitä ammattimaisesti • toimii sujuvasti asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan sekä työskentelyn toimintatapojen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä värjäämössä, viimeistämässä tai muussa paikassa, jossa on soveltuvat koneet, välineistö ja tilat värjäyksen tai viimeistyksen tekemiseen. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.29. Tekstiili- ja muotialan koneiden huoltaminen ja kunnossapito, 30 osp (105887)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella tekstiili- ja muotialan koneiden ja laitteiden kunnossapitoa
- tehdä tekstiili- ja muotialan koneiden ja laitteiden kunnossapito- ja huoltotöitä
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee tekstiili- ja muotialan koneiden ja laitteiden kunnossapitoa.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tulkitsee ohjattuna teknisiä piirustuksia, asennus- ja turvaohjeita sekä toimii niiden tietojen pohjalta työturvallisuuden huomioiden• toimii yrityksen kunnossapidon tavoitteiden suuntaisesti tarvitun ajoittain ohjausta• ottaa huomioon kunnossapitoon liittyviä sähkötekniikan, hydrauliiikan ja pneumatiikan perusteita ja niihin liittyviä määräyksiä yhteistyössä tiimin kanssa sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisesti ammattilaista huollossa ja korjauksessa• kysyy ongelmatilanteissa apua alan ammattilaiselta• käyttää alan ammattisanastoa satunnaisesti ja tulkitsee myös vieraskielisiä aineistoja tarvitun ajoittain ohjausta• soveltaa työssään materiaalien tuntemustaan ja tietoa niiden ominaisuuksista sekä käyttäytymisestä eri koneilla tarvitun ajoittain ohjausta• tuntee yrityksen koneita ja tekee ohjattuna suunnitelmaa yrityksen koneiden kunnossapitoon
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• tulkitsee teknisiä piirustuksia, asennus- ja turvaohjeita sekä toimii niiden tietojen pohjalta työturvallisuuden huomioiden• hankkii tietoa ja toimii yrityksen kunnossapidon tavoitteiden suuntaisesti• ottaa huomioon kunnossapidossa tarvittavia sähkötekniikan, hydrauliiikan ja pneumatiikan perusteita ja niihin liittyviä määräyksiä hyödyntäen tarkoituksenmukaisesti ammattilaista huollossa ja korjauksessa• kysyy ongelmatilanteissa apua alan ammattilaiselta keskustellen tilanteesta ja sen ratkaisumahdollisuudesta• käyttää alan ammattisanastoa satunnaisesti ja tulkitsee myös vieraskielisiä aineistoja• hankkii tietoa ja soveltaa työssään materiaalien tuntemustaan ja tietoa niiden ominaisuuksista sekä käyttäytymisestä eri koneilla• tuntee yrityksen koneiden toimintaperiaatteet ja tekee suunnitelman yrityksen koneiden kunnossapitoon tai ennakkohuoltosuunnitelman koneelle yhteistyössä alan ammattilaisen kanssa
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• tulkitsee teknisiä piirustuksia, asennus- ja turvaohjeita sekä toimii niiden tietojen pohjalta työturvallisuuden huomioiden• selvittää yhteistyötä tehden yrityksen kunnossapidon tavoitteet• ottaa huomioon kunnossapidossa tarvittavia sähkötekniikan, hydrauliiikan ja pneumatiikan perusteita ja niihin liittyviä määräyksiä hyödyntäen tarkoituksenmukaisesti ammattilaista huollossa ja korjauksessa• kysyy ongelmatilanteissa apua alan ammattilaiselta keskustellen ongelman ratkaisuvaihtoehdoista asiantuntevasti• käyttää systemaattisesti alan ammattisanastoa ja tulkitsee myös vieraskielisiä aineistoja sujuvasti• hankkii monipuolisesti tietoa ja soveltaa työssään materiaalien tuntemustaan ja tietoa niiden ominaisuuksista sekä käyttäytymisestä eri koneilla

- tuntee yrityksen koneiden toimintaperiaatteet ja tekee suunnitelman yrityksen koneiden kunnossapitoon tai ennakkohuoltosuunnitelman koneelle itsenäisesti.

Opiskelija tekee tekstiili- ja muotialan koneiden ja laitteiden kunnossapito- ja huoltotöitä

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • soveltaa kunnossapidon perusteita alan koneiden ja laitteiden yksinkertaisissa kunnossapitotöissä ohjatusti ohjeiden ja suunnitelman mukaan • toteuttaa ohjeiden mukaan koneiden ja laitteiden kunnossapitoa selvittäen koneessa tai laitteessa olevan vian ja korjaa sen ergonomian huomioiden työyhteisön tuella • tuntee ja käyttää ohjatusti yrityksen koneita kunnossapitotilanteissa ymmärtäen niiden toimintaperiaatteita • käyttää, hankkii, asentaa ja tarvittaessa valmistaa koneissa tarvittavia yksinkertaisia apulaitteita ja varaosia ohjattuna • tekee ohjeiden mukaan tarvittavat mittaukset varmistaen oikeanlaisen valmistusprosessin jatkumisen • noudattaa työturvallisuusohjeita ja käyttää ohjatusti työympäristön edellyttämiä suojaimia • pitää työympäristön siistinä • pyrkii tekemään työnsä laadukkaasti ja joutuisasti • kysyy ongelmatilanteissa neuvoa kokeneemmalta • tekee ohjattuna koneiden päivittäisiä tarkastuksia ja ennakoivaa huoltoa suunnitelmien mukaisesti • käyttää materiaaleja hävikkiä välttämällä sekä lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet oikein • tekee tarvittavat raportoinnit ja kirjaukset koneiden kunnossapitoon liittyen ohjeiden mukaan tarviten osittain ohjausta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • soveltaa kunnossapidon perusteita työssään alan koneiden ja laitteiden peruskunnossapitotöissä suunnitelman mukaan ja etsii tietoatyön teon tueksi • toteuttaa koneiden ja laitteiden kunnossapitoa selvittäen koneessa tai laitteessa olevan vian ja korjaa sen ergonomian huomioiden • tuntee ja käyttää yrityksen koneita kunnossapitotilanteissa ymmärtäen niiden toimintaperiaatteita sekä soveltaa tietoaan kunnossapitotilanteessa • käyttää, hankkii, asentaa ja tarvittaessa valmistaa koneissa tarvittavia yksinkertaisia apulaitteita ja varaosia • tekee tarvittavat mittaukset varmistaen oikeanlaisen valmistusprosessin jatkumisen • noudattaa työturvallisuusohjeita ja käyttää työympäristön edellyttämiä suojaimia sekä tekee kehittämissuunnitelmia työturvallisuuteen liittyen • ylläpitää työympäristön siisteyttä • kantaa vastuun työnsä laadusta ja laatupuutteiden korjaamisesta sekä työn joutuisuudesta • kysyy ongelmatilanteissa neuvoa osallistuen keskusteluun • tekee päivittäisiä tarkastuksia ja koneiden ennakoivaa huoltoa suunnitelmien mukaisesti • käyttää materiaaleja hävikkiä välttämällä sekä lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet oikein pyrkien jätteen synnyn ehkäisyyn • tekee tarvittavat raportoinnit ja kirjaukset koneiden kunnossapitoon liittyen
Hyvä 4	

Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • soveltaa kunnossapidon perusteita työssään alan peruskunnossapitotöissä ja etsii aktiivisesti tietoa työnteon tueksi • toteuttaa ohjeiden mukaan koneiden ja laitteiden kunnossapitoa selvittäen koneessa tai laitteessa olevan vian ja korjaa sen ergonomian huomioiden • tuntee ja käyttää yrityksen koneita kunnossapitotilanteissa ymmärtäen niiden toimintaperiaatteita sekä soveltaa tietoaan kunnossapitotilanteessa • käyttää, hankkii, asentaa ja tarvittaessa valmistaa koneissa tarvittavia yksinkertaisia apulaitteita ja varaosia itsenäisesti • tekee itsenäisesti tarvittavat mittaukset varmistaen oikeanlaisen valmistusprosessin jatkumisen • noudattaa työturvallisuusohjeita ja käyttää systemaattisesti työympäristön edellyttämiä suojaimia sekä tekee kehittämis ehdotuksia työturvallisuuteen liittyen • ylläpitää ja kehittää työympäristön siisteyttä • kantaa vastuun työnsä laadusta ja laatupuutteiden korjaamisesta sekä joutuisuudesta itsenäisesti • kysyy ongelmatilanteissa neuvoa osallistuen aktiivisesti keskusteluun • tekee omatoimisesti päivittäisiä tarkastuksia ja koneiden ennakoivaa huoltoa suunnitelmien mukaisesti • käyttää materiaaleja hävikkiä välttäen sekä lajittelee ja kierrättää syntyvät jätteet oikein pyrkien jätteen synnyn ehkäisyyn • tekee itsenäisesti tarvittavat raportoinnit ja kirjaukset koneiden kunnossapitoon liittyen.
--------------	---

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään • arvioi ohjattuna työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan • arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan • arvioi perustellen työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan monipuolisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä työskentelemällä tekstiili- ja muotialan työprosessien eri vaiheissa käytettävien koneiden ja laitteiden kunnossapito- ja huoltotehtävissä sekä laatimalla koneiden kunnossapito- tai ennakkohuoltosuunnitelman.

Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.30. Erikoistekstiilien huoltaminen, 15 osp (105888)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- ottaa vastaan erikoistekstiilejä ja valita huoltotavan
- huoltaa erikoistekstiilit
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija ottaa vastaan erikoistekstiilejä ja valitsee huoltotavan.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee ohjatusti tuotteelle huoltotavan ottaen huomioon tekstiilien ominaisuuksia • hinnoittelee tuotteet ohjeiden mukaan • tekee ohjatusti varaukset huoltoon ottaen huomioon tekstiilien ominaisuuksia • ratkaisee ohjatusti erikoistekstiilien huoltoon liittyviä kysymyksiä ja hoitaa asiakaspalautteen asiakkaan, kuluttajansuojan ja pesulan kannalta asiallisesti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee tuotteelle huoltotavan ottaen huomioon tekstiilien ominaisuudet ja erityispiirteet • hinnoittelee tuotteet tekstiilihuollon kustannusten muodostumisen mukaan • tekee tarvittavat varaukset huoltoon ottaen huomioon tekstiilien ominaisuudet ja erityispiirteet • ratkaisee erikoistekstiilien huoltoon liittyviä kysymyksiä ja hoitaa asiakaspalautteen asiakkaan, kuluttajansuojan ja pesulan kannalta asiallisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee itsenäisesti tuotteelle huoltotavan ottaen huomioon tekstiilien ominaisuudet ja erityispiirteet • hinnoittelee tuotteet tekstiilihuollon kustannusten muodostumisen mukaan perustellusti • tekee tarvittavat varaukset huoltoon itsenäisesti ottaen huomioon tekstiilien ominaisuudet ja erityispiirteet • ratkaisee itsenäisesti erikoistekstiilien huoltoon liittyviä kysymyksiä ja hoitaa asiakaspalautteen asiakkaan, kuluttajansuojan ja pesulan kannalta asiallisesti ja asiantuntevasti.

Opiskelija huoltaa erikoistekstiilit.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • huoltaa erikoistekstiilejä erilaisilla menetelmillä ohjeiden mukaan ja esikäsittelee tekstiilit tarvittaessa ohjattuna • poistaa tahroja ohjatusti • valitsee pesukemikaalin lajitelman mukaisesti • käyttää pesulan koneita ja laitteita ohjeiden mukaisesti turvallisesti • selviytyy ohjattuna pesulan työtehtävistä hahmottaen työn eri osat • huomioi laatu poikkeamat ja tiedottaa asiasta esimiehelle
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • huoltaa erikoistekstiilejä erilaisilla menetelmillä soveltaen tietämystään erikoistekstiilien huoltoprosesseista • valitsee tahranpoistoon oikeat aineet ja poistaa tahrat tekstiilin mukaisesti • valitsee perustellusti lajitelman mukaisen pesuohjelman ja pesukemikaalin annostelun • noudattaa työturvallisuusohjeita ja käyttää työympäristön edellyttämiä suojaimia sekä työskentelee ergonomian huomioiden • käyttää pesulan koneita ja laitteita ja tekee työnsä teknisesti oikein ymmärtäen työnsä osuuden suhteessa kokonaisuuteen • tuottaa asiakkaita tyydyttävää ja pesulatoiminnan kannalta kannattavaa laatua
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • huoltaa erikoistekstiilejä monipuolisesti erilaisilla menetelmillä soveltaen tietämystään erikoistekstiilien huoltoprosesseista • valitsee perustellusti kannattavimman ja turvallisimman tavan poistaa tahroja sekä poistaa hankaliakin tahroja tekstiiliä vahingoittamatta • valitsee lajittelulle pesutuloksen ja taloudellisuuden kannalta parhaan pesuohjelman ja annostelun sekä perustelee valintansa • työskentelee ergonomisesti työympäristön työturvallisuusohjeiden mukaisesti ja ottaa omatoimisesti huomioon työympäristössä olevat riskit • käyttää monipuolisesti pesulan koneita, laitteita ja ohjelmia huomioiden työssään koko pesulan toiminnot • työskentelee laadukkaasti, tuottavasti ja taloudellisesti • varmistaa tekstiilien laadun pesun jälkeen sekä ilmoittaa tarvittaessa poikkeamista.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ja toimintatapojen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä työskentelemällä erikoistekstiilejä huoltavassa pesulassa, jossa on tarkoituksenmukaiset koneet, välineistö ja tilat. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.31. Sairaalatekstiilien huoltaminen, 15 osp (105889)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- työskennellä sairaalapesulassa eri työvaiheissa
- huoltaa sairaalatekstiilejä
- arvioida omaa työtään.

Arviointi

Opiskelija työskentelee sairaalapesulassa eri työvaiheissa.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">työskentelee sairaalapesulassa eri tuotannon esityövaiheissa ja lajittelee sekä esihuoltaa tekstiilit pesulan tavanomaisin menetelminhyödyntää työssään keskeistä sairaalapesulan ammattisanastoanoudattaa käsihygienian keskeisiä periaatteitahuomioi työssään eri puhtaustasovaatimuksetselviytyy ohjattuna työtehtävistä sairaalapesulassa tarviton ohjausta muuttuvissa tilanteissaseuraa työnsä laatua ohjeiden mukaisestitekee työnsä satunnaisina, toisistaan riippumattomina ja yksittäisinä tehtävinä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">työskentelee sairaalapesulassa eri tuotannon esityövaiheissa ja lajittelee sekä esihuoltaa tekstiilit pesulan menetelmin, mutta tietää myös vaihtoehtoisia toimintatapoja huollon toteutuksellekäyttää työssään hygieniaan ja sairaalapesuun liittyvää ammattisanastoanoudattaa erityisen huolellisesti käsihygienian periaatteitatunnistaa työvaiheiden kriittiset pisteet pesulassa ja hyödyntää tietoa työskentelyssäänsuorittuu itsenäisesti sairaalapesulan yleisimmistä tehtävistä ja tekee työn perustoiminnot itsenäisesti työohjeita noudattaen tarviton jonkin verran ohjausta muuttuvissa tilanteissatyöskentelee laatutietoisesti ja ennakoi erityisesti hygieeniseen laatuun vaikuttavat riskittekee ratkaisuja ottaen huomioon työn kokonaisuuden
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">työskentelee laadukkaasti, tuottavasti ja taloudellisesti sairaalapesulassa eri tuotannon esityövaiheissa hyödyntäen tarkoituksenmukaisesti sairaalatekstiilien vaihtoehtoisia huoltotapojakäyttää työssään hygieniaan ja sairaalapesuun liittyvän ammattisanastoa monipuolisestinoudattaa erityisen huolellisesti ja systemaattisesti käsi- ja työskentelyhygienian periaatteitaennakoi ja tunnistaa itsenäisesti eri työvaiheiden kriittiset pisteet hygienian kannalta ja välttää turhaa kontaminaatiotatyöskentelee ja tekee ratkaisuja itsenäisesti ja vastuullisesti uusissakin tilanteissahuolehtii oma-aloitteisesti, että työn laatu on sopimuksen mukaista ja tekee tarvittaessa korjaavia toimenpiteitäsuunnittelee ja kehittää työtään ja työympäristöään perustellusti.

Opiskelija huoltaa sairaalatekstiilejä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee koneet, laitteet ja ohjelmat tekstiilihuoltoprosessiin ohjatusti • pesee, kuivaa ja jälkikäsittelee tavallisia sairaalatekstiilejä ottaen huomioon työskentelyssä hygieenisyyden sekä sairaalatekstiilien laatuvaatimukset • tietää tärkeimmät mikrobiryhmät ja leviämistavat ja hyödyntää tietoa työssään • poistaa kierrosta tuotteet, jotka eivät täytä laatuvaatimuksia • käyttää pesuprosessin koneita ja laitteita ohjeiden mukaisesti • työskentelee ergonomisesti ja työturvallisuusohjeiden mukaisesti ja välttää turhaa kontaminaatiota eri puhtaustasoilla ohjatusti • huolehtii päivittäisistä käytönvarmistustoimista • pakkaa tekstiilit ohjeiden mukaisesti • huolehtii työpisteensä siisteydestä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee koneet, laitteet ja ohjelmat ottaen huomioon koko tekstiilihuoltoprosessin • pesee, kuivaa ja jälkikäsittelee tavallisia sairaalatekstiilejä sairaalapesussa sekä infektiopesussa sovittujen ohjeiden mukaan ottaen huomioon työskentelyn hygieenisyyden • soveltaa työssään tietoa mikrobiologian perusteista ja pieneliöiden lisääntymis- ja leviämistavoista • poistaa kierrosta tuotteet, jotka eivät täytä laatuvaatimuksia • tuottaa vaadittua laatua sairaalatekstiilien laatuvaatimusten mukaisesti • työskentelee ergonomisesti ja työturvallisuusohjeiden mukaisesti ja välttää turhaa kontaminaatiota eri puhtaustasoilla • pakkaa tekstiilit ohjeiden mukaisesti • huolehtii päivittäisistä käytönvarmistustoimista • huolehtii työpisteensä siisteydestä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee koneet, laitteet ja ohjelmat ottaen huomioon koko tekstiilihuoltoprosessin • pesee, kuivaa ja jälkikäsittelee sairaalatekstiilejä korkean hygieniavaatimuksen huomioon ottaen sekä tiedottaa havaitsemistaan poikkeamista välittömästi • soveltaa monipuolisesti tietoaan mikrobiologian perusasioista ja tuntee tuotannon riskikohdat • tuottaa vaadittua laatua ja ottaa omavalvonnassa tarvittavat näytteet sairaalatekstiilien laatuvaatimusten mukaisesti • työskentelee ergonomisesti ja työturvallisuusohjeiden mukaisesti sekä ottaa omatoimisesti huomioon työympäristössä olevat riskit ja välttää turhaa kontaminaatiota eri puhtaustasoilla • huolehtii päivittäisistä käytönvarmistustoimista ja ottaa huomioon myös ennakkohuoltojen ajankohdat tuotannon toiminnan kannalta • pakkaa tekstiilit hygieenisesti käyttötarkoituksen ja sopimuksen mukaisesti sekä huolehtii kuljetuskaluston puhtaudesta • huolehtii, että työskentelyhygieniä ja työpisteen siisteys näkyvät työskentelyssä kokonaisvaltaisesti.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan sekä työskentelyn toimintatapojen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä työskentelemällä sairaalapesua harjoittavassa pesulassa, jossa on tarkoituksenmukaiset koneet, välineistö ja tilat sairaalatekstiilien huoltoon. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.32. Tekstiili- ja muotialan tuotteiden vuokraustoiminta, 15 osp (105890)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- työskennellä tekstiili- ja muotialan vuokratuotteiden asiakaspalvelu-, vastaanotto- ja huoltotehtävissä
- toimia vuokratuotteiden pakkaus- ja välitystehtävissä sekä hyödyntää varasto- ja kuljetusjärjestelmiä
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija työskentelee tekstiili- ja muotialan vuokratuotteiden asiakaspalvelu-, vastaanotto- ja huoltotehtävissä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• palvelee asiakasta kohteliaasti ja kartoittaa asiakkaan tarpeet tarviton ajoittain ohjausta• esittelee käyttötarkoitukseen sopivia vuokrattavissa olevia tuotteita• laatii ohjattuna yhteistyössä asiakkaan kanssa yrityksen käytäntöjen mukaisen vuokrasopimuksen ja kertoo sopimusehdoista• vastaanottaa vuokrattuja tuotteita ja tarkistaa ne ohjeiden mukaisesti• arvioi ohjattuna vuokratuotteiden laadun yrityksen käytäntöjen mukaisesti ja joko poistaa tai vaihtaa tarvittavat vuokratuotteet kierrosta• huoltaa tai välittää tuotteet huollettavaksi ohjeistuksen mukaisesti• merkkää ohjatusti vuokratuotteet sopimusten ja yrityksen käytäntöjen mukaisesti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• palvelee asiakasta kohteliaasti ja kartoittaa asiakkaan tarpeet• esittelee käyttötarkoitukseen sopivat vuokrattavissa olevat tuotteet sekä niiden ominaisuudet• laatii yhteistyössä asiakkaan kanssa yrityksen käytäntöjen mukaisen vuokrasopimuksen ja kertoo sopimusehdot• vastaanottaa vuokrattuja tuotteita ja tarkistaa ne• arvioi vuokratuotteiden laadun yrityksen käytäntöjen mukaisesti tehden ratkaisuja arvioinnin pohjalta joko poistaen tai vaihtaen tarvittavat vuokratuotteet kierrosta• huoltaa tai välittää tuotteet huollettavaksi soveltaen tekstiilihuollon osaamistaan ja tietämystään• merkkää vuokratuotteet sopimusten ja yrityksen käytäntöjen mukaisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• palvelee asiakasta kohteliaasti ja kartoittaa asiakkaan tarpeet itsenäisesti• esittelee asiantuntevasti käyttötarkoitukseen sopivat vuokrattavissa olevat tuotteet sekä niiden ominaisuudet• laatii sujuvasti yhteistyössä asiakkaan kanssa yrityksen käytäntöjen mukaisen vuokrasopimuksen ja kertoo sopimusehdot• vastaanottaa vuokrattuja tuotteita ja tarkastaa ne joutuisasti• arvioi vuokratuotteiden laadun yrityksen käytäntöjen mukaisesti tehden ratkaisuja itsenäisesti arvioinnin pohjalta joko poistaen tai vaihtaen tarvittavat vuokratuotteet kierrosta• tekee tarkoituksenmukaiset huoltotoimenpiteet sujuvasti tai välittää tuotteet huollettavaksi soveltaen monipuolista tekstiilihuollon osaamistaan ja tietämystään• merkkää vuokratuotteet sopimusten ja yrityksen käytäntöjen mukaisesti itsenäisesti.

Opiskelija toimii vuokratuotteiden pakkaus- ja välitystehtävissä sekä hyödyntää varasto- ja kuljetusjärjestelmiä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • pakkaa tuotteet sopimuksen mukaisesti ohjatusti • seuraa toimitusten toteutumista hyödyntäen ohjatusti työpaikkansa tieto- ja varastointijärjestelmää • käyttää ohjatusti tuotteiden kuljetustapoja • toimii yhteistyössä työryhmän kanssa
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • pakkaa tuotteet sopimuksen mukaisesti • seuraa toimitusten toteutumista hyödyntäen työpaikkansa tieto- ja varastointijärjestelmää itsenäisesti • suunnittelee ja käyttää tarkoituksenmukaisia tuotteiden kuljetustapoja ymmärtäen toimitusketjun toimivuuden merkityksen yrityksen toiminnassa • toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa ja osana työryhmää
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • pakkaa tuotteet sopimuksen mukaisesti • seuraa toimitusten toteutumista hyödyntäen työpaikkansa tieto- ja varastointijärjestelmää monipuolisesti • suunnittelee ja käyttää sujuvasti tarkoituksenmukaisia tuotteiden kuljetustapoja ymmärtäen toimitusketjun toimivuuden merkityksen yrityksen toiminnassa • toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa ja työryhmän aktiivisena jäsenenä sekä edistää työryhmän toimintaa.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään • arvioi ohjattuna työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan • arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan • arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan sekä työskentelyn toimintatapojen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä työskentelemällä tekstiili- ja muotialan vuokratuotteiden asiakaspalvelu-, vastaanotto- ja huoltotehtävissä sekä pakkaus- ja välitystehtävissä tekstiili- ja muotialan tuotteiden vuokrausta harjoittavassa yrityksessä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.33. Kemiallinen pesu, 15 osp (105891)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- toimia kemiallisesti pestävien tekstiilituotteiden vastaanotto- ja lajittelutehtävissä
- toimia kemiallisen pesun erilaisissa tehtävissä
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija toimii kemiallisesti pestävien tekstiilituotteiden vastaanotto- ja lajittelutehtävissä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• hoitaa asiakaspalvelun asiallisesti• työskentelee pesulan vastaanotossa huolellisesti• selviytyy ohjattuna kemiallisen pesulan työtehtävistä tarviton ohjausta muuttuvissa tilanteissa• tekee työnsä satunnaisina, toisistaan riippumattomina ja yksittäisinä tehtävinä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii palveluhenkisesti, ennakoi asiakkaan tarpeet ja markkinoi oheispalveluja• työskentelee pesulan vastaanotossa huolellisesti, ripeästi ja kokonaisuuden huomioiden• suoriutuu itsenäisesti kemiallisen pesulan yleisimmistä tehtävistä ja tekee työnsä pääsääntöisesti teknisesti oikein• tekee työn perustoiminnot itsenäisesti työhohjeita noudattaen ja ottaen huomioon edeltävän sekä seuraavan työvaiheen toiminnan tarviton jonkin verran ohjausta sovelluksissa
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii palveluhenkisesti, ennakoi asiakkaan tarpeet ja markkinoi oheispalveluja• työskentelee pesulan vastaanotossa huolellisesti ja kirjaa merkkauksen yhteydessä tarpeelliset huomiot vastaanottolistaan, ottaa lajitelmien teossa huomioon koko tekstiilihuoltoprosessin taloudellisuuden• työskentelee itsenäisesti ja vastuullisesti, tekee itsenäisiä ratkaisuja uusissakin tilanteissa• tekee työnsä laadukkaasti ymmärtäen työnsä osuuden suhteessa kokonaisuuteen tuottavasti ja taloudellisesti toimien• suunnittelee ja kehittää työtään ja työympäristöään perustellusti.

Opiskelija toimii kemiallisen pesun erilaisissa tehtävissä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> tuntee erilaiset tekstiilimateriaalit siten, että pystyy valitsemaan niille luontaisen huoltotavan tekee lajitelmat hoito-ohjeiden perusteella poistaa yksittäisiä tahroja tekstiileistä pesee ohjattuna vesipesua, kemiallista pesua ja kemiallista vesipesua tavanomaisilla ohjelmilla valitsee ja annostelee pesukemikaalit ohjeiden mukaisesti valitsee ohjattuna oikean kuivaustavan tekstiileille viimeistelee tekstiilit ohjeiden mukaisesti tekee keskeisimmät laadunvarmistukset ja pakkaa tekstiilit sovitulla tavalla suojauduu ohjeiden mukaisesti ymmärtäen kemiallisen pesun mahdolliset riskit tekee koneille päivittäiset puhdistukset ohjeiden mukaisesti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> valitsee tekstiilimateriaaleille tarkoituksenmukaisen huoltotavan hyödyntäen erilaisten tekstiilimateriaalien tuntemustaan ja tarvittaessa ohjaa asiakasta tuntee hoito-ohjemerkit ja niiden soveltamistavat riittävän hyvin niin, että pystyy tekemään taloudellisia lajitelmia valitsee tahrannoistoaikojen tahraisille tekstiileille ja poistaa yksittäisiä tahroja pesee vesipesua, kemiallista pesua ja kemiallista vesipesua tavanomaisilla ohjelmilla annostelee pesukemikaalit taloudellisesti lajitelmien ja likaisuuden mukaan valitsee tekstiileille jälkikäsitteilyn kannalta oikean kuivaustavan ja jäännöskosteuden viimeistelee tekstiilit sovitulla tavalla ja oikeilla laitteilla sekä huolehtii, että sovittu laatu toteutuu pakkaa tekstiilit, tarkistaa niiden laatuksiteerit ja ilmoittaa poikkeamista tarvittaessa suojauduu tarvittaessa ymmärtäen kemiallisen pesun mahdolliset riskit pitää koneet ja laitteet käyttökuntoisina käyttämällä ja huoltamalla niitä ohjeiden mukaisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> tuntee erilaiset tekstiilimateriaalit niin, että osaa itsenäisesti ohjata asiakasta ja suositella tekstiilille myös likaisuuden mukaan poikkeavan huoltotavan tekee lajitelmat erikoisempiin pesueriin myös ilman hoito-ohjeita valitsee kannattavimman ja turvallisimman tavan poistaa tahroja tekstiileistä, perustelee valintansa ja poistaa hankaliakin tahroja tekstiilejä vahingoittamatta ottaa tarvittaessa varauksen asiakkaalta valitsee pesuohjelman lajitelman ja käytettävän pesutavan perusteella ymmärtäen kemiallisen pesukoneen toimintaperiaatteet valitsee oikean pesuohjelman vesipesun tai kemiallisen vesipesun koneisiin perustellen valintansa valitsee ja annostelee pesuaineet taloudellisesti ja tietää pesukemikaalien ympäristövaikutukset

	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää erilaisia kuivaustapoja ottaen huomioon mm. jäännöskosteuden, tekstiilimateriaalit, pesulan konekannan ja toiminnan taloudellisuuden • viimeistelee tekstiilit ripeästi ja taitavasti sekä seuraa laatua ja tekee tarvittavat korjaukset • varmistaa tekstiilien laadun ja pakkaa tekstiilit sovitulla tavalla toimitusajat huomioiden • käyttää turvallisesti ohjeiden mukaisia suojaimia, työvälineitä ja työmenetelmiä ymmärtäen kemiallisen pesun mahdolliset riskit • huolehtii päivittäisistä käytönvarmistustoimista ja ottaa huomioon myös ennakkohuoltojen ajankohdat tuotannon toiminnan kannalta.
--	--

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään • arvioi ohjattuna työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan • arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan • arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan sekä työskentelyn toimintatapojen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä työskentelemällä kemiallisessa pesulassa, jossa on tarkoituksenmukaiset koneet, välineistö ja tilat kemiallisesti pestävien tekstiilien huoltoon. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.34. Nahan valmistaminen, 15 osp (105892)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella nahan valmistamisen
- parkita ja viimeistellä nahan
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee nahan valmistamisen.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">etsii tietoa erilaisten nahkojen ja vuotien parkitsemis- ja valmistamisprosesseista ohjatustisoveltaa tietoa ja suunnittelee parkitsemisen ja valmistamisen tarviton osittain ohjaustaetsii ja hankkii ohjatusti tarvittavat kemikaalit ja apuaineet sekä koneet ja laitteettekee suunnitelman ja laskee kemikaali- sekä apuainemäärät ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">etsii tietoa erilaisten nahkojen ja vuotien parkitsemis- ja valmistamisprosesseistasoveltaa tietoa ja suunnittelee parkitsemisen ja valmistamisen ohjeiden mukaan kysyen tarvittaessa neuvoa kokeneemmaltaetsii ja hankkii tarvittavat kemikaalit ja apuaineet sekä koneet ja laitteettekee suunnitelman ja laskee tarkasti kemikaali- sekä apuainemäärät
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">etsii monipuolisesti tietoa erilaisten nahkojen ja vuotien parkitsemis- ja valmistamisprosesseistasoveltaa tietoa ja suunnittelee parkitsemisen ja valmistamisen itsenäisesti hyödyntäen tarpeen mukaan asiantuntijaa tai kokeneempaaetsii ja hankkii tarkoituksenmukaiset kemikaalit ja apuaineet sekä koneet ja laitteet itsenäisestitekee suunnitelman itsenäisesti ja laskee tarkasti kemikaali- sekä apuainemäärät.

Opiskelija parkitsee ja viimeistelee nahan.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • punnitsee ja annostelee ohjatusti materiaalit ja tarvittavat kemikaalit ohjeiden mukaan • valmistaa liuoksen ohjeiden mukaan • esikäsittelee nahat suunnitelman mukaan tarviton osittain ohjausta • parkitsee ja viimeistelee käyttökelpoiset nahat suunnitelman mukaan tarviton osaksi ohjausta • toimii käyttämiensä kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteiden sekä työturvallisuusmääräysten mukaan • käyttää suojavälineitä • pitää työympäristönsä siistinä • tekee keskeisimmät laadunvarmistukset ohjatusti • tekee koneille päivittäiset puhdistukset ohjeiden mukaisesti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • punnitsee ja annostelee materiaalit ja tarvittavat kemikaalit ohjeiden mukaan • valmistaa liuoksen tarkasti ohjeiden mukaan • esikäsittelee nahat suunnitelman mukaan • parkitsee ja viimeistelee nahat suunnitelman mukaan laadukkaasti • toimii käyttämiensä kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteiden sekä työturvallisuusmääräysten mukaan ja ymmärtää mahdolliset riskit • käyttää suojavälineitä • huolehtii työympäristönsä siisteydestä • tekee laadunvarmistukset ohjeiden mukaan itsenäisesti • tekee koneille ja laitteille päivittäiset puhdistukset ohjeiden mukaisesti itsenäisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • punnitsee ja annostelee materiaalit ja tarvittavat kemikaalit itsenäisesti • valmistaa liuoksen itsenäisesti tarkasti • esikäsittelee nahat suunnitelman mukaan itsenäisesti • parkitsee ja viimeistelee nahat itsenäisesti ja laadukkaasti suunnitelman mukaan • toimii käyttämiensä kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteiden sekä työturvallisuusmääräysten mukaan ja ymmärtää mahdolliset riskit prosessin eri vaiheissa • käyttää systemaattisesti suojavälineitä • pitää työympäristönsä siistinä ja edesauttaa viihtyisyyttä • tekee tarvittavat laadunvarmistukset itsenäisesti • tekee koneille ja laitteille päivittäiset puhdistukset itsenäisesti ylläpitäen niiden käytettävyyttä.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan sekä työskentelyn toimintatapojen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä työskentelemällä nahan valmistuksessa. Nahan valmistuksen eli muokkaamisen ammattitaito osoitetaan nahan muokkaamossa tai paikassa, jossa on soveltuvat koneet, välineistö ja tilat prosessin tekemiseen. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.35. Ohjaustehtävissä toimiminen, 15 osp (105893)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella ohjauksen
- tuottaa ja käyttää ohjaus- ja havainnollistamismateriaalia
- ohjata ja neuvoa
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee ohjauksen.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• asettaa ohjaukselle tavoitteet ohjeiden avulla• valitsee ohjaustavan ottaen huomioon ohjattavien toiveet• valitsee ohjauksessa käytettävät materiaalit• laskee ohjaustapahtuman kokonaiskustannukset ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• asettaa ohjaukselle tavoitteet• valitsee ohjaustavan ottaen huomioon ohjattavien toiveet ja valmiudet• laatii ohjeiden avulla ohjauksen kokonaissuunnitelman ja valitsee ohjauksessa käytettävät materiaalit ja työmenetelmät• laskee ohjaustapahtuman kokonaiskustannukset
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• selvittää ohjattavien odotuksia ja asettaa ohjaukselle tavoitteet• valitsee ohjaustavan ottaen huomioon ohjattavien tarpeet ja valmiudet sekä ryhmästä tulleet toiveet• laatii ohjaukselle kokonaissuunnitelman, joka sisältää suunnitelman käytettävistä työmenetelmistä, materiaaleista, työvälineistä sekä kokonaiskustannuksista• laskee ohjaustapahtuman kokonaiskustannukset itsenäisesti.

Opiskelija tuottaa ja käyttää ohjaus- ja havainnollistamismateriaalia.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• käyttää ohjausta tukevaa materiaalia noudattaen tekijänoikeuksia• käyttää ammattialansa sisältöjä ohjaustilanteessa
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• tuottaa ja käyttää kirjallisia työohjeita havainnollistavaa materiaalia noudattaen tekijänoikeuksia• visualisoi ohjausta eri menetelmillä• käyttää ammattialansa keskeistä sisältöä ohjaustilanteessa
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• tuottaa, valitsee ja käyttää ohjausta tukevaa ja havainnollistavaa, myös digitaalista, materiaalia noudattaen tekijänoikeuksia• visualisoi ohjausta sujuvasti eri menetelmillä• käyttää suunnittelussa ja ohjauksessa ammattialansa sisältöjä sekä niihin kuuluvia erityistaitoja monipuolisesti.

Opiskelija ohjaa ja neuvo.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • selviytyy ohjaustilanteesta • käyttää ohjauksessa yleiskieltä ja ohjattuna ammattikieltä • toimii vuorovaikutuksessa ohjattavien kanssa • sopii ohjeiden avulla yhteisistä pelisäännöistä ryhmän kanssa • noudattaa työturvallisuusohjeita huolehtien ohjattuna myös ohjaukseen osallistuvien työturvallisista toimintatavoista
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • selviytyy ohjaustilanteesta ja opastaa työvaiheissa neuvon • käyttää ohjauksessa yleiskieltä ja ammattikieltä • toimii vuorovaikutuksessa ohjattavien kanssa • sopii yhteisistä pelisäännöistä ryhmässä • käyttää työhyvinvointia ylläpitäviä toimintatapoja • noudattaa työturvallisuusohjeita huolehtien myös ohjaukseen osallistuvien työturvallisista toimintatavoista
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • toteuttaa ohjauksen suunnitelmallisesti ja opastaa työvaiheissa neuvon ja näyttämällä mallia • käyttää ohjauksessa sujuvaa yleiskieltä ja ammattikieltä • toimii vuorovaikutuksessa ohjattavien kanssa sekä havainnoi ryhmän sosiaalisia suhteita • sopii yhteisistä pelisäännöistä ryhmässä ja edistää toiminnallaan ryhmäytymistä • käyttää ja edistää työhyvinvointia ylläpitäviä toimintatapoja ja luo kannustavan, vuorovaikutteisen ilmapiirin • noudattaa työturvallisuusohjeita huolehtien myös ohjaukseen osallistuvien työturvallisista toimintatavoista.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään • arvioi ohjattuna työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan • arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan • arvioi ohjattavien edistymistä perustellusti • arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta • ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja toteuttamalla ammattialaansa liittyvän ohjaustapahtuman valitulle kohderyhmälle. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.36. Tekstiili- ja muotialan myyntitehtävissä toimiminen, 15 osp (105894)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- työskennellä asiakaspalvelu- ja myyntitehtävissä
- tehdä tuotteiden esillepanoja
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija työskentelee asiakaspalvelu- ja myyntitehtävissä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• hankkii tietoa yrityksen toimintakulttuurista ja -tavoista• kartoittaa asiakkaan tarpeita• hankkii tietoa tuotevalikoiman tuotteista tarviton ohjausta• palvelee asiakasta kohteliaasti• noudattaa työturvallisuusohjeita• tukee asiakkaan ostopäätöstä ja myy tuotteita tarviton ajoittain ohjausta• kertoo palautus- ja vaihtomahdollisuuksista• viimeistelee myyntitapahtuman ohjattuna ja ottaa tarvittaessa vastaan maksun• noudattaa asiakaspalvelussa vaadittavia ulkonäkö- ja pukeutumisohejeita tarviton ajoittain ohjausta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• hankkii tietoa yrityksen toimintakulttuurista ja -tavoista sekä toimii niiden mukaisesti• kartoittaa asiakkaan tarpeet ja toiveet• palvelee asiakasta kohteliaasti ja hyödyntää tekstiili- ja muotialan osaamistaan asiakaspalvelu- ja myyntityössä• noudattaa työturvallisuusohjeita• hankkii tietoa tuotevalikoiman tuotteista ja hyödyntää tietoa asiakaspalvelussa• herättää asiakkaan kiinnostuksen ja tukee ostopäätöstä myydessään tuotteita• kertoo palautus- ja vaihtomahdollisuuksista• viimeistelee myyntitapahtuman ja ottaa tarvittaessa vastaan maksun• noudattaa asiakaspalvelussa vaadittavia ulkonäkö- ja pukeutumisohejeita
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• hankkii tietoa yrityksen toimintakulttuurista ja -tavoista sekä hyödyntää tietoa työssään systemaattisesti• kartoittaa asiakkaan tarpeet ja toiveet asiantuntevasti• palvelee asiakasta kohteliaasti ja hyödyntää systemaattisesti tekstiili- ja muotialan osaamistaan asiakaspalvelu- ja myyntityössä• noudattaa työturvallisuusohjeita• hankkii tietoa tuotevalikoiman tuotteista ja tuotteiden valmistus- ja elinkaaresta sekä kertoo tuotteista asiakkaalle asiantuntevasti• herättää asiakkaan kiinnostuksen ja tukee ostopäätöstä sekä tarjoaa tuotteeseen sopivia, täydentäviä osia myydessään tuotteita• kertoo palautus- ja vaihtomahdollisuuksista sekä reklamaatiomenettelystä• viimeistelee myyntitapahtuman itsenäisesti ja sujuvasti ja ottaa tarvittaessa vastaan maksun• noudattaa asiakaspalvelussa vaadittavia ulkonäkö- ja pukeutumisohejeita systemaattisesti.

Opiskelija tekee tuotteiden esillepanoja.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• huolehtii tuotteiden myyntikuntoon saattamisen ohjattuna• tekee esillepanoja annetun ohjeen mukaan• toimii konseptin mukaisesti• huolehtii myyntitilan järjestyksestä ja siisteydestä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• huolehtii tuotteiden myyntikuntoon saattamisen• tekee esillepanoja toimintaohjeen mukaan• toimii konseptin mukaisesti ja ymmärtää kuvallisia ohjeita• huolehtii myyntitilan järjestyksestä ja siisteydestä oma-aloitteisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• huolehtii tuotteiden myyntikuntoon saattamisen itsenäisesti• tekee esillepanoja toimintaohjeen mukaan omatoimisesti• toimii konseptin mukaisesti ja tulkitsee kuvallisia ohjeita sujuvasti ja joutuisasti• huolehtii myyntitilan järjestyksestä ja siisteydestä systemaattisesti.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin perustellusti• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan sekä ideoi työympäristön kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä tekemällä esillepanoja, palvelemalla asiakasta sekä myymällä tekstiili- ja muotialan tuotteita. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.37. Tekstiili- ja muotialan verkkokauppaympäristössä toimiminen, 15 osp (105895)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- tuottaa ja julkaista sisältöä verkkokauppaympäristöön
- työskennellä tuotteiden toimitusketjun eri vaiheissa
- palvella asiakasta verkkokaupassa
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija tuottaa ja julkaisee sisältöä verkkokauppaympäristöön.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• koostaa ohjattuna teksti- ja kuvasisältöä verkkokauppaan• tuottaa kuvia ja videoita verkkokauppaan ja viimeistelee sisällön ohjatusti julkaisuvalmiiksi• tuottaa tekstisisältöä tuotteen tai palvelun keskeisistä ominaisuuksista• tuottaa ohjattuna sisältöä verkkokauppaan käyttäen joitakin hakukoneoptimoinnin peruseriaatteita• ottaa huomioon tekijänoikeudet sisällön tuottamisessa tarviton ohjausta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• koostaa teksti- ja kuvasisältöä verkkokauppaan• tuottaa kuvia ja videoita verkkokauppaan ja viimeistelee sisällön julkaisuvalmiiksi• tuottaa kuvaustekstiä tuotteen tai palvelun ominaisuuksista• tuottaa sisältöä verkkokauppaan käyttäen hakukoneoptimointia tarviton ajoittain ohjausta• ottaa huomioon tekijänoikeudet sisällön tuottamisessa
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• koostaa visuaalisesti houkuttelevaa ja myyvää teksti- ja kuvasisältöä verkkokauppaan• tuottaa laadukkaita kuvia ja videoita verkkokauppaan ja viimeistelee sisällön julkaisuvalmiiksi• tuottaa selkeää kuvaustekstiä tuotteen tai palvelun ominaisuuksista• tuottaa sisältöä verkkokauppaan käyttäen monipuolisesti hakukoneoptimointia• ottaa huomioon tekijänoikeudet sisällön tuottamisessa.

Opiskelija työskentelee tuotteiden toimitusketjun eri vaiheissa.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> vastaanottaa tilauksen ohjeiden mukaan käsittelee tilauksen annettujen ohjeiden mukaisesti viimeistelee tilauksen ja toimittaa sen asiakkaalle tarviten ajoittain ohjausta toimii kuluttajansuojalain periaatteiden mukaisesti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> vastaanottaa tilauksen käsittelee tilauksen huolellisesti viimeistelee tilauksen ja toimittaa sen asiakkaalle pyytää apua tarvittaessa reklamaatiokäytänteissä ja palautuksissa toimii kuluttajansuojalain periaatteiden mukaisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> vastaanottaa tilauksen huolellisesti käsittelee tilauksen sujuvasti viimeistelee tilauksen laadukkaasti ja toimittaa sen asiakkaalle joutuisasti selvittää tarvittaessa reklamaatiota ja asiakaspalautuksia itsenäisesti toimii kuluttajansuojalain periaatteiden mukaisesti.

Opiskelija palvelee asiakasta verkkokaupassa.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> palvelee asiakkaita rutiininomaisesti verkkokauppaympäristössä toimii sovitussa asiakaspalveluympäristössä tarviten ajoittain ohjausta tuntee jonkin verran myytävää tuote- tai palveluvalikoimaa
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> palvelee erilaisia asiakkaita kohderyhmän mukaisesti verkkokauppaympäristössä toimii monikanavaisessa asiakaspalveluympäristössä hyödyntää myytävän tuote- tai palveluvalikoiman tuntemustaan asiakaspalvelussa ja kertoo tuotteista tai palvelusta ohjaa asiakkaita verkkokauppaan hyödyntäen monikanavaista viestintää
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> palvelee asiakkaita luontevasti ja kohderyhmän mukaisesti verkkokauppaympäristössä toimii sujuvasti monikanavaisessa asiakaspalveluympäristössä kertoo tuotteista tai palveluista halliten kattavasti myytävän tuote- tai palveluvalikoiman herättää asiakkaiden mielenkiinnon ja ohjaa asiakkaita verkkokauppaan hyödyntäen monikanavaista viestintää tarkoituksenmukaisesti.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan.
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin perustellusti• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan sekä ideoi työympäristön kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä käytännön työtehtävissä tuottamalla sisältöä verkkokauppaympäristöön sekä palvelemalla asiakkaita ja toimimalla verkkokauppaympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.38. Tekstiili- ja muotialan projektissa toimiminen, 15 osp (105896)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- laatia projektisuunnitelman
- toimia tekstiili- ja muotialan projektissa
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija laatii projektisuunnitelman.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• hankkii ohjatusti lähdeaineistoa projektiin• asettaa projektille tavoitteet ottaen huomioon toimeksiantajan toivomukset ja tarpeet• laatii ohjatusti projektisuunnitelman, joka sisältää mm. suunnitelman työn toteutuksesta ja työnjaosta, aikataulusta, dokumentoinnista, resursseista sekä palautteen keräämisestä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• hankkii lähdeaineistoa projektiin hyödyntäen myös eri asiantuntijoita ja verkostoja tarvittaessa• asettaa projektille tavoitteet ottaen huomioon toimeksiantajan toivomukset ja tarpeet• laatii ohjeiden avulla tarkoituksenmukaisen projektisuunnitelman, joka sisältää mm. suunnitelman työn toteutuksesta ja työnjaosta, aikataulusta, dokumentoinnista, resursseista sekä palautteen keräämisestä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• etsii tietoa ja kokoaa lähdeaineistoa projektiin hyödyntäen monipuolisesti myös eri asiantuntijoita ja verkostoja• asettaa projektille selkeät ja realistiset tavoitteet ottaen huomioon toimeksiantajan toivomukset ja tarpeet• laatii tarkoituksenmukaisen projektisuunnitelman, joka sisältää mm. suunnitelman työn toteutuksesta ja työnjaosta, aikataulusta, dokumentoinnista, resursseista sekä palautteen keräämisestä.

Opiskelija toimii tekstiili- ja muotialan projektissa.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee projektisuunnitelman mukaisesti noudattaen sovittua aikataulua sekä ilmoittaa mahdollisista muutostarpeista • käyttää ja tuottaa projektia tukevaa ja havainnollistavaa, myös digitaalista, aineistoa tarviton ajoittain ohjausta • työskentelee erilaisten toimijoiden kanssa • huolehtii työympäristönsä siisteydestä • noudattaa vaihtolovelvollisuutta • ottaa työskentelyssään huomioon työ- ja tietoturvallisuusvaatimuksia • dokumentoi projektissa syntyviä kustannuksia ohjeiden avulla • hyödyntää saamaansa palautetta tarviton ohjausta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee projektisuunnitelman mukaisesti, neuvottelee mahdollisista poikkeamista ja muuttaa suunnitelmia tarpeen mukaan perustellusti • tuottaa ja käyttää projektia tukevaa ja havainnollistavaa, myös digitaalista aineistoa • työskentelee yhteisvastuullisesti ja vuorovaikutteisesti erilaisten toimijoiden kanssa • huolehtii työympäristönsä siisteydestä ja viihtyvyydestä • noudattaa vaihtolovelvollisuutta • ottaa työskentelyssään huomioon ja noudattaa ergonomia- sekä työ- ja tietoturvallisuusvaatimuksia • seuraa ja dokumentoi projektissa syntyviä kustannuksia • kerää palautteen projektin lopussa suunnitelman mukaisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • työskentelee itsenäisesti projektisuunnitelman ja laatuvaatimukset huomioiden sekä neuvottelee mahdollisista poikkeamista ja muuttaa suunnitelmia tarpeen mukaan perustellusti • laatii ja käyttää monipuolisesti projektia tukevaa ja havainnollistavaa, myös digitaalista aineistoa • työskentelee itseohjautuvasti, yhteisvastuullisesti ja vuorovaikutteisesti erilaisten toimijoiden kanssa • huolehtii työympäristönsä siisteydestä ja viihtyvyydestä • noudattaa vaihtolovelvollisuutta • ottaa työskentelyssään huomioon ja noudattaa ergonomia- sekä työ- ja tietoturvallisuusvaatimuksia • seuraa ja dokumentoi projektissa syntyviä kustannuksia sekä raportoi poikkeamista itsenäisesti • kerää palautteen projektin lopussa suunnitelman mukaisesti.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi työskentelyn lopputulosta, käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittymistarpeitaan sekä ideoi kehittämistarpeita projektityöskentelylle.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä työskentelemässä yksin tai osana työryhmää tekstiili- ja muotialan projektissa alan yrityksessä. Opiskelija tekee tuotteen, tapahtuman tai muun tuotoksen sekä laatii työskentelystään portfolion tai blogin osaksi projektin raportointia. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.39. Jalkineiden kaavoittaminen, 15 osp (106400)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella jalkineita
- kaavoittaa jalkineita ja valita lestin
- arvioida työtään.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee jalkineet.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee käyttötarkoitukseen soveltuvat jalkineet• tuottaa kuvia tuotteesta• noudattaa työskennellessään voimassa olevaa työlainsäädäntöä ja ottaa huomioon työssään kuluttajansuojaa, tuotevastuuta sekä immateriaalioikeuksia koskevan lainsäädännön• valitsee ohjattuna soveltuvat materiaalit huomioiden niiden ympäristövaikutuksia• käyttää työssään kaavoituksen käsitteitä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee käyttötarkoitukseen soveltuvia jalkineita asiakaslähtöisesti• tuottaa selkeitä teknisiä tuotekuvia• noudattaa työskennellessään voimassa olevaa työlainsäädäntöä ja ottaa huomioon työssään kuluttajansuojaa, tuotevastuuta sekä immateriaalioikeuksia koskevan lainsäädännön• valitsee suunniteltavaan tuotteeseen soveltuvat materiaalit huomioiden niiden ympäristövaikutuksia• käyttää työssään alan ammattisanastoa ja kaavoituksen käsitteitä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee erilaisia, sopusuhtaisia ja käyttötarkoitukseen soveltuvia jalkineita asiakaslähtöisesti• tuottaa laadukkaita teknisiä ja visuaalisia kuvia tuotteesta• noudattaa työskennellessään voimassa olevaa työlainsäädäntöä ja ottaa huomioon työssään kuluttajansuojaa, tuotevastuuta sekä immateriaalioikeuksia koskevan lainsäädännön• valitsee itsenäisesti ja perustellusti suunniteltavaan tuotteeseen soveltuvat materiaalit arvioiden niiden ympäristövaikutuksia• käyttää työssään sujuvasti ja systemaattisesti alan ammattisanastoa ja kaavoituksen käsitteitä.

Opiskelija kaavoittaa jalkineet ja valitsee lestin.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy kaavoitettavaan jalkinemalliin • valitsee jalkinemalliin soveltuvan lestin • tekee ohjatusti lestiä vastaavan perusmallin (raakakaavan) • lisää kaavaan tarvittavat saumanvarat ja merkinnät tarviten ajoittain ohjausta • osittelee leikkuukaavat • valmistaa ja sovittaa ohjattuna sovitusjalkineen • tekee tarvittavat kaavamuutokset tarviten ajoittain ohjausta • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä sovitussa muodossa jatkokäyttöä varten tarviten ohjausta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy kaavoitettavaan jalkinemalliin • valitsee jalkinemalliin soveltuvan lestin ottaen huomioon jalan ja lestin suhteen • muokkaa lestiä tarvittaessa ottaen huomioon jalan mitat • tekee lestiä vastaavan perusmallin (raakakaavan) • lisää kaavaan tarvittavat saumanvarat ja merkinnät • osittelee tarkasti leikkuukaavat • valmistaa tekemillään kaavoilla sovitusjalkineen • sovittaa ja tarkistaa jalkineiden istuvuuden sekä yksityiskohdat • tekee tarvittavat kaavamuutokset • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä sovitussa muodossa jatkokäyttöä varten
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy kaavoitettavaan jalkinemalliin itsenäisesti • valitsee jalkinemalliin soveltuvan lestin asiakkaan toiveiden ja tarpeiden mukaan • muokkaa lestiä tarvittaessa ottaen huomioon jalan mitat • kaavoittaa erityyppisiä jalkineita • tekee lestiä vastaavan selkeän perusmallin (raakakaavan) • lisää itsenäisesti kaavaan tarvittavat saumanvarat ja merkinnät • osittelee tarkasti leikkuukaavat • valmistaa tekemillään kaavoilla laadukkaan sovitusjalkineen • sovittaa ja tarkistaa jalkineiden istuvuuden sekä yksityiskohdat suunnitelmallisesti • tekee tarvittavat kaavamuutokset itsenäisesti ja sujuvasti • tallentaa tarkoituksenmukaiset dokumentit työstä sovitussa muodossa jatkokäyttöä varten oma-aloitteisesti.

Opiskelija arvioi työtään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään• arvioi ohjattuna valmistamiensa kaavojen käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa suunnitelmaan• arvioi valmistamiensa kaavojen käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa työtään ja työskentelyään suhteessa tavoitteisiin ja suunnitelmaan• arvioi perustellusti valmistamiensa kaavojen käytettävyyttä sekä työskentelyyn käyttämänsä aikaa ja kannattavuutta• ottaa vastaan palautetta, tunnistaa onnistumisiaan ja arvioi palautteen pohjalta omia kehittämistarpeitaan sekä tuotteen kehittämistarpeita.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä suunnittelemalla ja kaavoittamalla jalkineet alalle tyypillisessä työympäristössä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.40. Huippuosaajana toimiminen, 15 osp (400010)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- arvioida ja kehittää omaa osaamistaan ja työympäristöään
- työskennellä alan huippuosaamista vaativissa tehtävissä
- huomioida huipputuotannon, -tuotteen tai -palvelun laatuvaatimukset
- toimia alan verkostoissa ja yhteistyössä asiakkaan kanssa.

Arviointi

Opiskelija arvioi ja kehittää omaa osaamistaan ja työympäristöään.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi työnsä onnistumista ja omaa osaamistaan• kehittää osaamistaan ja työtapojaan• laatii itselleen yksilöllisen kehityssuunnitelman• sopeutuu muutoksiin ja työskentelee pitkäjänteisesti huippuosaamista vaativissa työtehtävissä• kehittää työympäristöään yhdessä muiden kanssa• toimii luontevasti osana tiimiä ja sopeutuu työyhteisöön
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi realistisesti työnsä onnistumista ja omaa osaamistaan sekä perustelee arviotaan• kehittää aktiivisesti osaamistaan ja työtapojaan• laatii itselleen yksilöllisen kehityssuunnitelman niin, että se tukee kasvua alan huippuammattilaiseksi• sopeutuu nopeasti muutoksiin ja työskentelee pitkäjänteisesti työtään kehittäen huippuosaamista vaativissa työtehtävissä• tukee yhdessä muiden kanssa työympäristön kehittämistä huippuosaamisen vaatimalle tasolle• toimii aktiivisesti osana tiimiä ja sopeutuu hyvin työyhteisöön
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi realistisesti työnsä onnistumista ja omaa osaamistaan sekä perustelee arviotaan ja määrittelee kehittämistarpeitaan• kehittää aktiivisesti osaamistaan ja työtapojaan haastavien työtehtävien tasolle• uudistaa aktiivisesti omaa osaamistaan niin, että se tukee kasvua alan huippuammattilaiseksi• ennakoii muutoksia, jotta voi helpommin sopeutua niihin ja työskentelee pitkäjänteisesti työtään itseään kehittäen huippuosaamista vaativissa tehtävissä• arvioi työympäristöään ja antaa siihen kehitysehdotuksia ja palautetta• toimii huippuammattilaisena tiimissä ja jakaa aktiivisesti osaamistaan muille.

Opiskelija työskentelee alan huippuosaamista vaativissa tehtävissä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää omatoimisesti työmenetelmiä, työvälineitä ja materiaaleja • työskentelee huolellisesti • hankkii ja käyttää työssä tarvittavaa tietoa omatoimisesti ja kysyy tarvittaessa neuvoa • toimii aika- ja muut käytettävissä olevat resurssit huomioiden kustannustehokkaasti ja tuloksellisesti • toimii työssään edistäen pysyviä asiakassuhteita • käyttäytyy työpaikan sääntöjen mukaisesti ja noudattaa työaikoja • toimii vastuullisesti ja noudattaa alan ammattieettisiä periaatteita • ottaa vastuun oman toimintansa työturvallisuudesta ja noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita • varmistaa asiakkaiden ja muiden käyttäjien turvallisuuden ohjeiden mukaan • työskentelee ergonomisesti ja pitää työympäristönsä siistinä koko työprosessin ajan
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee omatoimisesti työmenetelmät, työvälineet ja materiaalit sekä käyttää niitä muuttuvissa tilanteissa • työskentelee huolellisesti, luovasti ja innovatiivisesti • hankkii ja soveltaa työssä tarvittavaa tietoa omatoimisesti ja pystyy ratkomaan ongelmatilanteita yhdessä muiden kanssa • toimii oma-aloitteisesti aika- ja muut käytettävissä olevat resurssit huomioiden kustannustehokkaasti ja yrityksen tai organisaation tuloksellisuutta edistävästi • edistää aktiivisesti toiminnan jatkuvuutta ja pysyviä asiakassuhteita • käyttäytyy työpaikan sääntöjen mukaisesti ja noudattaa työaikoja • toimii vastuullisesti ja oma-aloitteisesti alan ammattieettisten periaatteiden mukaan • ottaa vastuun oman toimintansa työturvallisuudesta ja havaitsee ja ilmoittaa työhönsä liittyvät vaarat sekä noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita • varmistaa asiakkaiden ja muiden käyttäjien turvallisuuden itsenäisesti • työskentelee ergonomisesti ja pitää työympäristönsä siistinä koko työprosessin ajan myös haasteellisissa työtilanteissa
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • valitsee rohkeasti uusiakin työmenetelmiä, työvälineitä ja materiaaleja sekä käyttää niitä sujuvasti muuttuvissa tilanteissa • työskentelee järjestelmällisesti, tarkasti ja varmasti sekä luovasti ja innovatiivisesti • hankkii ja soveltaa itsenäisesti työssä tarvittavaa tietoa vaihtelevissa työtilanteissa ja perustelee ratkaisujaan hankkimansa tiedon pohjalta • työskentelee yrittäjämäisellä asenteella huomioiden ajan ja muut käytettävissä olevat resurssit kustannustehokkaasti ja yrityksen tai organisaation tuloksellisuutta edistävästi • edistää itsenäisesti toiminnan jatkuvuutta ja pysyviä asiakassuhteita

	<ul style="list-style-type: none"> • käyttäytyy työpaikan sääntöjen mukaisesti ja noudattaa työaikoja • on ylpeä ammatistaan ja osaamisestaan, toimii vastuullisesti ja kehittää työtään alan ammattieettisten periaatteiden mukaan • ottaa vastuun oman ja työtiimin toiminnan työturvallisuudesta, noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita sekä havaitsee ja ilmoittaa työhönsä liittyvät vaarat • varmistaa asiakkaiden ja muiden käyttäjien turvallisuuden aktiivisesti ja muuttuvissa tilanteissa • työskentelee ergonomisesti ja pitää työympäristönsä siistinä koko työprosessin ajan myös haasteellisissa työtilanteissa ja osallistuu työolosuhteiden kehittämiseen.
--	--

Opiskelija huomioi huipputuotannon, -tuotteen tai -palvelun laatuvaatimukset.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • havaitsee poikkeamia • selviytyy tavallisimmista ongelmatilanteista oppimateriaaleja ja ohjekirjoja hyödyntäen • asettaa tavoitteensa ja suunnittelee oman työnsä ja aikataulun realistiseksi ja toteuttamiskelpoiseksi huomioiden korkeat laatuvaatimukset • toimii yrityksen tai organisaation laatu- ja kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • neuvottelee ja etsii ratkaisuja poikkeamille • selviytyy itsenäisesti ongelmatilanteista • asettaa tavoitteensa ja suunnittelee oman työnsä ja aikataulun realistiseksi ja toteuttamiskelpoiseksi muuttuvissa olosuhteissa huomioiden korkeat laatuvaatimukset • toimii aktiivisesti yrityksen tai organisaation laatu- ja kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti ja havaitsee kehittämiskohteita
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • neuvottelee ja etsii ratkaisuja poikkeamille sekä korjaa toimintaa sovittujen ratkaisujen mukaan • selviytyy itsenäisesti ongelmatilanteista ja pystyy perustelemaan valintansa • asettaa tavoitteensa ja suunnittelee oman työnsä itsenäisesti ja aikataulun realistiseksi ja vaiheiltaan toteuttamiskelpoiseksi muuttuvissa olosuhteissa huomioiden korkeat laatuvaatimukset ja kykenee tarvittaessa muuttamaan suunnitelmaa • toimii sitoutuneesti yrityksen tai organisaation laatu- ja kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti sekä kehittää toimintamalleja näiden tavoitteiden aikaansaamiseksi.

Opiskelija toimii alan verkostoissa ja yhteistyössä asiakkaan kanssa.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• kommunikoi asiakkaiden kanssa ja työyhteisössä omalla kielellään sekä välttävästi vähintään yhdellä itselleen vieraalla kielellä• tuntee toimialan keskeiset kansalliset verkostot ja tutustuu alansa toimijoihin
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• kommunikoi asiakkaiden kanssa ja työyhteisössä omalla kielellään sekä vähintään yhdellä itselleen vieraalla kielellä• tuntee toimialan keskeiset kansalliset ja kansainväliset verkostot ja tutustuu alansa toimijoihin
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• kommunikoi sujuvasti asiakkaiden kanssa ja työyhteisössä omalla kielellään sekä sujuvasti yhdellä itselleen vieraalla kielellä• tuntee toimialan keskeiset kansalliset ja kansainväliset verkostot ja osaa hyödyntää verkostoja työssään.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä toimimalla huippuosaamista vaativissa oman alan työtehtävissä. Osaaminen on mahdollista osoittaa myös kansallisissa ja kansainvälisissä kilpailutilanteissa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.41. Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 5 osp (400011)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- perehtyä ammatillisen koulutuksen järjestämisuotoihin ja tutkintoihin
- toimia yhteyshenkilönä koulutuksen järjestäjän ja työpaikan välillä
- ohjata muita opiskelijoita työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa ja muussa osaamisen hankkimisessa
- antaa palautetta osaamisen kehittämisestä.

Arviointi

Opiskelija perehtyy ammatillisen koulutuksen järjestämismuotoihin ja tutkintoihin.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• määrittää ammatillisen koulutuksen järjestämisen keskeisimpiä muotoja• tuntee oman alan ammatillisen koulutuksen tutkintoja• tutustuu ohjattuna oman alan tutkintojen perusteisiin• tunnistaa ohjattuna työpaikan työtehtävien yhteyden oman alan tutkintojen perusteisiin
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• määrittää kattavasti koulutuksen järjestäjän ja työpaikan välisen työnjaon ammatillisen koulutuksen järjestämisessä• tiedottaa työpaikalla ammatillisen koulutuksen järjestämisestä yhdessä koulutuksen järjestäjän kanssa
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• hankkii johdonmukaisesti tietoa ammatillisen koulutuksen järjestämisessä mukana olevien tahojen toiminnasta• määrittää monipuolisesti koulutuksen järjestäjän ja työpaikan välisen työnjaon ammatillisen koulutuksen järjestämisessä• tiedottaa monipuolisesti työpaikalla ammatillisen koulutuksen järjestämisestä yhdessä koulutuksen järjestäjän kanssa.

Opiskelija toimii yhteyshenkilönä koulutuksen järjestäjän ja työpaikan välillä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• kartoittaa ohjattuna mahdollisuuksia toteuttaa työpaikalla järjestettävää koulutusta ja näyttöjä• keskustelee ohjattuna työyhteisössä työpaikalla järjestettävän koulutuksen ja näyttöjen järjestämisestä toisen opiskelijan, työntekijöiden, työpaikkaohjaajan ja arvioijan kanssa• toimii erilaisten opiskelijoiden ja työntekijöiden kanssa
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• kartoittaa mahdollisuuksia toteuttaa työpaikalla järjestettävää koulutusta ja näyttöjä• keskustelee vastuullisesti työyhteisössä työpaikalla järjestettävän koulutuksen ja näyttöjen järjestämisestä toisen opiskelijan, työntekijöiden, työpaikkaohjaajan ja arvioijan kanssa• toimii erilaisten opiskelijoiden ja työntekijöiden kanssa
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• kartoittaa vastuullisesti mahdollisuuksia toteuttaa työpaikalla järjestettävää koulutusta ja näyttöjä• keskustelee itsenäisesti ja vastuullisesti työyhteisössä työpaikalla järjestettävän koulutuksen ja näyttöjen järjestämisestä toisen opiskelijan, työntekijöiden, työpaikkaohjaajan ja arvioijan kanssa• toimii joustavasti erilaisten opiskelijoiden ja työntekijöiden kanssa.

Opiskelija ohjaa muita opiskelijoita työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa ja muussa osaamisen hankkimisessa.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy ohjattuna opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan • kertoo opiskelijan työturvallisuuteen ja työpaikan ohjeisiin ja käytäntöihin liittyvistä keskeisistä asioista • ohjaa opiskelijaa osaamisen hankkimisen tavoitteiden saavuttamiseen • arvioi omaa ohjausosaamistaan
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan ja muuhun osaamisen hankkimisen tavoitteisiin ja sisältöihin • perehdyttää opiskelijan työturvallisuuteen ja työpaikan ohjeisiin ja käytäntöihin • kannustaa opiskelijaa vuorovaikutteisesti osaamisen hankkimisen tavoitteiden saavuttamiseen • arvioi omaa ohjausosaamistaan ja määrittää kehittämistarpeensa saadun palautteen perusteella
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy kattavasti opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan ja muuhun osaamisen hankkimisen tavoitteisiin ja sisältöihin • perehdyttää opiskelijan kattavasti työturvallisuuteen ja työpaikan ohjeisiin ja käytäntöihin • edistää opiskelijaa saavuttamaan osaamisen hankkimiselle asetut tavoitteet • arvioi omaa ohjausosaamistaan monipuolisesti ja kehittää sitä saadun palautteen perusteella.

Opiskelija antaa palautetta osaamisen kehittymisestä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• keskustelee opiskelijan kanssa osaamisen kehittymisestä• vertaa ohjattuna opiskelijan hankkimaa osaamista asetettuihin tavoitteisiin• antaa opiskelijalle palautetta osaamisen kehittymisestä• huomioi palautteen antamisessa erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat sekä eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustavat opiskelijat
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• perehtyy opiskelijan osaamisen hankkimisen tavoitteisiin ja sisältöihin työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa• vertaa opiskelijan hankkimaa osaamista asetettuihin tavoitteisiin• antaa opiskelijalle palautetta osaamisen kehittymisestä työpaikalla järjestettävän koulutuksen aikana• huomioi palautteen antamisessa vastuuntuntoisesti erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat sekä eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustavat opiskelijat
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• perehtyy opiskelijan osaamisen hankkimisen tavoitteisiin ja sisältöihin työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa ja muussa osaamisen hankkimisessa• vertaa monipuolisesti opiskelijan hankkimaa osaamista asetettuihin tavoitteisiin• antaa opiskelijalle palautetta osaamisen kehittymisestä työpaikalla järjestettävän koulutuksen ja muun osaamisen hankkimisen aikana• huomioi palautteen antamisessa vuorovaikutteisesti ja vastuuntuntoisesti erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat sekä eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustavat opiskelijat.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa osaamisensa näytössä valmentautumalla perehdyttämisen-, ohjauksen- ja palautteenantotilanteisiin käytännön työtilanteissa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.42. Yrityksessä toimiminen, 15 osp (400009)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- suunnitella yrityksen liiketoimintaa
- rakentaa liiketoimintaa edistäviä yhteistyöverkostoja
- harjoittaa yritystoimintaa
- arvioida ja kehittää yrityksen toimintaa.

Arviointi

Opiskelija suunnittelee yrityksen liiketoimintaa.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• hankkii yrityksen liiketoiminnan eri osa-alueiden suunnittelussa tarvittavaa tietoa• hyödyntää tietoa yritystoimintaa tukevista palveluista• asettaa yritykselle strategisia tavoitteita• tunnistaa yritystoimintaan liittyviä riskejä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• täsmentää yritykselle strategiset tavoitteet ja niille asiakaslähtöisen toimenpidesuunnitelman• laatii budjetit ja rahoitussuunnitelman tiedostaen yrittäjän aseman• tunnistaa yritystoimintaan liittyvät keskeiset riskit
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• täsmentää ennakoivasti ja perustellen yritykselle strategiset tavoitteet ja niille asiakaslähtöisen suunnitelman ja toteuttaa suunnitelmaa tavoitteiden saavuttamiseksi• laatii budjetit ja rahoitussuunnitelman itsenäisesti tiedostaen yrittäjän aseman• tunnistaa ja arvioi yritystoimintaan liittyvät riskit.

Opiskelija rakentaa liiketoimintaa edistäviä yhteistyöverkostoja.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• täsmentää toiminnan kannalta keskeisiä yhteistyökumppaneita• suunnittelee yhteistyötä keskeisten kumppaneiden kanssa
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• hankkii yksin tai ryhmän jäsenenä keskeisen yhteistyökumppanin• sopii yhteistyön muodosta hankkimansa yhteistyökumppanin kanssa• solmii tarvittaessa yhteistyösopimuksen vastuut ja velvollisuudet huomioiden
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• hankkii yksin tai ryhmän jäsenenä yhteistyökumppaneita ja sopii yhteistyön muodoista• solmii yhteistyösopimuksia vastuut ja velvollisuudet huomioiden.

Opiskelija harjoittaa yritystoimintaa.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• harjoittaa yritystoimintaa yksin tai osana yhteisöä• hoitaa sovittua liiketoiminnan osa-aluetta• ratkaisee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintaan liittyviä ongelmatilanteita, mutta tarvitsee jonkin verran tukea• toimii toimialan lainsäädännön mukaisesti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• harjoittaa yritystoimintaa yksin tai osana yhteisöä• hoitaa itsenäisesti sovittua liiketoiminnan osa-aluetta• ratkaisee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintaan liittyviä ongelmatilanteita• toimii toimialan lainsäädännön mukaisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• harjoittaa yritystoimintaa yksin tai osana yhteisöä• hoitaa itsenäisesti eri liiketoiminnan osa-alueita osoittaen toiminnassa joustavuutta ja hyvää ajankäytön hallintaa• ratkaisee asiakaslähtöisesti yrityksen toimintaan liittyviä ongelmatilanteita varmistaen asiakastyytyväisyyden• toimii toimialan lainsäädännön mukaisesti.

Opiskelija arvioi ja kehittää yrityksen toimintaa.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• arvioi omaa toimintaansa yrityksessä osana kokonaisuutta• arvioi yksin tai ryhmän jäsenenä yrityksen toimintaa
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• arvioi toimintaansa ja asettaa toiminnalleen tavoitteita yrityksen strategisten tavoitteiden mukaisesti• tekee yksin tai ryhmän jäsenenä ehdotuksia yrityksen toiminnan kehittämiseksi huomioiden asiakkaiden ja sidosryhmien odotukset sekä laatu- ja kustannustavoitteet
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• arvioi toimintaansa yrityksessä suhteessa yrityksen strategiaan tavoitteisiin• tekee aktiivisesti perusteltuja ehdotuksia, valintoja ja päätöksiä yritystoiminnan kehittämiseksi strategisten tavoitteiden suuntaisesti.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä harjoittamalla yritystoimintaa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.43. Yritystoiminnan suunnittelu, 15 osp (400008)

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- arvioida omia vahvuuksia ja osaamistaan
- etsiä ja ideoida liiketoimintamahdollisuuksia
- kehittää liikeidean ja laatia sille liiketoimintasuunnitelman
- verkostoitua sidosryhmien kanssa
- laatia yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat.

Arviointi

Opiskelija arvioi omia vahvuuksiaan ja osaamistaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa omia vahvuuksiaan toimia yrittäjänä • tuo esiin oman osaamisensa
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa omat vahvuutensa toimia yrittäjänä • esittelee yritystoiminnassa tarvittavan osaamisensa
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • tuo esiin omat vahvuutensa ja niiden hyödyntämismahdollisuudet yrittäjänä toimittaessa • arvioi omaa osaamistaan ja kehittymistarpeitaan.

Opiskelija etsii ja etsii liiketoimintamahdollisuuksia.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa omien vahvuksiensa pohjalta, millaisia liiketoimintamahdollisuuksia on löydettävissä • kartoittaa valitsemallaan alalla toimivia yrityksiä ja asiakkaita tarviton ajoittain ohjausta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa valitsemallaan alalla toimivia yrityksiä ja asiakkaita • arvioi kartoituksen pohjalta liiketoimintamahdollisuuksia
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi itsenäisesti, millaisia innovatiivisia liiketoimintamahdollisuuksia markkinoilta on löydettävissä • esittelee yhden tai useamman yritysideoita tai liiketoimintamahdollisuuden.

Opiskelija kehittää liikeidean ja laatii sille liiketoimintasuunnitelman.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• selvittää markkinoiden ja kilpailutilanteen kehitysnäkymiä• kehittää toteuttamiskelpoisen liikeidean• esittää suunnitelman yrityksen toiminnoista, mutta tarvitsee jonkin verran ohjausta• selvittää yritystoiminnan käynnistämisen vaatimaa rahantarvetta• ottaa suunnittelussa huomioon toimialan lainsäädännön
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• selvittää ja ennakoii markkinoiden ja kilpailutilanteen kehitysnäkymiä• esittää liikeidean pohjalta suunnitelman eri toimintojen hallinnoinnista ja resursoinnista• laskee yritystoimintaan liittyviä kustannuksia ja suunnittelee rahoitusta• ottaa suunnittelussa huomioon toimialan lainsäädännön
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• ennakoii ja analysoi markkinoiden ja kilpailutilanteen kehitysnäkymiä• esittää liikeidean pohjalta realistisen ja perustellun suunnitelman eri toimintojen hallinnoinnista ja resursoinnista• laatii budjetit ja rahoitussuunnitelman• tekee yrityksen riskienhallinta-analyysin ja turvallisuussuunnitelman• ottaa suunnittelussa huomioon toimialan lainsäädännön.

Opiskelija verkostoituu sidosryhmien kanssa.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa yritystoimintaansa liittyviä sidosryhmiä• esittelee yrityksen toimintamallin jollekin sidosryhmälle
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• valitsee oman toimintansa kannalta keskeisiä sidosryhmiä• esittelee havainnollisesti ja myyvästi yrityksen toimintamallin jollekin keskeiselle sidosryhmälle
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• tekee aloitteellista yhteistyötä valittujen sidosryhmien kanssa• esittää havainnollisesti ja perustellen yrityksen toimintamallin valituille sidosryhmille.

Opiskelija laatii yrityksen perustamiseen liittyvät asiakirjat.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• valitsee ohjattuna yritykselle yritysmuodon• laatii ohjattuna yrityksen perustamisasiakirjat
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• valitsee sopivan yritysmuodon• selvittää yrityksen keskeiset perustamisasiakirjat ja laatii ne
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• valitsee itsenäisesti ja perustellen yritysmuodon• laatii itsenäisesti yrityksen perustamisasiakirjat ja muut tarvittavat sopimusasiakirjat.

Ammattitaidon osoittamistavat

Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa näytössä käytännön työtehtävissä laatimalla yksin tai ryhmän kanssa liiketoimintasuunnitelman kehittämälleen liikeidealle. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittua ammattitaitoa ei voida arvioida näytön perusteella, ammattitaidon osoittamista täydennetään yksilöllisesti muilla tavoin.

2.44. Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, 11 osp (400012)

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä -osa-alue suoritetaan ja sitä opetetaan siten, että äidinkielenä on koulutuksen järjestäjän opetus- ja tutkintokielen mukaisesti suomen, ruotsin tai saamen kieli. Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä -osa-alue voidaan opiskelijan valinnan mukaan suorittaa ja sitä voidaan opettaa myös opiskelijan toisena kielenä olevalla suomen tai ruotsin kielellä, romanikielellä, viittomakielellä tai muulla opiskelijan äidinkielellä, mikäli koulutuksen järjestäjä tarjoaa tämän mahdollisuuden.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, suomi

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- tulkita erilaisia tekstejä sekä hankkia ja arvioida tietoja eri lähteistä
- tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaista tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä.

Arviointi

Opiskelija toimii tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • viestii vuorovaikutustilanteessa tilanteen mukaisella tavalla • ilmaisee asiallisesti mielipiteitä yhteistyö- ja ryhmätilanteissa • käyttää tilanteen mukaan yleiskieltä esitellessään omaan alaansa liittyvän ilmiön tai asian • ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • viestii sujuvasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa • vie keskustelua yhteistyö- ja ryhmätilanteissa tavoitteellisesti eteenpäin • perustelee mielipiteensä ja väitteensä • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • viestii vakuuttavasti myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa • toimii rakentavasti ja edistää toiminnallaan ryhmän vuorovaikutusta yhteistyö- ja ryhmätyötilanteissa • perustelee mielipiteitään ja väitteitään monipuolisesti tilanteeseen sopivalla tavalla • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä ja suuntaa viestinsä kohderyhmän mukaisesti • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan, työelämässä ja yhteiskunnassa • kehittää vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee erilaisia tekstejä sekä hankkii ja arvioi tietoja eri lähteistä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita• tekee päätelmiä tekstien merkityksistä pääosin itsenäisesti• hakee tietoa oman alansa kannalta keskeisistä tietolähteistä ja yksinkertaisissa tiedonhankinnan tehtävissä hyödyntää monilukutaitoaan• tekee joitakin muistiinpanoja ja tiivistää muutamia ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta• arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta pääosin itsenäisesti• hyödyntää hankkimaansa tietoa• noudattaa tekijänoikeuksia pääosin itsenäisesti• arvioi tekstien tulkinnan taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita monipuolisesti• tulkitsee erilaisten tekstien keskeiset tavoitteet ja olennaiset merkitykset• hakee tietoa oman alansa kannalta monipuolisista tietolähteistä monilukutaitoaan hyödyntäen• tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta• arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta• hyödyntää hankkimaansa tietoa johdonmukaisesti ja sujuvasti• noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti• arvioi tekstien tulkinnan taitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• tuntee omalla alalla ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat monipuolisesti ja arvioi niiden käyttöä• tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita monipuolisesti ja arvioi tekstien sisältöä ja ilmaisua• hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä sujuvasti monilukutaitoaan hyödyntäen• tekee itsenäisesti muistiinpanoja ja tiivistää ydinasiat kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta• arvioi asiantuntevasti tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta• hyödyntää hankkimaansa tietoa monipuolisesti ja sujuvasti• noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin• kehittää tekstien tulkinnan taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja suuntaa ilmaisuaan tavoitteiden mukaisesti tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan hallitsee osittain kirjoitetun kielen käytänteet tuottaa omalla alalla ja työelämässä tarvittavia tyypillisiä tekstejä tuottaa tilanteeseen sopivaa puhekieltä arvioi tekstien tuottamisen ja ilmaisun taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja viestii tavoitteiden suuntaisesti tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta hallitsee pääosin kirjoitetun kielen käytänteet tuottaa oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä kohdentaa puhutut tekstit kohderyhmän mukaisesti ja ilmaisee itseään selkeästi arvioi tekstin tuottamisen taitoaan realistisesti tunnistaen vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita, viestii tavoitteiden suuntaisesti ja arvioi viestintänsä vaikuttavuutta tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta hallitsee sujuvasti kirjoitetun kielen käytänteet ja muokkaa tuottamiensa tekstien ilmaisua ja rakennetta tuottaa sujuvasti oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä käyttää tilanteen edellyttämää selkeää puhekieltä vuorovaikutteisesti ja taitaa huolitellun yleiskielen kehittää tekstien tuottamisen taitojaan palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan
- kehittää esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tulkita ja tuottaa erilaisia tekstejä
- tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Arviointi

Opiskelija kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• ilmaisee asiallisesti mielipiteensä ja perustelee ne vakuuttavasti• ottaa vuorovaikutuksessa toisen näkemykset huomioon• osoittaa tuntevansa sanattoman viestinnän merkityksen ja sen vaikutuksia sanoman vastaanottoon• arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii kohteliaasti ja joustavasti vuorovaikutustilanteissa erilaisissa ympäristöissä• ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alansa vaatimukset• ottaa huomioon sanattoman viestinnän vaikutuksia omassa ilmaisussaan• arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• ylläpitää puhuessaan vuorovaikutusta, havainnollistaa puheenvuoroaan ja rakentaa sen sisällön loogiseksi• ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alan vaatimukset ja viestii rakentavasti myös ristiriita- ja ongelmatilanteissa• soveltaa sanattoman viestinnän sääntöjä vuorovaikutuksessaan ja vertailee kulttuurisia merkityksiä• kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta • toimii ryhmätyötilanteissa yhteistyöhakuisesti osana ryhmää • toimii työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjen mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • vie ryhmän työskentelyä eteenpäin aktiivisesti ja arvostaa muiden näkökantoja • noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että itsenäisesti valmistellun esityksen myös haasteellisissa tilanteissa, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • tunnistaa oman toimintansa vaikutukset ryhmän toimintaan ja kannustaa ryhmän muita jäseniä toimimaan • hallitsee joustavasti kokous- ja neuvottelukäytännöt • arvioi ja kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee ja tuottaa erilaisia tekstejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin tuntee tekstilajien tilanteenmukaisen käytön vaatimuksia tuottaa ja tulkitsee ohjatusti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa antaa ja vastaanottaa ohjatusti rakentavaa palautetta tuotetuista teksteistä arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti ja monipuolisesti tuottaa ja tulkitsee monipuolisesti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa antaa rakentavaa ja monipuolista palautetta tuotetuista teksteistä ja vastaanottaa palautetta muokkaa tuottamiaan tekstejä ja kehittää kirjoitustaitoaan palautteen pohjalta kehittää taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Opiskelija tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • tiedostaa kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen • tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin • lukee kaunokirjallisia tekstejä • tekee havaintoja omasta lukemisestaan
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • ottaa huomioon kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden omassa vuorovaikutuksessaan • tutustuu monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin • lukee kaunokirjallisuutta sekä tulkitsee ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia • arvioi omaa lukemistaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • soveltaa monipuolisesti kielelliseen, kulttuuriseen ja identiteettien moninaisuuteen liittyvää osaamistaan • osoittaa tuntevansa monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeja ja muita taidemuotoja • hankkii monipuolisia lukukokemuksia sekä analysoi ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia • arvioi ja kehittää omaa lukemistaan.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, saame

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa saamen kielellä
- tulkita erilaisia tekstejä sekä hankkia ja arvioida tietoja eri lähteistä
- tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaista tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä saamen kielellä.

Arviointi

Opiskelija toimii tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa saamen kielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • viestii vuorovaikutustilanteessa tilanteen mukaisella tavalla • ilmaisee asiallisesti mielipiteitä yhteistyö- ja ryhmätilanteissa • käyttää tilanteen mukaan yleiskieltä esitellessään omaan alaansa liittyvän ilmiön tai asian • ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • viestii sujuvasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa • vie keskustelua yhteistyö- ja ryhmätilanteissa tavoitteellisesti eteenpäin • perustelee mielipiteensä ja väitteensä • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • viestii vakuuttavasti myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa • toimii rakentavasti ja edistää toiminnallaan ryhmän vuorovaikutusta yhteistyö- ja ryhmätyötilanteissa • perustelee mielipiteitään ja väitteitään monipuolisesti tilanteeseen sopivalla tavalla • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä ja suuntaa viestinsä kohderyhmän mukaisesti • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan, työelämässä ja yhteiskunnassa • kehittää vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee erilaisia tekstejä sekä hankkii ja arvioi tietoja eri lähteistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita tekee päätelmiä tekstien merkityksistä pääosin itsenäisesti hakee tietoa oman alansa kannalta keskeisistä tietolähteistä ja yksinkertaisissa tiedonhankinnan tehtävissä hyödyntää monilukutaitoaan tekee joitakin muistiinpanoja ja tiivistää muutamia ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta pääosin itsenäisesti hyödyntää hankkimaansa tietoa noudattaa tekijänoikeuksia pääosin itsenäisesti arvioi tekstien tulkinnan taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita monipuolisesti tulkitsee erilaisten tekstien keskeiset tavoitteet ja olennaiset merkitykset hakee tietoa oman alansa kannalta monipuolisista tietolähteistä monilukutaitoaan hyödyntäen tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta hyödyntää hankkimaansa tietoa johdonmukaisesti ja sujuvasti noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti arvioi tekstien tulkinnan taitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> tuntee omalla alalla ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat monipuolisesti ja arvioi niiden käyttöä tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita monipuolisesti ja arvioi tekstien sisältöä ja ilmaisua hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä sujuvasti monilukutaitoaan hyödyntäen tekee itsenäisesti muistiinpanoja ja tiivistää ydinasiat kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta arvioi asiantuntevasti tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta hyödyntää hankkimaansa tietoa monipuolisesti ja sujuvasti noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin kehittää tekstien tulkinnan taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä saamen kielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja suuntaa ilmaisuaan tavoitteiden mukaisesti tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan hallitsee osittain kirjoitetun kielen käytänteet tuottaa omalla alalla ja työelämässä tarvittavia tyypillisiä tekstejä tuottaa tilanteeseen sopivaa puhekieltä arvioi tekstien tuottamisen ja ilmaisun taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja viestii tavoitteiden suuntaisesti tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta hallitsee pääosin kirjoitetun kielen käytänteet tuottaa oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä kohdentaa puhutut tekstit kohderyhmän mukaisesti ja ilmaisee itseään selkeästi arvioi tekstin tuottamisen taitoaan realistisesti tunnistaen vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita, viestii tavoitteiden suuntaisesti ja arvioi viestintänsä vaikuttavuutta tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta hallitsee sujuvasti kirjoitetun kielen käytänteet ja muokkaa tuottamiensa tekstien ilmaisua ja rakennetta tuottaa sujuvasti oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä käyttää tilanteen edellyttämää selkeää puhekieltä vuorovaikutteisesti ja taitaa huolitellun yleiskielen kehittää tekstien tuottamisen taitojaan palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamen kielessä
- kehittää esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tulkita ja tuottaa erilaisia saamenkielisiä tekstejä
- tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Arviointi

Opiskelija kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamen kielessä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• ilmaisee asiallisesti mielipiteensä ja perustelee ne vakuuttavasti• ottaa vuorovaikutuksessa toisen näkemykset huomioon• osoittaa tuntevansa sanattoman viestinnän merkityksen ja sen vaikutuksia sanoman vastaanottoon• arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii kohteliaasti ja joustavasti vuorovaikutustilanteissa erilaisissa ympäristöissä• ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alansa vaatimukset• ottaa huomioon sanattoman viestinnän vaikutuksia omassa ilmaisussaan• arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• ylläpitää puhuessaan vuorovaikutusta, havainnollistaa puheenvuoroaan ja rakentaa sen sisällön loogiseksi• ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alan vaatimukset ja viestii rakentavasti myös ristiriita- ja ongelmatilanteissa• soveltaa sanattoman viestinnän sääntöjä vuorovaikutuksessaan ja vertailee kulttuurisia merkityksiä• kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta• toimii ryhmätyötilanteissa yhteistyöhakuisesti osana ryhmää• toimii työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjen mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta• arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi• vie ryhmän työskentelyä eteenpäin aktiivisesti ja arvostaa muiden näkökantoja• noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä• arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• esittää sekä spontaanin että itsenäisesti valmistellun esityksen myös haasteellisissa tilanteissa, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi• tunnistaa oman toimintansa vaikutukset ryhmän toimintaan ja kannustaa ryhmän muita jäseniä toimimaan• hallitsee joustavasti kokous- ja neuvottelukäytännöt• arvioi ja kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee ja tuottaa erilaisia saamenkielisiä tekstejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin tuntee tekstilajien tilanteenmukaisen käytön vaatimuksia tuottaa ja tulkitsee ohjatusti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa antaa ja vastaanottaa ohjatusti rakentavaa palautetta tuotetuista teksteistä arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti ja monipuolisesti tuottaa ja tulkitsee monipuolisesti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa antaa rakentavaa ja monipuolista palautetta tuotetuista teksteistä ja vastaanottaa palautetta muokkaa tuottamiaan tekstejä ja kehittää kirjoitustaitoaan palautteen pohjalta kehittää taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Opiskelija tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tiedostaa kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen• tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin• lukee kaunokirjallisia tekstejä• tekee havaintoja omasta lukemisestaan
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• ottaa huomioon kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden omassa vuorovaikutuksessaan• tutustuu monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin• lukee kaunokirjallisuutta sekä tulkitsee ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia• arvioi omaa lukemistaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• soveltaa monipuolisesti kielelliseen, kulttuuriseen ja identiteettien moninaisuuteen liittyvää osaamistaan• osoittaa tuntevansa monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeja ja muita taidemuotoja• hankkii monipuolisia lukukokemuksia sekä analysoi ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia• arvioi ja kehittää omaa lukemistaan.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, viittomakieli

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa suomalaisella viittomakielellä
- tulkita erilaisia viitottuja tekstejä sekä hankkia ja arvioida tietoja eri lähteistä
- tuottaa viitottuja tekstejä eri muodoissaan ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä suomalaisella viittomakielellä.

Arviointi

Opiskelija toimii tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa suomalaisella viittomakielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää suomalaista viittomakieltä tutuissa viestintätilanteissa tilanteeseen sopivalla tavalla • selviytyy tutuissa viestintäympäristöissä, esimerkiksi kuulevien kanssa • hyödyntää viittomakielen tulkkausta vuorovaikutustilanteissa • osallistuu yhteistyö- ja ryhmätilanteisiin ja ilmaisee asiallisesti mielipiteitään • esittelee omaan ammattialaansa liittyvän ilmiön tai asian • tiedostaa viittomakielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää suomalaista viittomakieltä alan viestintätilanteissa vuorovaikutteisesti ja asiallisesti • toimii ammatillisissa vaihtelevissa viestintäympäristöissä, esimerkiksi viittomakielisten ja kuulevien kanssa • käyttää viittomakielen tulkkausta tarkoituksenmukaisesti erilaisissa tilanteissa • vie viestintätilannetta tavoitteellisesti eteenpäin • perustelee mielipiteensä ja väitteensä sekä toimii vuorovaikutustilanteissa eettisesti kestäväällä tavalla • käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja rekistereitä sujuvasti esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita • ymmärtää viittomakielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja yhteiskunnassa • arvioi vuorovaikutustaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää suomalaista viittomakieltä aktiivisesti alan viestintätilanteissa ja on viestinnässään luontevasti vuorovaikutteinen ja vakuuttava • toimii joustavasti erilaisissa multimodaalisissa viestintäympäristöissä • käyttää viittomakielen tulkkausta sujuvasti erilaisissa tilanteissa • toimii ryhmässä aktiivisesti ja rakentavasti • edistää toiminnallaan ryhmän vuorovaikutusta • perustelee näkemyksiään ja väitteitään monipuolisesti ja toimii vuorovaikutustilanteissa eettisesti kestäväällä tavalla • suuntaa viestinsä kohderyhmän mukaisesti esitellessään alaansa liittyviä ilmiöitä yleiskielellä ja käyttää alan käsitteistöä ja rekistereitä joustavasti • arvioi viittomakielen ja vuorovaikutustaitojen merkitystä omalla alallaan ja laajemmin yhteiskunnassa sekä yksilön että työelämän kannalta • kehittää vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee erilaisia viitottuja tekstejä sekä hankkii ja arvioi tietoja eri lähteistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> tuntee työelämän tekstilajeja hakee tietoa alansa kannalta keskeisistä tietolähteistä ymmärtää suomalaisella viittomakielellä ammattialansa keskeisten viestien ydinasiat tekee päätelmiä tekstien merkityksistä sekä eri tietolähteiden luotettavuudesta hyödyntää hankkimaansa tietoa tekstien tulkinnassa viestinnässään noudattaa tekijänoikeuksia osittain itsenäisesti arvioi tekstin tulkitsemisen taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> ymmärtää ammattitaidon kannalta keskeisten tekstien tavoitteen ja tulkitsee tekstien merkityksiä hakee tietoa ammattialansa kannalta monipuolisista tietolähteistä ymmärtää alansa keskeisten viestien pääsisällön suomalaisella viittomakielellä ja osaa suhteuttaa niitä omiin kokemuksiinsa arvioi tiedon ja tietolähteiden luotettavuutta hyödyntää hankkimaansa tietoa monipuolisesti tekstien tulkinnassa noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti arvioi tekstin tulkitsemisen taitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> tulkitsee tekstien merkityksiä ja tavoitteita sekä kykenee arvioimaan tekstien sisältöä ja ilmaisua hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä ymmärtää alansa viestien pääsisällön suomalaisella viittomakielellä ja osaa tehdä niiden perusteella vertailuja ja johtopäätöksiä arvioi tiedon ja tietolähteen luotettavuutta asiantuntevasti hyödyntää hankkimaansa tietoa sujuvasti tekstien tulkinnassa noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin kehittää tekstien tulkinnan taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuottaa viitottuja tekstejä eri muodoissaan ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä suomalaisella viittomakielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> asettaa viitotuille teksteilleen tavoitteita ja kykenee joiltakin osin suuntamaan ilmaisuaan tavoitteiden mukaisesti hyödyntää viitottuja tekstejä tuottaessaan tieto- ja viestintäteknologiaa ja harjoittaa monilukutaitoaan tuntee viittomakielen eri tyylejä, esimerkiksi kerronnallinen, asia- ja uutistyyli, ja käyttää ammattiin liittyviä viittomia ohjatusti hallitsee osittain kirjoitetun kielen käytänteet tuottaa mallin mukaisia asiakirjoja viitottuna, esimerkiksi raportti, toimintaohje, CV ja muita ammatissa tarvittavia tyyppillisiä tekstejä tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita esitetyn, luetun ja nähdyn pohjalta arvioi viitottujen tekstien tuottamisen taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> asettaa viitotuille teksteilleen tavoitteita ja ilmaisee itseään tavoitteiden suuntaisesti käyttää viitottuja tekstejä tuottaessaan tieto- ja viestintäteknologiaa ja osaa arvioida eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta ja kehittää monilukutaitoaan hallitsee yleisviittomiston ja viestii alansa tilanteissa suomalaisella viittomakielellä hallitsee pääosin kirjoitetun kielen käytänteet ja tekstin jaksottelun ja sidostaa tekstiä luontevasti laatii viitottuja asiakirjoja asianmukaisesti ja tuottaa tyyppillisiä tekstejä alansa käytänteiden mukaisesti tekee muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa arvioi viitotun tekstin tuottamisen taitoaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> asettaa viitotuille teksteilleen tavoitteita, viestii tavoitteiden suuntaisesti ja arvioi viestintänsä vaikuttavuutta käyttää viitottuja tekstejä tuottaessaan tieto- ja viestintäteknologiaa ja medioita monipuolisesti ja edistää monilukutaitoaan viestii ammatillisesti suomalaisella viittomakielellä ja tuntee hyvin ammattiin liittyvän viittomiston hallitsee sujuvasti kirjoitetun kielen käytänteet ja tekstin rakentamisen muokkaa tuottamiensa viitottujen tekstien ilmaisua ja rakennetta tuottaa sujuvasti alansa käytänteiden mukaisia viitottuja tekstejä laatii viitottuja asiakirjoja asianmukaisesti ja kykenee myös soveltamaan asiakirjamalleja luovasti kehittää viitottujen tekstien tuottamisen taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan ja suomalaisen viittomakielen ilmaisutapoja
- kehittää esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tulkita ja tuottaa erilaisia viitottuja tekstejä

- tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Arviointi

Opiskelija kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan ja suomalaisen viittomakielen ilmaisutapoja.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> ilmaisee mielipiteensä asiallisesti ja vaikuttavasti perustellen ottaa vuorovaikutuksessa huomioon toisen näkemykset ymmärtää sanattoman viestinnän ja eleiden merkityksen vuorovaikutuksessa sekä niiden vaikutuksen sanoman vastaanottoon arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> toimii kohteliaasti ja joustavasti vuorovaikutustilanteissa erilaisissa kieliympäristöissä ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alansa vaatimukset käyttää yleisviittomistoa ja ammattiin liittyvää viittomistoa luontevasti ottaa huomioon sanattoman viestinnän ja eleiden merkityksen ja tiedostaa niiden vaikutuksia omassa ilmaisussaan arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> ylläpitää viittoessaan vuorovaikutusta, havainnollistaa puheenvuoroaan ja rakentaa sen sisällön loogiseksi käyttää rakenteeltaan sujuvaa ja ilmaisultaan rikasta viittomakieltä monipuolisesti viestii rakentavasti myös ristiriita- ja ongelmatilanteissa soveltaa sanattoman viestinnän, eleiden ja ei-manuaalisuuden sääntöjä vuorovaikutuksessaan ja vertailee merkityksiä myös eri kulttuurien välillä kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai esityksen itselleen tutusta aiheesta • toimii ryhmätyötilanteissa yhteistyöhakuisesti osana ryhmää • toimii työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjen mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • saa esiintyessään kontaktin yleisöön ja osaa rakentaa puheenvuoronsa niin, että sitä on helppo seurata • vie ryhmän työskentelyä eteenpäin aktiivisesti ja arvostaa muiden näkökantoja • noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että itsenäisesti valmistellun esityksen haastavastakin aiheesta, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • tunnistaa oman toimintansa vaikutukset ryhmän toimintaan ja kannustaa ryhmän muita jäseniä toimimaan viittomakielisessä viestintäympäristössä • hallitsee joustavasti kokous- ja neuvottelukäytännöt huomioiden viittomakielen kulttuuriset piirteet • kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee ja tuottaa erilaisia viitottuja tekstejä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">tuntee viitottujen kielten tyylejä ja tekstilajeja sekä tilanteenmukaisen käytön vaatimuksiakäyttää mallin mukaan eri ammatillisia ilmaisutyylejätuottaa tekstiä yksin ja yhdessä muiden kanssaarvioi taitoaan tulkita ja tuottaa viitottuja tekstejä saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">tarkastelee viitottujen kielten tyylejä ja eri tekstilajien ilmaisutapoja kriittisestimuokkaa tuottamiaan ammatillisia tekstejä palautteen perusteellaantaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta yhdessä tuotetusta tekstistäarvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">soveltaa vaihdellen eri ilmaisutapoja ja viitottujen kielten tyylejä ja tekstilajeja omissa teksteissään ja erilaisissa kieliympäristöissätekee havaintoja ammatillisista tekstilajeista, muokkaa niitä ja arvioi kielellisten valintojen vaikutuksiatoimii joustavasti osana tuottamisprosessia tuottaessaan tekstiä yhdessä muiden kanssakehittää taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Opiskelija tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">tuntee ja tunnistaa oman kielen sekä kulttuurisen moninaisuuden ja identiteettien merkityksen vuorovaikutuksessatutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihinlukee fiktiivisiä tekstejä ja tekee havaintoja omasta lukemisestaan
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">ottaa huomioon kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden omassa vuorovaikutuksessaantulkitsee ja arvioi lukemiaan kirjoja ja kokemiaan muita taidesityksiä sekä arvioi omaa lukemistaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">soveltaa monipuolisesti kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen liittyvää osaamistaan ja arvostaa kulttuurista moninaisuuttahankkii monipuolisia lukukokemuksia sekä arvioi kirjallisuuden ja muiden taidemuotojen merkitystä sekä arvioi omaa monilukutaitoaan.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, opiskelijan oma äidinkieli

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa omalla äidinkielellään
- tulkita erilaisia tekstejä sekä hankkia ja arvioida tietoja eri lähteistä
- tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaista tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä omalla äidinkielellään.

Arviointi

Opiskelija toimii tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa omalla äidinkielellään.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• viestii vuorovaikutustilanteessa tilanteen mukaisella tavalla• ilmaisee asiallisesti mielipiteitä yhteistyö- ja ryhmätilanteissa• käyttää tilanteen mukaan yleiskieltä esitellessään omaan alaansa liittyvän ilmiön tai asian• ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä• arvioi vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• viestii sujuvasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa• vie keskustelua yhteistyö- ja ryhmätilanteissa tavoitteellisesti eteenpäin• perustelee mielipiteensä ja väitteensä• käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita• osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä• arvioi vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• viestii vakuuttavasti myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa• toimii rakentavasti ja edistää toiminnallaan ryhmän vuorovaikutusta yhteistyö- ja ryhmätyötilanteissa• perustelee mielipiteitään ja väitteitään monipuolisesti tilanteeseen sopivalla tavalla• käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä ja suuntaa viestinsä kohderyhmän mukaisesti• osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan, työelämässä ja yhteiskunnassa• kehittää vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee erilaisia tekstejä sekä hankkii ja arvioi tietoja eri lähteistä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita• tekee päätelmiä tekstien merkityksistä pääosin itsenäisesti• hakee tietoa oman alansa kannalta keskeisistä tietolähteistä ja yksinkertaisissa tiedonhankinnan tehtävissä hyödyntää monilukutaitoaan• tekee joitakin muistiinpanoja ja tiivistää muutamia ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta• arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta pääosin itsenäisesti• hyödyntää hankkimaansa tietoa• noudattaa tekijänoikeuksia pääosin itsenäisesti• arvioi tekstien tulkinnan taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita monipuolisesti• tulkitsee erilaisten tekstien keskeiset tavoitteet ja olennaiset merkitykset• hakee tietoa oman alansa kannalta monipuolisista tietolähteistä monilukutaitoaan hyödyntäen• tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta• arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta• hyödyntää hankkimaansa tietoa johdonmukaisesti ja sujuvasti• noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti• arvioi tekstien tulkinnan taitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• tuntee omalla alalla ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat monipuolisesti ja arvioi niiden käyttöä• tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita monipuolisesti ja arvioi tekstien sisältöä ja ilmaisua• hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä sujuvasti monilukutaitoaan hyödyntäen• tekee itsenäisesti muistiinpanoja ja tiivistää ydinasiat kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta• arvioi asiantuntevasti tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta• hyödyntää hankkimaansa tietoa monipuolisesti ja sujuvasti• noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin• kehittää tekstien tulkinnan taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä omalla äidinkielellään.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja suuntaa ilmaisuaan tavoitteiden mukaisesti tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan hallitsee osittain kirjoitetun kielen käytänteet tuottaa omalla alalla ja työelämässä tarvittavia tyypillisiä tekstejä tuottaa tilanteeseen sopivaa puhekieltä arvioi tekstien tuottamisen ja ilmaisun taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja viestii tavoitteiden suuntaisesti tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta hallitsee pääosin kirjoitetun kielen käytänteet tuottaa oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä kohdentaa puhutut tekstit kohderyhmän mukaisesti ja ilmaisee itseään selkeästi arvioi tekstin tuottamisen taitoaan realistisesti tunnistaen vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita, viestii tavoitteiden suuntaisesti ja arvioi viestintänsä vaikuttavuutta tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta hallitsee sujuvasti kirjoitetun kielen käytänteet ja muokkaa tuottamiensa tekstien ilmaisua ja rakennetta tuottaa sujuvasti oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä käyttää tilanteen edellyttämää selkeää puhekieltä vuorovaikutteisesti ja taitaa huolitellun yleiskielen kehittää tekstien tuottamisen taitojaan palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan omassa äidinkielessä
- kehittää esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tulkita ja tuottaa erilaisia äidinkielisiä tekstejä
- tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Arviointi

Opiskelija kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan omassa äidinkielessä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• ilmaisee asiallisesti mielipiteensä ja perustelee ne vakuuttavasti• ottaa vuorovaikutuksessa toisen näkemykset huomioon• osoittaa tuntevansa sanattoman viestinnän merkityksen ja sen vaikutuksia sanoman vastaanottoon• arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii kohteliaasti ja joustavasti vuorovaikutustilanteissa erilaisissa ympäristöissä• ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alansa vaatimukset• ottaa huomioon sanattoman viestinnän vaikutuksia omassa ilmaisussaan• arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• ylläpitää puhuessaan vuorovaikutusta, havainnollistaa puheenvuoroaan ja rakentaa sen sisällön loogiseksi• ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alan vaatimukset ja viestii rakentavasti myös ristiriita- ja ongelmatilanteissa• soveltaa sanattoman viestinnän sääntöjä vuorovaikutuksessaan ja vertailee kulttuurisia merkityksiä• kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta • toimii ryhmätyötilanteissa yhteistyöhakuisesti osana ryhmää • toimii työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjen mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • vie ryhmän työskentelyä eteenpäin aktiivisesti ja arvostaa muiden näkökantoja • noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksia ja kehittämiskohteita
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että itsenäisesti valmistellun esityksen myös haasteellisissa tilanteissa, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • tunnistaa oman toimintansa vaikutukset ryhmän toimintaan ja kannustaa ryhmän muita jäseniä toimimaan • hallitsee joustavasti kokous- ja neuvottelukäytännöt • arvioi ja kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee ja tuottaa erilaisia äidinkielisiä tekstejä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">tutustuu eri tekstilajeihintuntee tekstilajien tilanteenmukaisen käytön vaatimuksiatuottaa ja tulkitsee ohjatusti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssaantaa ja vastaanottaa ohjatusti rakentavaa palautetta tuotetuista teksteistäarvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisestituottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssamuokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjaltaantaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistäarvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti ja monipuolisestituottaa ja tulkitsee monipuolisesti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssaantaa rakentavaa ja monipuolista palautetta tuotetuista teksteistä ja vastaanottaa palautettamuokkaa tuottamiaan tekstejä ja kehittää kirjoitustaitoaan palautteen pohjaltakehittää taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Opiskelija tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • tiedostaa kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen • tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin • lukee kaunokirjallisia tekstejä • tekee havaintoja omasta lukemisestaan
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • ottaa huomioon kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden omassa vuorovaikutuksessaan • tutustuu monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin • lukee kaunokirjallisuutta sekä tulkitsee ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia • arvioi omaa lukemistaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • soveltaa monipuolisesti kielelliseen, kulttuuriseen ja identiteettien moninaisuuteen liittyvää osaamistaan • osoittaa tuntevansa monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeja ja muita taidemuotoja • hankkii monipuolisia lukukokemuksia sekä analysoi ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia • arvioi ja kehittää omaa lukemistaan.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, suomi viittomakielisille

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- viestiä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa suomen kielellä
- hankkia ja tulkita tietoa viestintänsä perusteeksi
- ilmaista käsitteitä, ajatuksia, tunteita, faktoja ja mielipiteitä suomen kielellä.

Arviointi

Opiskelija viestii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa suomen kielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toimii tutuissa viestintäympäristöissä tilanteeseen sopivalla tavalla• käyttää ammatillista suomen kieltä sekä muita kielellisiä valmiuksiaan toimiessaan tutuissa kieliympäristöissä, esimerkiksi kuulevien kanssa, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta• tiedostaa suomen kielen taidon merkityksen omalla alallaan
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii erilaisissa viestintätilanteissa vuorovaikutteisesti ja asiallisesti• käyttää ammatillista suomen kieltä sekä muita kielellisiä valmiuksiaan toimiessaan vaihtelevissa kieliympäristöissä, esimerkiksi kuulevien kanssa, ja osallistuu vuorovaikutustilanteisiin• ymmärtää suomen kielen merkityksen omalla alalla ja yhteiskunnassa
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• on viestinnässään luontevasti vuorovaikutteinen ja vakuuttava• viestii ryhmätilanteissa aktiivisesti ja rakentavasti• käyttää ammatillista suomen kieltä sekä muita kielellisiä valmiuksiaan ja osallistuu aktiivisesti erilaisiin multimodaalisiin vuorovaikutustilanteisiin• arvioi suomen kielen merkitystä omalla alalla ja laajemmin yhteiskunnassa sekä yksilön että työelämän kannalta.

Opiskelija hankkii ja tulkitsee tietoa viestintänsä perusteeksi.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää yleisluontoisten ja alan keskeisten tekstien päätarkoituksen • hakee tietoa ammattialansa kannalta keskeisistä tietolähteistä suomen kielellä osittain itsenäisesti • tekee päätelmiä eri tietolähteiden luotettavuudesta • hyödyntää hankkimaansa tietoa viestinnässään noudattaen tekijänoikeuksia osittain itsenäisesti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää yleisluontoisten ja ammattitaidon kannalta keskeisten tekstien päätarkoituksen ja vertailee kirjakielistä, yleiskielistä ja arkikielistä tekstiä • hakee tietoa ammattialansa kannalta monipuolisista tietolähteistä suomen kielellä • arvioi tiedon ja tietolähteiden luotettavuutta • hyödyntää hankkimaansa tietoa tulkinnan ja oman ilmaisunsa apuna • noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää sujuvasti sekä yleisluontoisia että alaan liittyviä tekstejä • hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä suomen kielellä • arvioi tiedon ja tietolähteen luotettavuutta asiantuntevasti • hyödyntää hankkimaansa tietoa sujuvasti tulkinnan ja oman ilmaisunsa apuna • noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin.

Opiskelija ilmaisee käsitteitä, ajatuksia, tunteita, faktoja ja mielipiteitä suomen kielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> asettaa viestinnälleen tavoitteita ja kykenee joiltakin osin suuntamaan viestintäänsä tavoitteiden mukaisesti hyödyntää viestinnässään erilaisia viestintävälineitä ja medioita kirjoittaa ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä ja käyttää ymmärrettävää kieltä, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta tuottaa mallin mukaisia asiakirjoja ja tuottaa ammatissa tarvittavia tavanomaisia tekstejä arvioi suomen kielen taitoaan ja lukutaitoaan saamansa palautteen pohjalta ja kuvailee, miten voisi kehittää osaamistaan
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> asettaa viestinnälleen tavoitteita ja ilmaisee itseään tavoitteiden suuntaisesti käyttää viestinnässään erilaisia viestintävälineitä ja medioita, arvioi viestintävälineiden käytössä eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta kirjoittaa ammattitaidon kannalta keskeisiä tekstejä suomen kielen oikeinkirjoituksen perussääntöjen mukaisesti laatii asiakirjat asianmukaisesti ja tuottaa ammatin kannalta keskeisiä tekstejä alansa tekstikäytänteiden mukaisesti arvioi suomen kielen ilmaisutaitoaan, kielenkäyttöään ja lukutaitoaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> asettaa viestinnälleen tavoitteita, viestii tavoitteiden suuntaisesti ja arvioi viestintänsä vaikuttavuutta käyttää viestinnässään eri viestintävälineitä ja medioita monipuolisesti edistäen viestinnällisiä tavoitteitaan kirjoittaa sujuvasti ymmärrettävää ja selvää suomen kielen yleiskieltä oikeinkirjoituksen perussääntöjen mukaisesti laatii asiakirjat asianmukaisesti ja kykenee myös soveltamaan asiakirjamalleja arvioi omaa suomen kielen ilmaisutaitoaan, kielenkäyttöään ja lukutaitoaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan kehittää taitojaan palautteen pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää suomen kielen viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan
- tulkita erilaisia tekstilajeja sekä tuntee kirjallisuutta
- kehittää suomenkielisten ammatillisten tekstien tuottamistaan
- arvioida kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä ja vertailla eri modaliteettien, kuten viitotun ja puhutun tai kirjoitetun kielen ilmaisukeinoja.

Arviointi

Opiskelija kehittää suomen kielen viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• ilmaisee mielipiteensä ja perustelee ne vakuuttavasti tutuissa viestintätilanteissa tilanteeseen sopivalla tavalla• toimii yhteistyökykyisesti työtehtävissä tarvittaessa apuvälineitä käyttäen
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• saa viestiessään kontaktin yleisöön ja rakentaa puheenvuoronsa niin, että sitä on helppo seurata• toimii yhteistyökykyisesti tiimin jäsenenä ja välittää viestejä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• ylläpitää vuorovaikutusta, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi• viestii ammattimaisesti ja vastuuntuntoisesti multimodaalisessa vuorovaikutusympäristössä (sekä kuulevien että kuurojen kanssa).

Opiskelija tulkitsee erilaisia tekstilajeja sekä tuntee kirjallisuutta.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• käyttää mallin mukaan eri tekstilajeja ja tuntee niiden ympäristöjen vaatimuksia, missä tekstejä käytetään• tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja saa lukukokemuksia
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• noudattaa tekstilajiin kuuluvia vaatimuksia oikein niissä ympäristöissä, joissa tekstit esiintyvät• arvioi lukemiaan kirjoja
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii kielenkäytön perusnormien mukaisesti ja selittää kirjoitettuja tekstejä viittomakielellä• hankkii monipuolisia lukukokemuksia ja arvioi kirjallisuuden merkitystä.

Opiskelija kehittää suomenkielisten ammatillisten tekstien tuottamistaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tuottaa ammatillisia tekstejä ja käyttää asianmukaista kieltä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• tuottaa ammatillisia tekstejä ja ottaa niissä huomioon työelämän vaatimukset
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• tuottaa sujuvaa ja ymmärrettävää ammatillista tekstiä sekä kehittää taitojaan palautteen pohjalta.

Opiskelija arvioi kielellisen ja kulttuurisen identiteetin merkitystä ja vertailee eri modaliteettien, kuten viitotun ja puhutun tai kirjoitetun kielen ilmaisukeinoja.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää eri kielimodaliteettien keskeisiä piirteitä ja ominaisuuksia • arvioi kirjoitetun kielen merkitystä viittomakielisille ammatin harjoittamisen kannalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • tarkastelee erilaisia viestinnän ja kielenkäytön ilmaisutapoja kriittisesti • arvioi kirjoitetun kielen asemaa suhteessa viittomakieleen yhteiskunnassa ja työelämässä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • vertailee ja tekee havaintoja eri kielten ja eri modaliteettien tyypillisistä rakenteista • vertailee monikielisuuden ja multimodaalisuuden merkitystä ja asemaa yhteiskunnassa sekä työelämässä ja yksilön näkökulmasta.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, suomi toisena kielenä

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- tulkita erilaisia tekstejä sekä hankkia ja arvioida tietoja eri lähteistä
- tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaista tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä.

Arviointi

Opiskelija toimii tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää jossain määrin oman alansa puhetilanteiden viestintää • pyrkii viestimään vuorovaikutustilanteessa tilanteen mukaisella tavalla • pyrkii ilmaisemaan mielipiteitä • pyrkii käyttämään yleiskieltä esitellessään alaansa liittyvän ilmiön tai asian • tunnistaa kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä • arvioi vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää oman alansa tyypillisiin puhetilanteisiin liittyvää viestintää • viestii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa melko sujuvasti • ilmaisee mielipiteitään asiallisesti • käyttää yleiskieltä ja jossain määrin alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita • ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alalla ja yhteiskunnassa • arvioi vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää monipuolisesti oman alansa puhetilanteisiin liittyvää viestintää • viestii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa melko sujuvasti • ilmaisee näkemyksiään ja väitteitään ja pyrkii perustelemaan niitä • käyttää yleiskieltä sekä alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita • osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alalla ja yhteiskunnassa sekä yksilön että työelämän kannalta • kehittää vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee erilaisia tekstejä sekä hankkii ja arvioi tietoja eri lähteistä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa tavallisimmat omalla alallaan ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat pääosin itsenäisesti• hakee tietoa oman alansa tietolähteistä ja arvioi tietolähteiden luotettavuutta pääosin itsenäisesti• tekee joitakin muistiinpanoja ja pyrkii tiivistämään ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta• hyödyntää monilukutaitoaan pääosin itsenäisesti• ymmärtää ammattitaidon kannalta keskeisten tekstien pääasialliset sisällöt• hyödyntää hankkimaansa tietoa tekstien tulkinnassa pääosin itsenäisesti• noudattaa tekijänoikeuksia pääosin itsenäisesti• arvioi tekstien tulkinnan taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa keskeiset omalla alallaan ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat• hakee tietoa ammattialansa kannalta monipuolisista tietolähteistä ja arvioi tietolähteiden luotettavuutta• tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta• hyödyntää monilukutaitoaan• ymmärtää ammattitaidon kannalta keskeisten tekstien sisällön ja tarkoituksen• hyödyntää hankkimaansa tietoa tekstien tulkinnassa• noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti• arvioi tekstien tulkinnan taitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa omalla alallaan ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat ja arvioi niiden käyttöä• hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä ja arvioi tietolähteen luotettavuutta asiantuntevasti• tekee itsenäisesti muistiinpanot ja tiivistää keskeiset ydinasiat kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta• hyödyntää monilukutaitoaan monipuolisesti• tulkitsee tekstien merkityksiä ja tavoitteita sekä arvioi tiedon luotettavuutta• hyödyntää hankkimaansa tietoa monipuolisesti tekstien tulkinnassa• noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin• kehittää tekstien tulkinnan taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuottaa tekstejä eri muodoissaan ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja pyrkii suuntamaan ilmaisuaan tavoitteiden mukaisesti tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä pääosin itsenäisesti hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan tunnistaa kirjoitetun kielen käytänteitä tuottaa omalla alalla ja työelämässä tarvittavia tyypillisiä tekstejä ilmaisee itseään ymmärrettävästi tavanomaisissa puhetilanteissa arvioi tekstien tuottamisen taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja pääosin ilmaisee itseään tavoitteiden suuntaisesti tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan pyrkii käyttämään kirjoitetun kielen käytänteitä laatii tyypillisiä tekstejä alansa tekstikäytänteiden mukaisesti ilmaisee itseään ymmärrettävästi puhetilanteissa arvioi tekstin tuottamisen taitoaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja ilmaisee itseään tavoitteiden suuntaisesti tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja pyrkii arvioimaan eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta käyttää pääosin kirjoitetun kielen käytänteitä ja muokkaa tuottamiensa tekstien ilmaisua ja rakennetta tuottaa oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä käyttää puhekieltä vuorovaikutteisesti kehittää tekstien tuottamisen taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan
- kehittää omalla alallaan tarvittavaa kielitaitoaan
- tulkita ja tuottaa erilaisia tekstejä
- tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Arviointi

Opiskelija kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• ilmaisee mielipiteensä asiallisesti ja pyrkii perustelemaan ne• pyrkii ottamaan viestinnässään toisten näkemykset huomioon• havainnoi sanattoman viestinnän merkityksiä ja vaikutuksia sanoman vastaanottoon• arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• viestii asiallisesti ja joustavasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa• ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan ja tilanteen• ottaa huomioon sanattoman viestinnän vaikutuksia omassa ilmaisussaan• arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• viestii erilaisissa vuorovaikutustilanteissa loogisesti ja havainnollisesti• viestii toiset huomioiden myös ristiriita- ja ongelmatilanteissa• osaa tulkita sanattoman viestinnän sääntöjä vuorovaikutuksessaan ja vertailee kulttuurisia merkityksiä• pyrkii kehittämään viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Opiskelija kehittää omalla alallaan tarvittavaa kielitaitoaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • laajentaa alansa käsitteistön hallintaa ja kielellisiä käytänteitä • esittää valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta • toimii pääosin itsenäisesti työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjen mukaisesti ja pyrkii käyttämään tilannesidonnaisia ilmauksia • arvioi omaan alaansa liittyvää kielitaitoaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • hallitsee alansa keskeisen käsitteistön ja kielelliset käytänteet • esittää valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen alaansa liittyvästä aiheesta • noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä ja käyttää tilannesidonnaisia ilmauksia • arvioi omaan alaansa liittyvää kielitaitoa realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää monipuolisesti alansa käsitteistöä ja kielellisiä käytänteitä • esittää sekä spontaanin että valmistellun, havainnollisen esityksen omaan alaansa liittyvästä aiheesta • noudattaa sujuvasti työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä ja käyttää tilannesidonnaisia ilmauksia • kehittää alaansa liittyvää kielitaitoaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee ja tuottaa erilaisia tekstejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin tuntee tekstilajien tilanteenmukaisen käytön vaatimuksia tuottaa ohjatusti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa antaa ja vastaanottaa ohjatusti rakentavaa palautetta tuotetuista teksteistä arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta antaa ja vastaanottaa palautetta tuotetusta tekstistä arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja monipuolisesti tuottaa ja tulkitsee monipuolisesti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa antaa rakentavaa palautetta tuotetuista teksteistä ja vastaanottaa palautetta muokkaa tuottamiaan tekstejä ja kehittää kirjoitustaitoaan palautteen pohjalta kehittää taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Opiskelija tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden vuorovaikutuksessa tunnistaa kielen keskeisiä rakenteita, rekistereitä ja tyylejä tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin tekee havaintoja omasta lukemisestaan
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> tiedostaa kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen omassa vuorovaikutuksessaan tunnistaa monipuolisesti kielen rakenteita, rekistereitä ja tyylejä lukee kirjallisuuden eri lajeja arvioi omaa lukemistaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> soveltaa kielelliseen, kulttuuriseen ja identiteettien moninaisuuteen liittyvää osaamistaan vuorovaikutuksessa tunnistaa monipuolisesti kielen rakenteita, rekistereitä ja tyylejä ja ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen teksteihin lukee kirjallisuuden eri lajeja ja analysoi lukemaansa arvioi ja kehittää omaa lukemistaan.

Viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, romani

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- toimia tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa romanikielellä
- tulkita erilaisia tekstejä sekä hankkia ja arvioida tietoja eri lähteistä
- tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaista tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä romanikielellä.

Arviointi

Opiskelija toimii tarkoituksenmukaisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa romanikielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• viestii vuorovaikutustilanteessa tilanteen mukaisella tavalla• ilmaisee asiallisesti mielipiteitään yhteistyö- ja ryhmätilanteissa• käyttää tilanteen mukaan yleiskieltä esitellessään omaan alaansa liittyvän ilmiön tai asian• ymmärtää kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä• arvioi vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• viestii sujuvasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa• vie keskustelua yhteistyö- ja ryhmätilanteissa tavoitteellisesti eteenpäin• perustelee mielipiteensä ja väitteensä• käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä tai asioita• osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan ja työelämässä• arvioi vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• viestii vakuuttavasti myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa• toimii rakentavasti ja edistää toiminnallaan ryhmän vuorovaikutusta yhteistyö- ja ryhmätyötilanteissa• perustelee mielipiteitään ja väitteitään monipuolisesti tilanteeseen sopivalla tavalla• käyttää tilanteen mukaan luontevasti yleiskieltä, alan käsitteistöä ja tekstilajeja esitellessään omaan alaansa liittyviä ilmiöitä ja suuntaa viestinsä kohderyhmän mukaisesti• osoittaa toiminnallaan ymmärtävänsä kielen ja vuorovaikutustaitojen merkityksen omalla alallaan, työelämässä ja yhteiskunnassa• kehittää vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee erilaisia tekstejä sekä hankkii ja arvioi tietoja eri lähteistä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita• tekee päätelmiä tekstien merkityksistä pääosin itsenäisesti• hakee tietoa oman alansa kannalta keskeisistä tietolähteistä ja yksinkertaisissa tiedonhankinnan tehtävissä hyödyntää monilukutaitoaan• tekee joitakin muistiinpanoja ja tiivistää muutamia ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta• arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta pääosin itsenäisesti• hyödyntää hankkimaansa tietoa• noudattaa tekijänoikeuksia pääosin itsenäisesti• arvioi tekstien tulkinnan taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa omalla alalla ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita monipuolisesti• tulkitsee erilaisten tekstien keskeiset tavoitteet ja olennaiset merkitykset• hakee tietoa oman alansa kannalta monipuolisista tietolähteistä monilukutaitoaan hyödyntäen• tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta• arvioi tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta• hyödyntää hankkimaansa tietoa johdonmukaisesti ja sujuvasti• noudattaa tekijänoikeuksia asianmukaisesti• arvioi tekstien tulkinnan taitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• tuntee omalla alalla ja työelämässä käytetyt tekstilajit ja mediat monipuolisesti ja arvioi niiden käyttöä• tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita monipuolisesti ja arvioi tekstien sisältöä ja ilmaisua• hakee tietoa monipuolisista ja aiheen kannalta olennaisista tietolähteistä sujuvasti monilukutaitoaan hyödyntäen• tekee itsenäisesti muistiinpanoja ja tiivistää ydinasiat kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta• arvioi asiantuntevasti tietolähteiden ja tiedon luotettavuutta• hyödyntää hankkimaansa tietoa monipuolisesti ja sujuvasti• noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa luontevasti käyttämiinsä lähteisiin• kehittää tekstien tulkinnan taitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tuottaa erilaisia tekstejä ja ilmaisee tunteita, ajatuksia, mielipiteitä ja käsitteitä romanikielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja suuntaa ilmaisuaan tavoitteiden mukaisesti • tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan • hallitsee osittain kirjoitetun kielen käytänteet • tuottaa omalla alalla ja työelämässä tarvittavia tyypillisiä tekstejä • tuottaa tilanteeseen sopivaa puhekieltä • arvioi tekstien tuottamisen ja ilmaisun taitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • asettaa ilmaisulleen tavoitteita ja viestii tavoitteiden suuntaisesti • tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta • hallitsee pääosin kirjoitetun kielen käytänteet • tuottaa oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä • kohdentaa puhutut tekstit kohderyhmän mukaisesti ja ilmaisee itseään selkeästi • arvioi tekstin tuottamisen taitoaan realistisesti tunnistaen vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • asettaa ilmaisulleen tavoitteita, viestii tavoitteiden suuntaisesti ja arvioi viestintänsä vaikuttavuutta • tuottaa puhuttuja, kirjoitettuja tai audiovisuaalisia tekstejä hyödyntäen monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä monilukutaitoaan ja arvioi eri vaihtoehtojen tarkoituksenmukaisuutta • hallitsee sujuvasti kirjoitetun kielen käytänteet ja muokkaa tuottamiensa tekstien ilmaisua ja rakennetta • tuottaa sujuvasti oman alan ja työelämän tekstikäytänteiden mukaisia tekstejä • käyttää tilanteen edellyttämää selkeää puhekieltä vuorovaikutteisesti ja taitaa huolitellun yleiskielen • kehittää tekstien tuottamisen taitojaan palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan romanikielessä
- kehittää esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tulkita ja tuottaa erilaisia romanikielisiä tekstejä
- tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.

Arviointi

Opiskelija kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan romanikielessä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• ilmaisee asiallisesti mielipiteensä ja perustelee ne vakuuttavasti• ottaa vuorovaikutuksessa toisen näkemykset huomioon• osoittaa tuntevansa sanattoman viestinnän merkityksen ja sen vaikutuksia sanoman vastaanottoon• arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii kohteliaasti ja joustavasti vuorovaikutustilanteissa erilaisissa ympäristöissä• ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alansa vaatimukset• ottaa huomioon sanattoman viestinnän vaikutuksia omassa ilmaisussaan• arvioi viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan realistisesti tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• ylläpitää puhuessaan vuorovaikutusta, havainnollistaa puheenvuoroaan ja rakentaa sen sisällön loogiseksi• ottaa viestinnässään huomioon vastaanottajan, tilanteen ja alan vaatimukset ja viestii rakentavasti myös ristiriita- ja ongelmatilanteissa• soveltaa sanattoman viestinnän sääntöjä vuorovaikutuksessaan ja vertailee kulttuurisia merkityksiä• kehittää viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta • toimii ryhmätyötilanteissa yhteistyöhakuisesti osana ryhmää • toimii työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjen mukaisesti, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että valmistellun esityksen, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • vie ryhmän työskentelyä eteenpäin aktiivisesti ja arvostaa muiden näkökantoja • noudattaa työelämän kokous- ja neuvottelukäytäntöjä • arvioi esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan realistisesti siten, että tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • esittää sekä spontaanin että itsenäisesti valmistellun esityksen myös haasteellisissa tilanteissa, havainnollistaa esitystään ja rakentaa sen sisällön loogiseksi • tunnistaa oman toimintansa vaikutukset ryhmän toimintaan ja kannustaa ryhmän muita jäseniä toimimaan • hallitsee joustavasti kokous- ja neuvottelukäytännöt • arvioi ja kehittää esiintymis- ja ryhmätyötaitojaan palautteen ja itsearvioinnin pohjalta.

Opiskelija tulkitsee ja tuottaa erilaisia romanikielisiä tekstejä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tutustuu eri tekstilajeihin• tuntee tekstilajien tilanteenmukaisen käytön vaatimuksia• tuottaa ja tulkitsee ohjatusti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa• antaa ja vastaanottaa ohjatusti rakentavaa palautetta tuotetuista teksteistä• arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä saamansa palautteen pohjalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti• tuottaa ja tulkitsee tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa• muokkaa tuottamiaan tekstejä palautteen pohjalta• antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta tuotetusta tekstistä• arvioi taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä realistisesti tunnistamalla vahvuuksia ja kehittämiskohteita
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• tutustuu eri tekstilajeihin ja analysoi tekstilajien ilmaisutapoja kriittisesti ja monipuolisesti• tuottaa ja tulkitsee monipuolisesti tekstejä yksin ja yhdessä muiden kanssa• antaa rakentavaa ja monipuolista palautetta tuotetuista teksteistä ja vastaanottaa palautetta• muokkaa tuottamiaan tekstejä ja kehittää kirjoitustaitoaan palautteen pohjalta• kehittää taitoaan tulkita ja tuottaa tekstejä palautteen ja itsearviointin pohjalta.

Opiskelija tuntee kielen ja kirjallisuuden muotoja ja merkityksiä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • tiedostaa kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden merkityksen • tutustuu kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin • lukee kaunokirjallisia tekstejä • tekee havaintoja omasta lukemisestaan
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • ottaa huomioon kielellisen, kulttuurisen ja identiteettien moninaisuuden omassa vuorovaikutuksessaan • tutustuu monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeihin ja muihin taidemuotoihin • lukee kaunokirjallisuutta sekä tulkitsee ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia • arvioi omaa lukemistaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • soveltaa monipuolisesti kielelliseen, kulttuuriseen ja identiteettien moninaisuuteen liittyvää osaamistaan • osoittaa tuntevansa monipuolisesti kirjallisuuden eri lajeja ja muita taidemuotoja • hankkii monipuolisia lukukokemuksia sekä analysoi ja arvioi kaunokirjallisuutta ja muita taideteoksia • arvioi ja kehittää omaa lukemistaan.

Viestintä ja vuorovaikutus toisella kotimaisella kielellä, ruotsi

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Opiskelija osaa

- käyttää toista kotimaista kieltä työtehtävissään ja työhön liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

Arviointi

Opiskelija käyttää toista kotimaista kieltä työtehtävissään ja työhön liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">ymmärtää suppeiden omaan työhön ja työturvallisuuteen liittyvien tekstien ja viestien sisällönkertoo suullisesti ja kirjallisesti lyhyesti itsestään ja tutuista asioista omassa työssään ja selviytyy tuttuihin aiheisiin liittyvistä vuorovaikutustilanteista
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">tulkitsee työhön liittyviä suppeita tekstejä, kuten työ- ja turvallisuusohjeita, sekä tuottaa lyhyitä viestejä käyttäen alan ammattisanastoaselviytyy rutiininomaisista päivittäiseen elämään liittyvistä puhetilanteista, jos puhekuppani puhuu hitaasti ja käyttää selkeää kieltä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">tulkitsee erityyppisiä työhön liittyviä tekstejä ja tuottaa ammatillisia viestejä, ohjeita tai tilauksiaviestii tavanomaisimmissa viestintätilanteissa sekä kasvotusten että digitaalisesti ja tarvittaessa pyytää tarkennusta tai selvennystä.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- käyttää toista kotimaista kieltä alaan liittyvissä vuorovaikutustilanteissa ja työtehtävissä
- selviytyä arkipäivän tilanteissa toisella kotimaisella kielellä
- kirjoittaa työhönsä liittyviä suppeita tekstejä
- hyödyntää kielenkäytössä erilaisia tietolähteitä
- ymmärtää molempien kansalliskielten ja kulttuurien merkityksen kulttuurisesti moninaisessa Suomessa.

Arviointi

Opiskelija käyttää toista kotimaista kieltä alaan liittyvissä vuorovaikutustilanteissa ja työtehtävissä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">selviytyy alan vuorovaikutustilanteissa hyödyntäen erilaisia apukeinoja
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">käyttää kieltä melko luontevasti alan vuorovaikutustilanteissa
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">selviytyy hyvin alan vuorovaikutustilanteissa ja viestii kohteliaastikäyttää keskustelussa kielelle ja kulttuurille ominaisia ilmaisuja.

Opiskelija selviytyy arkipäivän tilanteissa toisella kotimaisella kielellä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää keskustelussa tuttua sanastoa ja saa selvää hitaahkosta puheesta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • selviytyy jokapäiväiseen elämään liittyvistä tilanteista toisella kotimaisella kielellä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • viestii tilanteeseen sopivalla tavalla ja ottaa vastapuolen reaktion huomioon.

Opiskelija kirjoittaa työhönsä liittyviä suppeita tekstejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • kirjoittaa työhön liittyviä tekstejä käyttäen yksinkertaisia lauseita
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • kirjoittaa keskeisistä työtehtäviin liittyvistä asioista käyttäen tavallisimpia kielelle ominaisia ilmauksia
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • tuottaa sujuvasti työtehtäviin liittyviä tekstejä käyttäen keskeisintä sanastoa.

Opiskelija hyödyntää kielenkäytössä erilaisia tietolähteitä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • etsii yhdessä muiden kanssa tietoa erilaisista tietolähteistä toisella kotimaisella kielellä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää toisella kotimaisella kielellä tuotettuja tekstejä ja julkaisuja
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää joustavasti sähköisiä sanakirjoja ja muuta lähdeaineistoa oman alansa kysymysten selvittämiseen.

Opiskelija ymmärtää molempien kansalliskielten ja kulttuurien merkityksen kulttuurisesti moninaisessa Suomessa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • on tietoinen ruotsin kielen ja kulttuurin merkityksestä Suomessa
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää ruotsin kielen ja kulttuurin merkityksen pohjoismaisessa yhteistyössä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • tuntee Suomen kansalliskieliin liittyvät oikeudet ja velvoitteet.

Det andra inhemska språket, finska

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Den studerande kan

- använda det finska språket i sin kommunikation på ett interaktivt sätt
- förstå olika slags texter och skriva enklare texter på finska
- kan söka information från olika finskspråkiga källor och använda dem i sin kommunikation
- förstå betydelsen av att kunna finska i arbetslivet.

Arviointi

Den studerande använder det finska språket i sin kommunikation på ett interaktivt sätt.	
Den studerande	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• förstår enkla instruktioner och tilltal på en arbetsplats• gör sig förstådd i interaktionen med kunder eller kollegor• deltar i vardagliga samtal i en finskspråkig arbetsmiljö
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• förstår tydliga instruktioner och samtal i normalt tempo på en arbetsplats• uttrycker sig tydligt och agerar ändamålsenligt i interaktionen med kunder och kollegor• deltar i olika slags diskussioner i en finskspråkig arbetsmiljö
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• förstår även i snabbt tempo olika slags instruktioner och diskussioner på en arbetsplats• uttrycker sig väluttryckt och agerar flexibelt i interaktionen med kunder och kollegor• deltar aktivt i olika slags diskussioner i en finskspråkig arbetsmiljö.

Den studerande förstår olika slags texter och skriver enklare texter på finska.	
Den studerande	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• förstår innebörden i olika slags texter• skriver korta texter och gör enkla dokument enligt mall
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• förstår innebörden och det centrala innehållet i olika slags texter• skriver texter och gör ändamålsenliga dokument
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• förstår genomgående innebörden och innehållet i olika slags texter• skriver och bearbetar texter enligt respons och gör självständigt ändamålsenliga dokument.

Den studerande söker information från olika finskspråkiga källor och använder dem i sin kommunikation.	
Den studerande	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> söker information från enklare källor och använder dem i sin kommunikation.
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> söker information från olika källor och använder dem på ett mångsidigt sätt i sin kommunikation.
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> söker information från olika källor, också svårare, och använder dem på ett flexibelt och kritiskt sätt i sitt arbete.

Den studerande förstår betydelsen av att kunna finska i arbetslivet.	
Den studerande	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> förstår betydelsen av att kunna finska i arbetslivet och gör sig förstådd i en finskspråkig arbetsmiljö
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> förstår betydelsen av att kunna finska i arbetslivet och arbetar väl i en finskspråkig arbetsmiljö
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> förstår betydelsen av att kunna finska i arbetslivet och deltar aktivt i en finskspråkig arbetsmiljö.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Den studerande kan

- diskutera och argumentera på ett säkert och kreativt sätt
- förstå och skriva arbetslivsrelaterade texter
- känna till sina strategier för språkinläring.

Arviointi

Den studerande diskuterar och argumenterar på ett säkert och kreativt sätt.	
Den studerande	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> uttrycker och motiverar sina åsikter och beaktar även andras åsikter i en diskussion presenterar muntligt ett bekant ämne på ett kreativt sätt
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> uttrycker och motiverar på ett övertygande sätt sina åsikter och beaktar även olika åsikter i en diskussion muntligt presentera ett ämne på ett förståeligt och kreativt sätt
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> uttrycker och analyserar på ett självkritiskt sätt sina åsikter och kommunicerar på ett konstruktivt sätt i en diskussion kan muntligt presentera även ett mer krävande ämne på ett logiskt och kreativt sätt.

Den studerande förstår och skriver arbetslivsrelaterade texter.	
Den studerande	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> förstår innebörden i en arbetslivsrelaterad text och kan kortfattat återge dess innehåll skriver korta och enkla yrkesinriktade texter
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> förstår innebörden och det centrala innehållet i en arbetslivsrelaterad text och anknyter informationen till egna erfarenheter skriver yrkesinriktade texter på ett tydligt sätt
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> förstår både innebörden och budskapet i en arbetslivsrelaterad text och analyserar textens innehåll skriver väl strukturerade yrkesinriktade texter.

Den studerande känner till sina strategier för språkinläring.	
Den studerande	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> är medveten om sin personliga inlärningsstrategi
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> känner till de svaga och starka sidorna i sin inlärningsstrategi
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> prövar nya inlärningsstrategier och inlärningsstilar.

Viestintä ja vuorovaikutus vieraalla kielellä

Pakolliset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- käyttää vierasta kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- hakea tietoa erilaisista vieraskielisistä lähteistä
- toimia monikielisessä ja -kulttuurisessa ympäristössä.

Arviointi

Opiskelija käyttää vierasta kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• selviytyy yleensä vuorovaikutustilanteissa kieltä käyttäen ja osoittaa ymmärtävänsä yksinkertaista, hidastempoista puhetta• kertoo itsestään ja tehtävistään vastaamalla hänelle esitettyihin kysymyksiin ennakoitavissa olevissa ja tutuissa tilanteissa• tuottaa vuorovaikutuksessa tarvittavia lyhyitä viestejä ja tekstejä• tulkitsee oikein toimintaansa koskevaa tavallista sanastoa, viestejä ja ohjeita• pyrkii arvioimaan ja kehittämään kielitaitoaan
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• selviytyy yleensä vuorovaikutustilanteissa kieltä käyttäen ja osoittaa ymmärtävänsä tavanomaista, normaalitempoista puhetta• kertoo itsestään ja tehtävistään siten, että tulee ymmärretyksi, ja osallistuu keskusteluun, mikäli keskustelukumppani puhuu selkeästi• tuottaa vuorovaikutuksessa tarvittavia viestejä ja tekstejä• tulkitsee oikein ja noudattaa toimintaansa ja sen kohteita koskevia tekstejä ja ohjeita sekä tekee tarkentavia kysymyksiä• arvioi ja kehittää kielitaitoaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii vuorovaikutustilanteissa luontevasti kieltä käyttäen ja osoittaa ymmärtävänsä tavanomaista, normaalitempoista puhetta• kertoo tutuissa tilanteissa toiminnastaan ja siihen liittyvistä normeista ja tavoista sekä hankkii kysymällä toimintaansa liittyviä lisäohjeita• tuottaa sujuvasti tavanomaisia viestejä ja tekstejä sekä täyttää erilaisia asiakirjoja• tulkitsee oikein toimintaansa ja sen kohteita koskevia tekstejä, ohjeita ja saamaansa palautetta• arvioi ja kehittää kielitaitoaan monipuolisesti ja oma-aloitteisesti.

Opiskelija hakee tietoa erilaisista vieraskielisistä lähteistä.

Opiskelija hakee tietoa erilaisista vieraskielisistä lähteistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• hakee vieraskielistä tietoa ohjatusti toimintaansa liittyvistä materiaaleista ja ohjeista• arvioi ja valikoi tietoa ohjatusti tarkoituksenmukaisuuden, luotettavuuden ja ajantasaisuuden kannalta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• hakee monipuolisesti toiminnassaan tarpeellista vieraskielistä tietoa• arvioi ja valikoi tietoa tarkoituksenmukaisuuden, luotettavuuden ja ajantasaisuuden kannalta
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• hakee itsenäisesti ja monipuolisesti toimintaansa liittyvää vieraskielistä tietoa, soveltaa tietojaan ja taitojaan sekä perustelee tiedon valikoimista ja soveltamista koskevat ratkaisunsa• arvioi ja valikoi monipuolisesti ja kriittisesti tietoa tarkoituksenmukaisuuden, luotettavuuden ja ajantasaisuuden kannalta.

Opiskelija toimii monikielisessä ja -kulttuurisessa ympäristössä.

Opiskelija toimii monikielisessä ja -kulttuurisessa ympäristössä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toimii tietoisena opiskelemaansa kielen ja sen edustaman kulttuurin merkityksestä• pyrkii kohtaamaan ihmiset tasavertaisesti ja positiivisella asenteella
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii kohdekielellä monikielisessä ja -kulttuurisessa ympäristössä• kohtaa ihmiset tasavertaisesti ja positiivisella asenteella
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• soveltaa vieraan kielen ja kulttuurin tietojaan ja taitojaan joustavasti• kohtaa ihmiset esimerkillisen tasavertaisesti ja positiivisella asenteella.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- viestiä vieraalla kielellä työelämän tilanteissa
- toimia aktiivisena kansalaisena vieraskielisissä yhteyksissä.

Arviointi

Opiskelija viestii vieraalla kielellä työelämän tilanteissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • kertoo itsestään ja työtehtävistään sekä vastaa hänelle esitettyihin yksinkertaisiin kysymyksiin • selviytyy yleiskielisistä vuorovaikutustilanteista, joissa käsitellään myös tavanomaisimpia työtehtäviin liittyviä aiheita • ilmaisee itseään tilanteen vaatimalla tavalla, mutta tarvitsee toisinaan ohjausta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • kertoo ymmärrettävästi itsestään ja alan työtehtävistä, osallistuu keskusteluun sekä hankkii kysymällä työhönsä liittyviä lisäohjeita • selviytyy monenlaisista työhön liittyvistä vuorovaikutustilanteista • ilmaisee itseään tilanteen vaatimalla tavalla
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • kertoo työpaikastaan, työstään ja siihen liittyvistä normeista ja tavoista melko laajaa sanavarastoa käyttäen sekä ottaen lisäksi selvää muiden maiden vastaavista asioista • selviytyy luontevasti työhön liittyvistä vuorovaikutustilanteista, joissa käsitellään vaativampiakin aiheita • ilmaisee itseään joustavasti tilanteen vaatimalla tavalla.

Opiskelija toimii aktiivisena kansalaisena vieraskielisissä yhteyksissä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa, miten vieraalla kielellä voi vaikuttaa eri medioita käyttäen • toimii vieraskielisissä yhteyksissä sovellettavien oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaisesti työssä ja arkielämässä yhteiskunnallisen päätöksenteon keskeisimmät periaatteet ymmärtäen • pyrkii ottamaan toiminnassaan huomioon eri kulttuurien keskeisiä piirteitä niitä ymmärtäen
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää vierasta kieltä vaikuttamiseen eri medioita käyttäen • toimii johdonmukaisesti vieraskielisissä yhteyksissä sovellettavien oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaisesti työssä ja arkielämässä yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteet ymmärtäen • ottaa toiminnassaan huomioon eri kulttuurien keskeiset piirteet niitä ymmärtäen
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää vierasta kieltä vaikuttamiseen argumentoivasti ja eri medioita luovasti käyttäen • toimii johdonmukaisesti ja esimerkillisesti vieraskielisissä yhteyksissä sovellettavien oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaisesti työssä ja arkielämässä yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteet laajasti ymmärtäen • ottaa toiminnassaan monipuolisesti huomioon eri kulttuurit niitä ymmärtäen.

Toiminta digitaalisessa ympäristössä

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Opiskelija osaa

- käyttää yleisimpiä tieto- ja viestintätekniisiä laitteita ja tekee niihin liittyviä valintoja
- käyttää digitaalisia palveluita ja sovelluksia.

Arviointi

Opiskelija käyttää tieto- ja viestintätekniisiä laitteita ja tekee niihin liittyviä valintoja.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• valitsee tarkoituksenmukaiset laitteet käyttökohteen mukaisesti osittain ohjatusti• käyttää yleisimpiä tieto- ja viestintätekniisiä laitteita kansalaistaitojen edellyttämällä tavalla osittain ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• valitsee tarkoituksenmukaiset laitteet käyttökohteen mukaisesti• käyttää yleisimpiä tieto- ja viestintätekniisiä laitteita kansalaistaitojen edellyttämällä tavalla
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• valitsee tarkoituksenmukaiset laitteet eri käyttökohteiden mukaisesti• käyttää sujuvasti ja monipuolisesti yleisimpiä tieto- ja viestintätekniisiä laitteita kansalaistaitojen edellyttämällä tavalla.

Opiskelija käyttää digitaalisia palveluja ja sovelluksia.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii tietoa tarkoituksenmukaisista digitaalisista palveluista ja sovelluksista osittain ohjatusti • käyttää digitaalisia palveluja ja sovelluksia työtehtävissään osittain ohjatusti • käyttää ja jakaa digitaalisia sisältöjä noudattaen tekijänoikeuksia osittain ohjatusti • noudattaa tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvää ohjeistusta • ymmärtää oman verkkoidentiteetin muodostamisen ja suojaamisen periaatteet
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii tietoa tarkoituksenmukaisista digitaalisista palveluista ja sovelluksista • käyttää digitaalisia palveluja ja sovelluksia työtehtävissään • käyttää ja jakaa digitaalisia sisältöjä noudattaen tekijänoikeuksia • noudattaa tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvää ohjeistusta • ymmärtää oman verkkoidentiteetin muodostamisen ja suojaamisen periaatteet
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • hankkii järjestelmällisesti tietoa tarkoituksenmukaisista digitaalisista palveluista ja sovelluksista • käyttää digitaalisia palveluja ja sovelluksia työtehtävissään sujuvasti ja monipuolisesti • käyttää ja jakaa monipuolisia digitaalisia sisältöjä noudattaen tekijänoikeuksia • noudattaa tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvää ohjeistusta järjestelmällisesti • ymmärtää oman verkkoidentiteetin muodostamisen ja suojaamisen periaatteet.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- hyödyntää erilaisia digitaalisia ympäristöjä ja sovelluksia työtehtävissään
- tuottaa ja jakaa digitaalista aineistoa ammattiinsa liittyvissä verkostoissa.

Arviointi

Opiskelija hyödyntää erilaisia digitaalisia ympäristöjä ja sovelluksia työtehtävissään.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• toimii digitaalisissa ympäristöissä ja verkostoissa osittain ohjatusti• hyödyntää sovelluksia ammatillisissa verkostoissa toimiessaan tarvitun ajoittain ohjausta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• toimii digitaalisissa ympäristöissä ja verkostoissa• hyödyntää sovelluksia ammatillisissa verkostoissa toimiessaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• toimii digitaalisissa ympäristöissä ja verkostoissa• hyödyntää monipuolisesti sovelluksia ammatillisissa verkostoissa toimiessaan.

Opiskelija tuottaa ja jakaa digitaalista aineistoa ammattiinsa liittyvissä verkostoissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tuottaa digitaalista aineistoa ammatillisissa verkostoissa osittain ohjatusti• jakaa aineistoja työryhmän sisäisesti ja noudattaa tekijänoikeusohjeistusta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• tuottaa digitaalista aineistoa ammatillisissa verkostoissa• jakaa aineistoja ja noudattaa tekijänoikeusohjeistusta
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• tuottaa monipuolista digitaalista aineistoa ammatillisissa verkostoissa• jakaa aineistoja ja noudattaa järjestelmällisesti tekijänoikeusohjeistusta.

Taide ja luova ilmaisu

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Opiskelija osaa

- tunnistaa kulttuurien ja taiteen merkityksen hyvinvoinnille
- ilmaista itseään taiteen ja luovan ilmaisun keinoin
- ilmaista itseään luovasti kirjoittamalla ja hyödyntää kuvitteellisia tekstejä.

Arviointi

Opiskelija tunnistaa kulttuurien ja taiteen merkityksen hyvinvoinnille.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa kulttuurien ja taiteen muotoja työssään tunnistaa esimerkkejä paikallisesta, kansallisesta ja eurooppalaisesta kulttuurista ja taiteesta ohjatusti havainnoi taiteen ja kulttuurin vaikutuksia hyvinvoinnille
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> hyödyntää kulttuurien ja taiteen eri muotoja työssään tunnistaa esimerkkejä paikallisesta, kansallisesta ja eurooppalaisesta kulttuurista ja taiteesta tunnistaa taiteen ja kulttuurin vaikutuksia hyvinvoinnille
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> hyödyntää monipuolisesti kulttuurin ja taiteen muotoja monipuolisesti työssään tunnistaa monipuolisia esimerkkejä paikallisesta, kansallisesta ja eurooppalaisesta kulttuurista ja taiteesta tunnistaa monipuolisesti taiteen ja kulttuurin vaikutuksia hyvinvoinnille.

Opiskelija ilmaisee itseään taiteen ja luovan ilmaisun keinoin.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> kehittää omaa luovaa ilmaisuaan osittain ohjatusti ilmaisee itseään taiteen ja luovan ilmaisun keinoin itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa osittain ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> kehittää omaa luovaa ilmaisuaan ilmaisee itseään taiteen ja luovan ilmaisun keinoin itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> kehittää tavoitteellisesti omaa luovaa ilmaisuaan ilmaisee itseään monipuolisesti taiteen ja luovan ilmaisun keinoin itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa.

Opiskelija ilmaisee itseään luovasti kirjoittamalla ja hyödyntää kuvitteellisia tekstejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> kokeilee luovaa kirjoittamista hyödyntää kirjoittaessaan kuvitteellisia tekstejä tunnistaa kaunokirjallisuudesta esimerkkejä työnsä tueksi
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> kokeilee luovan kirjoittamisen erilaisia tapoja hyödyntää kirjoittaessaan erilaisia kuvitteellisia tekstejä käyttää kaunokirjallisuutta työnsä tukena
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> kokeilee luovan kirjoittamisen monipuolisia tapoja hyödyntää kirjoittaessaan monipuolisia kuvitteellisia tekstejä käyttää monipuolista kaunokirjallisuutta työnsä tukena.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- havainnoida ja kerätä tietoa kulttuuriympäristöstä ja sen ilmiöistä
- suunnitella ja kokeilla teoksen, tuotteen tai palvelun toteuttamista luovan ilmaisun keinoin.

Arviointi

Opiskelija havainnoi ja kerää tietoa kulttuuriympäristöstä ja sen ilmiöistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• havainnoi kulttuuriympäristöään yhdessä muiden kanssa• kerää tietoa kulttuuriympäristönsä ilmiöistä työskentelynsä tueksi
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• havainnoi kulttuuriympäristöään• kerää tietoa kulttuuriympäristönsä ilmiöistä valitsemastaan näkökulmasta työskentelynsä tueksi
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• havainnoi monipuolisesti kulttuuriympäristöään• kerää tietoa kulttuuriympäristönsä ilmiöistä valitsemistaan näkökulmista työskentelynsä tueksi.

Opiskelija suunnittelee ja kokeilee teoksen, tuotteen tai palvelun toteuttamista luovan ilmaisun keinoin.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee pienimuotoisen teoksen, tuotteen tai palvelun käyttäen luovan ilmaisun keinoja• kokeilee pienimuotoisen teoksen, tuotteen tai palvelun toteuttamista luovan ilmaisun keinoin
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee teoksen, tuotteen tai palvelun käyttäen luovan ilmaisun keinoja• kokeilee teoksen, tuotteen tai palvelun toteuttamista luovan ilmaisun keinoin
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• suunnittelee teoksen, tuotteen tai palvelun käyttäen monipuolisesti luovan ilmaisun keinoja• kokeilee teoksen, tuotteen tai palvelun toteuttamista monipuolisesti luovan ilmaisun keinoin.

2.45. Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, 6 osp (400013)

Matematiikka ja matematiikan soveltaminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Opiskelija osaa

- tehdä laskutoimituksia ja mittayksiköiden muunnokset ja soveltaa talousmatematiikkaa oman alan ja arkielämän edellyttämässä laajuudessa
- tehdä havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- käyttää loogista päättelykykyä, yhtälöitä ja tarvittavia teknisiä apuvälineitä matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen
- arvioida tulosten oikeellisuutta ja suuruusluokkaa sekä käytettyä ratkaisumenetelmää
- arvioida oman alan matemaattista osaamistaan.

Arviointi

Opiskelija tekee laskutoimituksia ja mittayksiköiden muunnokset sekä soveltaa talousmatematiikkaa oman alan ja arkielämän edellyttämässä laajuudessa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • laskee omaan alaan ja arkielämään liittyvät laskutoimitukset, kuten peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskut • toteuttaa mittayksiköiden muunnokset • tekee ohjeiden avulla yksinkertaisia arki- ja työelämään liittyviä talousmatematiikan laskelmia • havaitsee suureiden välisiä riippuvuuksia ja verrannollisuuksia
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • suorittaa sujuvasti oman alan ja arkielämään liittyvät laskutoimitukset, kuten peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskut • toteuttaa itsenäisesti mittayksiköiden muunnokset • tekee yksinkertaisia arki- ja työelämään liittyviä talousmatematiikan laskelmia • havaitsee ja tunnistaa suureiden välisiä riippuvuuksia ja verrannollisuuksia
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • soveltaa oman alan ja arkielämään tarvittavia laskutoimituksia, kuten peruslaskutoimituksia ja prosenttilaskuja, sekä arvioi tulosten tarkkuustasoa • toteuttaa itsenäisesti ja sujuvasti mittayksiköiden muunnokset • tekee arki- ja työelämään liittyviä talousmatematiikan laskelmia ja tekee vertailujen pohjalta perusteltuja johtopäätöksiä • ymmärtää suureiden välisen riippuvuuden ja verrannollisuuden.

Opiskelija tekee havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• laskee tavanomaisimmat pinta-ala- ja tilavuuslaskutoimitukset• ratkaisee käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen tarviton ajoittain ohjausta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• laskee sujuvasti tavanomaisimmat pinta-ala- ja tilavuuslaskutoimitukset• ratkaisee alan käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• soveltaa työtehtäviin pinta-ala- ja tilavuuslaskutoimituksia ja arvioi tuloksia• ratkaisee oman alan käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen.

Opiskelija käyttää loogista päättelykykyä, yhtälöitä ja tarvittavia teknisiä apuvälineitä matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • ratkaisee omaan alaan liittyviä, keskeisiä matemaattisia ongelmia hyödyntäen peruslaskutoimituksia • käyttää yksinkertaisia matemaattisia yhtälöitä yksinkertaisten matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen tarvitteiden ajoittain ohjausta • käyttää laskinta ja muita teknisiä apuvälineitä, kuten matemaattisia ohjelmistoja, työtehtäviin liittyvien matemaattisten perustehtävien ratkaisemiseen • hyödyntää ohjeen mukaan taulukoita ja piirroksia työelämän tehtävien ratkaisemiseen • käsittelee tilastollisia aineistoja ja tulkitsee tunnuslukuja tarvitteiden ajoittain ohjausta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • ratkaisee omaan alaan liittyviä ongelmia matemaattisten menetelmien avulla • käyttää yksinkertaisia matemaattisia yhtälöitä yksinkertaisten matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen • käyttää sujuvasti laskinta ja muita apuvälineitä, kuten matemaattisia ohjelmistoja, ammattialaan liittyvien ongelmien ratkaisemiseen • hyödyntää taulukoita ja piirroksia työelämän tehtävien ratkaisemiseen • käsittelee itsenäisesti tilastollisia aineistoja ja tulkitsee tunnuslukuja
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • soveltaa matemaattisia menetelmiä omaan alaan liittyvien ongelmien asetteluun ja ratkaisemiseen sekä arvioi tulosten luotettavuutta ja tarkkuustasoa • käyttää matemaattisia yhtälöitä matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen • hyödyntää monipuolisesti ja tehokkaasti laskimen ja muiden apuvälineiden, kuten matemaattisten ohjelmistojen, ominaisuuksia ammattialaan liittyvien ongelmien ratkaisemiseen • hyödyntää taulukoita, piirroksia ja muuta tilastollisesti tuotettua materiaalia työelämän matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen • käsittelee itsenäisesti ja sujuvasti tilastollisia aineistoja ja tulkitsee tunnuslukuja.

Opiskelija arvioi tulosten oikeellisuutta ja suuruusluokkaa sekä käytettyä ratkaisumenetelmää.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> tarkistaa tulosten oikeellisuuden ja niiden suuruusluokan arvioi käytetyn ratkaisumenetelmän käyttökelpoisuutta tarviden ajoittain ohjausta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> tarkistaa tulosten oikeellisuuden ja niiden suuruusluokan sekä tunnistaa mahdollisia virhelähteitä arvioi johdonmukaisesti käytetyn ratkaisumenetelmän käyttökelpoisuutta
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> tarkistaa tulosten oikeellisuuden ja suuruusluokan mahdolliset virhelähteet huomioiden arvioi johdonmukaisesti käytetyn ratkaisumenetelmän käyttökelpoisuutta ja arvioi mahdollisia muita ratkaisumenetelmiä tulosten aikaansaamiseksi.

Opiskelija arvioi oman alan matemaattista osaamistaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa oman alan kannalta merkitykselliset matemaattiset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa perustellusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa oman alan kannalta merkitykselliset matemaattiset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa perustellusti ja johdonmukaisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa oman alan kannalta merkitykselliset matemaattiset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa perustellusti ja johdonmukaisesti sekä esittää matemaattisen osaamisen kehittämistapoja.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- ratkaista omaan alaan liittyviä matemaattisia ongelmia päättelämällä, yhtälöillä ja kuvaajien avulla
- hankkia, ryhmitellä ja tulkita matemaattista tietoa
- tuottaa tilastoaineistosta informaatiota, tulkita graafisia esityksiä ja laskea todennäköisyyksiä
- arvioida matemaattisten ratkaisujen oikeellisuutta ja tuloksen suuruusluokkaa
- soveltaa arki- ja työelämässä tarvittavaa talousmatematiikkaa
- arvioida matemaattista osaamistaan.

Arviointi

Opiskelija ratkaisee omaan alaan liittyviä matemaattisia ongelmia päättelemällä, yhtälöillä ja kuvaajien avulla.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • ratkaisee omaan alaan liittyviä matemaattisia ongelmia päättelemällä tarviton ajoittain ohjausta • käyttää yksinkertaisia matemaattisia yhtälöitä omaan alaan liittyvien matemaattisten ongelmien ratkaisemisessa • hyödyntää ohjeen mukaan taulukoita ja piirroksia alakohtaisissa tehtävissä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • ratkaisee omaan alaan liittyviä matemaattisia ongelmia päättelemällä • ratkaisee tavanomaisia arkielämään ja omaan alaan liittyviä ongelmia matemaattisesti • hyödyntää yhtälöitä, taulukoita ja piirroksia alakohtaisissa tehtävissä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • ratkaisee itsenäisesti ja johdonmukaisesti omaan alaan liittyviä matemaattisia ongelmia päättelemällä • mallintaa ja ratkaisee arkielämään ja omaan alaan liittyviä ongelmia matemaattisesti • hyödyntää yhtälöitä, taulukoita ja piirroksia alakohtaisissa tehtävissä arvioiden niiden käytettävyyttä.

Opiskelija hankkii, ryhmittelee ja tulkitsee matemaattista tietoa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa omaan alaan liittyvää keskeistä matemaattista tietoa • kerää ja ryhmittelee graafista ja taulukoitua tietoa eri lähteistä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa ja vertailee omaan alaan liittyvää matemaattista tietoa tarpeen mukaan käyttäen lähteenä tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä • kerää, ryhmittelee ja analysoi graafista ja taulukoitua tietoa eri lähteistä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa, arvioi ja tekee johtopäätöksiä omaan alaan liittyvästä matemaattisesta tiedosta • kerää tietoa monipuolisesti soveltaen ja käyttäen tiedonlähteenä tilastoja, taulukoita ja graafisia esityksiä ja ryhmittelee niiden pohjalta tietoa erilaisiin tarpeisiin.

Opiskelija tuottaa tilastoaineistosta informaatiota, tulkitsee graafisia esityksiä ja laskee todennäköisyyksiä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • tuottaa ohjattuna tilastoaineistosta keskeisimpiä tunnuslukuja • ymmärtää todennäköisyyslaskennan merkityksen työssään ja laskee yksinkertaisia todennäköisyyksiä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • tuottaa alaan liittyvästä tilastoaineistosta keskeisimpiä tunnuslukuja • ymmärtää todennäköisyyslaskennan merkityksen työssään ja laskee todennäköisyyksiä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • tuottaa itsenäisesti alaan liittyvästä tilastoaineistosta keskeisimpiä tunnuslukuja • ymmärtää todennäköisyyslaskennan merkityksen työssään ja laskee itsenäisesti todennäköisyyksiä.

Opiskelija arvioi matemaattisten ratkaisujen oikeellisuutta ja tuloksen suuruusluokkaa.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • varmistaa yksinkertaisten matemaattisten ratkaisujen oikeellisuuden ja hahmottaa tuloksen suuruusluokan
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • varmistaa matemaattisten ratkaisujen oikeellisuuden ja päättelee tuloksen suuruusluokan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • varmistaa monivaiheisten matemaattisten ratkaisujen oikeellisuuden ja päättelee tuloksen suuruusluokan.

Opiskelija soveltaa arki- ja työelämässä tarvittavaa talousmatematiikkaa.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • tekee yksinkertaisia kustannus- ja kannattavuusvertailuja
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • tekee kustannus- ja kannattavuusvertailuja ja tekee vertailujen pohjalta johtopäätöksiä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • tekee monivaiheisia kustannus- ja kannattavuusvertailuja ja tekee vertailujen pohjalta perusteltuja johtopäätöksiä.

Opiskelija arvioi matemaattista osaamistaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa matemaattisessa osaamisessaan perustellusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa ja arvioi omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan matemaattisessa osaamisessaan perustellusti ja johdonmukaisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa ja arvioi omaa matemaattista osaamistaan perustellusti ja johdonmukaisesti sekä esittää matemaattisen osaamisen kehittämistapoja.

Fysikaaliset ja kemialliset ilmiöt ja niiden soveltaminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Opiskelija osaa

- tunnistaa keskeiset fysiikan käsitteet ja soveltaa niitä arki- ja työelämässä
- huomioida kemialliset aineet ja niiden ominaisuudet työssään
- arvioida oman alan fysiikan ja kemian osaamistaan.

Arviointi

Opiskelija tunnistaa keskeiset fysiikan käsitteet ja soveltaa niitä arki- ja työelämässä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> kuvaa tavanomaisia fysiikan ilmiöitä keskeisillä käsitteillä yhdistää tavanomaiset, fysiikan ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja suureet toisiinsa tarviton ajoittain ohjausta käyttää fysiikan taitojaan työssään ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> kuvaa ja perustelee fysiikan ilmiöitä keskeisillä käsitteillä yhdistää tavanomaiset, fysiikan ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja suureet toisiinsa käyttää fysiikan taitojaan työssään monipuolisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> kuvaa ja perustelee monipuolisesti fysiikan ilmiöitä keskeisillä käsitteillä yhdistää fysiikan ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja suureet toisiinsa soveltaa fysiikan taitojaan monipuolisesti työssään.

Opiskelija huomioi kemialliset aineet ja niiden ominaisuudet työssään.

Opiskelija huomioi kemialliset aineet ja niiden ominaisuudet työssään.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• kuvaa tavanomaisia kemiallisia ilmiöitä keskeisillä käsitteillä• ottaa huomioon työssään käytettävien tavallisimpien kemiallisten aineiden ominaisuudet ja mahdolliset ympäristöriskit• käsittelee kemiallisia aineita niin, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• kuvaa ja perustelee kemiallisia ilmiöitä keskeisillä käsitteillä• ottaa huomioon työssään käytettävien kemiallisten aineiden ominaisuudet ja mahdolliset ympäristöriskit• käsittelee kemiallisia aineita niin, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• kuvaa ja perustelee monipuolisesti kemiallisia ilmiöitä keskeisillä käsitteillä• ottaa vastuullisesti huomioon työssään käytettävien kemiallisten aineiden ominaisuudet ja mahdolliset ympäristöriskit• käsittelee kemiallisia aineita niin, ettei vaaranna omaa, muiden eikä ympäristön turvallisuutta.

Opiskelija arvioi oman alan fysiikan ja kemian osaamistaan.

Opiskelija arvioi oman alan fysiikan ja kemian osaamistaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa oman alan kannalta merkitykselliset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa fysiikassa ja kemiassa perustellusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa oman alan kannalta merkitykselliset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa fysiikassa ja kemiassa perustellusti ja johdonmukaisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa oman alan kannalta merkitykselliset vahvuutensa ja kehittämiskohteensa fysiikassa ja kemiassa perustellusti ja johdonmukaisesti sekä esittää osaamisen kehittämistapoja.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan käsitteiden ja lainalaisuuksien avulla omalla alallaan
- tehdä kokeellisia mittauksia ja havaintoja omaan alaan liittyvistä fysikaalisista ja kemiallisista ilmiöistä
- käsitellä kokeellisia mittaustuloksia ja analysoida havaintoja oman alan fysikaalisista ja kemiallisista ilmiöistä
- arvioida fysiikan ja kemian osaamistaan.

Arviointi

Opiskelija kuvaa ja selittää ilmiöitä fysiikan käsitteiden ja lainalaisuuksien avulla omalla alallaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • kuvaa ja selittää lämpöoppiin, mekaniikkaan, aalto-oppiin ja sähköoppiin liittyviä käsitteitä ja lainalaisuuksia työtehtävissään tarviton ajoittain ohjausta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • kuvaa ja selittää johdonmukaisesti lämpöoppiin, mekaniikkaan, aalto-oppiin ja sähköoppiin liittyviä käsitteitä ja lainalaisuuksia työtehtävissään
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • kuvaa ja selittää itsenäisesti lämpöoppiin, mekaniikkaan, aalto-oppiin ja sähköoppiin liittyviä käsitteitä ja lainalaisuuksia työtehtävissään.

Opiskelija tekee kokeellisia mittauksia ja havaintoja omaan alaan liittyvistä fysikaalisista ja kemiallisista ilmiöistä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • laskee pitoisuuksia ja aineiden määriä tarviton ajoittain ohjausta • hankkii tietoa kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteista tarviton ajoittain ohjausta • tekee mittauksia ja kokeellisia havaintoja alalle soveltuvia menetelmiä ja välineitä käyttäen, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • laskee pitoisuuksia ja aineiden määriä • hankkii tietoa arkielämään ja omaan alaan liittyvistä kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteista • tekee itsenäisesti mittauksia ja kokeellisia havaintoja alalle soveltuvia menetelmiä ja välineitä käyttäen
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • laskee itsenäisesti pitoisuuksia ja aineiden määriä • hankkii tietoa kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteista monipuolisia tietolähteitä hyödyntäen • suunnittelee ja tekee itsenäisesti mittauksia ja kokeellisia havaintoja alalle soveltuvia menetelmiä ja välineitä käyttäen.

Opiskelija käsittelee kokeellisia mittaustuloksia ja analysoi havaintoja oman alan fysikaalisista ja kemiallisista ilmiöistä.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• esittää keskeiset tulokset taulukoilla ja graafisilla esityksillä• arvioi mittaustulosten luotettavuutta tarviten ajoittain ohjausta• määrittelee mahdollisia virhetekijöitä ja ilmoittaa tuloksen riittävällä tarkkuudella tarviten ajoittain ohjausta
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• esittää keskeiset tulokset taulukoilla ja graafisilla esityksillä• arvioi mittaustulosten luotettavuutta johdonmukaisesti• määrittelee mahdollisia virhetekijöitä ja ilmoittaa tuloksen riittävällä tarkkuudella
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• esittää keskeiset tulokset taulukoilla ja graafisilla esityksillä havainnollisesti• arvioi itsenäisesti mittaustulosten luotettavuutta ja tekee niistä johtopäätöksiä• määrittelee mahdollisia virhetekijöitä ja ilmoittaa tuloksen oikealla tarkkuudella.

Opiskelija arvioi fysiikan ja kemian osaamistaan.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa omat vahvuudet ja kehittämiskohteet fysiikan ja matematiikan osaamisessaan perustellusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa ja arvioi omia vahvuuksia ja kehittämiskohteita fysiikan ja kemian osaamisessaan perustellusti ja johdonmukaisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• tunnistaa ja arvioi omaa fysiikan ja kemian osaamistaan perustellusti ja johdonmukaisesti sekä esittää osaamisen kehittämistapoja.

2.46. Yhteiskunta- ja työelämäosaaminen, 9 osp (400014)

Yhteiskunnassa ja kansalaisena toimiminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Opiskelija osaa

- toimia osana suomalaista yhteiskuntaa
- toimia yhteiskunnan palveluiden käyttäjänä ja kuluttajana
- suunnitella omaa talouttaan ja arvioida siihen liittyviä riskejä.

Arviointi

Opiskelija toimii osana suomalaista yhteiskuntaa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">noudattaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteitatuntee kansalaisen perusoikeuksia ja velvollisuuksiaselvittää joitain yhteiskunnallisen vaikuttamisen tapoja ja toimii aktiivisena kansalaisena
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">noudattaa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteitatuntee kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudettuntee erilaisia yhteiskunnallisen vaikuttamisen tapoja ja toimii aktiivisena kansalaisena
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">toimii tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita noudattaen ja edistäentuntee hyvin kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudettuntee monipuolisesti erilaisia yhteiskunnallisen vaikuttamisen tapoja ja toimii aktiivisena kansalaisena.

Opiskelija toimii yhteiskunnan palveluiden käyttäjänä ja kuluttajana.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">käyttää tarvitsemiaan yhteiskunnallisia palvelujatoimii vastuullisesti tiedostaen oikeutensa ja velvollisuutena kuluttajanahankkii tarvitsemaansa tietoa kuluttaja-asioissa osittain ohjattuna
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">käyttää tarvitsemiaan yhteiskunnallisia palveluja tarkoituksenmukaisestitoimii vastuullisesti tiedostaen oikeutensa ja velvollisuutensa kuluttajanahankkii tarvitsemaansa tietoa kuluttaja-asioissa
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">toimii tiedostavana yhteiskunnallisten palveluiden käyttäjänätoimii vastuullisesti tiedostaen hyvin oikeutensa ja velvollisuutensa kuluttajanahankkii aktiivisesti tarvitsemaansa tietoa kuluttaja-asioissa.

Opiskelija suunnittelee omaa talouttaan ja arvioi siihen liittyviä riskejä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa yhteiskuntaan ja omaan taloudelliseen tilanteeseensa keskeisesti vaikuttavia tekijöitä seuraa tulojaan ja menojaan suunnittelee hankintoja ja vertailee erilaisia rahoitusvaihtoehtoja asettaa henkilökohtaisia taloudellisia tavoitteita ennakoi talouttaan erilaisissa elämäntilanteissa
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> arvioi omaan taloudelliseen tilanteeseensa keskeisesti vaikuttavia tekijöitä seuraa tulojaan ja menojaan suunnitelmallisesti suunnittelee hankintoja ja vertailee erilaisia rahoitusvaihtoehtoja asettaa henkilökohtaisia taloudellisia tavoitteita sekä seuraa niiden toteutumista ennakoi talouttaan erilaisissa elämäntilanteissa tunnistuen eri tilanteiden riskitekijöitä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> arvioi ja ennakoi omaan taloudelliseen tilanteeseensa vaikuttavia tekijöitä seuraa tulojaan ja menojaan suunnitelmallisesti ja järjestelmällisesti suunnittelee hankintoja ja vertailee erilaisia rahoitusvaihtoehtoja järjestelmällisesti ja monipuolisesti asettaa henkilökohtaisia taloudellisia tavoitteita, seuraa niiden toteutumista ja tarvittaessa tarkentaa tavoitteitaan ennakoi talouttaan erilaisissa elämäntilanteissa, toimii suunnitelmallisesti tavoitteiden saavuttamiseksi ja ottaa huomioon eri tilanteiden riskitekijöitä.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- osallistua yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen
- arvioida alansa merkitystä yhteiskunnassa
- tulkita kansantalouden peruskäsitteitä ja tunnistaa keskeiset toimijat.

Arviointi

Opiskelija osallistuu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• hakee tietoa joistakin yhteiskunnallisista vaikuttamismahdollisuuksista ja seuraa yhteiskunnallista päätöksentekoa• osallistuu yhteiskunnalliseen toimintaan
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• hakee tietoa yhteiskunnallisista vaikuttamismahdollisuuksista ja seuraa yhteiskunnallista päätöksentekoa• osallistuu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen tähtäävään toimintaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• hakee monipuolisesti tietoa yhteiskunnallisista vaikuttamismahdollisuuksista ja seuraa aktiivisesti yhteiskunnallista päätöksentekoa• osallistuu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen tähtäävään toimintaan tavoitteellisesti.

Opiskelija arvioi alansa merkitystä yhteiskunnassa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• seuraa alan yhteiskunnallista keskustelua• arvioi toimialansa merkitystä yhteiskunnassa osittain ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• seuraa ja arvioi alan yhteiskunnallista keskustelua• arvioi toimialansa merkitystä yhteiskunnassa ja tulevaisuuden näkymiä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• seuraa ja arvioi alansa yhteiskunnallista keskustelua osallistuen siihen jollakin tavalla• arvioi ja seuraa monipuolisesti toimialansa merkitystä yhteiskunnassa ja tulevaisuuden näkymiä.

Opiskelija tulkitsee kansantalouden peruskäsitteitä ja tunnistaa keskeiset toimijat.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • seuraa taloutta koskevaa uutisointia • selvittää yhteiskunnallisen ja taloudellisen tilanteen heijastumista oman alan työpaikkoihin ja työllisyyteen • kertoo esimerkkejä kansantalouden peruskäsitteistä ja keskeisistä toimijoista
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • seuraa taloutta koskevaa uutisointia ja ymmärtää talouden merkityksen yhteiskunnassa • ymmärtää yhteiskunnallisen ja taloudellisen tilanteen heijastumista oman alan työpaikkoihin, työllisyyteen ja tulevaisuuteen • tuntee kansantalouden peruskäsitteet ja tunnistaa keskeiset toimijat
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • seuraa aktiivisesti taloutta koskevaa uutisointia ja ymmärtää talouden merkityksen yhteiskunnassa • ymmärtää yhteiskunnallisen ja taloudellisen tilanteen heijastumista oman alan työpaikkoihin ja työllisyyteen ja pohtii monipuolisesti teemaa • tuntee kansantalouden peruskäsitteet ja keskeiset toimijat ja arvioi niiden merkitystä kansantaloudelle.

Työelämässä toimiminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Opiskelija osaa

- selvittää alan työmarkkinoiden tilannetta ja alan osaamistarpeita
- solmia työsopimuksen työnantajan kanssa
- toimia osana työyhteisöä.

Arviointi

Opiskelija selvittää alan työmarkkinoiden tilannetta ja alan osaamistarpeita.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää alan työmarkkinoiden tilannetta osittain ohjatusti • tuntee työmarkkinajärjestelmän keskeisiä periaatteita • tietää esimerkkejä alansa ammatillisista verkostoista • tunnistaa alansa työtehtävissä tarvittavaa osaamista osittain ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää alan työmarkkinoiden tilannetta • tuntee työmarkkinajärjestelmän keskeiset periaatteet • tietää alansa keskeiset ammatilliset verkostot • tunnistaa alansa eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää monipuolisesti alan työmarkkinoiden tilannetta • tuntee ja ymmärtää työmarkkinajärjestelmän keskeiset periaatteet • tietää alansa ammatilliset verkostot ja osallistuu niiden toimintaan • tunnistaa monipuolisesti eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista.

Opiskelija osaa solmia työsopimuksen työnantajan kanssa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy oman alan työehtoihin ja keskeiseen työlainsäädäntöön osittain ohjattuna • tarkistaa työsopimuksen sisällön yhteistyössä asiantuntijan kanssa
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy oman alan työehtoihin ja keskeiseen työlainsäädäntöön • tarkistaa työsopimuksen sisällön käyttäen tarvittaessa asiantuntija-apua
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy kattavasti oman alan työehtoihin ja keskeiseen työlainsäädäntöön • tarkistaa työsopimuksen sisällön itsenäisesti ja keskustelee työehdoista työnantajan kanssa.

Opiskelija toimii osana työyhteisöä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa annettuja työaikoja ja sovittuja toimintatapoja • noudattaa työssään ulkoasuun ja pukeutumiseen liittyviä ohjeita osittain ohjatusti • käyttää työssään tarkoituksenmukaista suojavaatetusta ja noudattaa työturvallisuusohjeita • työskentelee osana monimuotoista ja -kulttuurista työyhteisöä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa annettuja työaikoja ja sovittuja toimintatapoja sekä toimii joustavasti erilaisissa tilanteissa • noudattaa työssään ulkoasuun ja pukeutumiseen liittyviä ohjeita • käyttää työssään tarkoituksenmukaista suojavaatetusta ja noudattaa työturvallisuusohjeita • työskentelee luontevasti osana monimuotoista ja -kulttuurista työyhteisöä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • noudattaa annettuja työaikoja ja sovittuja toimintatapoja ja toimii joustavasti erilaisissa ja muuttuvissa tilanteissa • noudattaa työssään ulkoasuun ja pukeutumiseen liittyviä ohjeita ottaen huomioon myös erityistilanteet • käyttää ja huolehtii työssään tarkoituksenmukaisesta suojavaatetuksesta ja noudattaa työturvallisuusohjeita • työskentelee luontevasti osana monimuotoista ja -kulttuurista työyhteisöä edistäen yhteisön hyvinvointia.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- toimia työyhteisön jäsenenä
- toimia erilaisissa työelämän vuorovaikutus- ja ryhmätilanteissa
- selvittää oman alansa työtehtäviä kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla.

Arviointi

Opiskelija toimii työyhteisön jäsenenä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa oman roolinsa työyhteisön jäsenenä osittain ohjattuna työskentelee pääsääntöisesti työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti noudattaa sovittuja toimintatapoja ja tunnistaa omien toimintatapojensa kehittämiskohteita
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa oman roolinsa työyhteisön jäsenenä työskentelee työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti noudattaa sovittuja toimintatapoja ja kehittää omia toimintatapojaan
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa oman ja muiden roolit työyhteisön jäsenenä työskentelee työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti arvioiden sitä ja esittäen kehittämideoita noudattaa sovittuja toimintatapoja ja kehittää aktiivisesti omia toimintatapojaan.

Opiskelija toimii erilaisissa työelämän vuorovaikutus- ja ryhmätilanteissa.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> toimii erilaisissa työelämän vuorovaikutustilanteissa kehittää vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen mukaisesti osittain ohjattuna toimii ryhmätilanteissa oman työtehtävän ja työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti käyttää tarkoituksenmukaista psykologista tietoa oman ja työyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi osittain ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> toimii rakentavasti erilaisissa työelämän vuorovaikutustilanteissa kehittää vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen mukaisesti toimii erilaisissa ryhmätilanteissa oman työtehtävän ja työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti käyttää tarkoituksenmukaista psykologista tietoa oman ja työyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> toimii rakentavasti ja joustavasti erilaisissa työelämän vuorovaikutustilanteissa ottaen muut huomioon kehittää aktiivisesti vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen mukaisesti toimii luontevasti erilaisissa ryhmätilanteissa oman työtehtävän ja työpaikan toimintakulttuurin mukaisesti käyttää tarkoituksenmukaista psykologista tietoa oman ja työyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi ja kehittämiseksi.

Opiskelija selvittää oman alansa työtehtäviä kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> etsii tietoa oman alansa työpaikoista kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla osittain ohjatusti löytää itselleen soveltuvia työpaikkoja kansallisilta ja kansainvälisiltä työmarkkinoilta osittain ohjatusti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> etsii itsenäisesti tietoa oman alansa työpaikoista kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla löytää itselleen soveltuvia työpaikkoja kansallisilta ja kansainvälisiltä työmarkkinoilta
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> etsii itsenäisesti ja monipuolisesti tietoa oman alansa työpaikoista kansallisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla löytää itselleen soveltuvia työpaikkoja kansallisilta ja kansainvälisiltä työmarkkinoilta.

Opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Opiskelija osaa

- tunnistaa omia kiinnostuksen kohteitaan, mahdollisuuksiaan ja tuen tarpeitaan
- tehdä tutkintoaan ja uraansa koskevia valintoja
- hankkia tutkinnon suorittamisen aikana tietoa erilaisista jatkokoulutusmahdollisuuksista ja koulutustarjonnasta
- valmistautua tutkinnon suorittamisen aikana työnhakuun ja oman osaamisensa esittelyyn.

Arviointi

Opiskelija tunnistaa omia kiinnostuksen kohteitaan, mahdollisuuksiaan ja tuen tarpeitaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• selvittää omia vahvuuksiaan, valmiuksiaan ja kehittämiskohteitaan• tunnistaa kiinnostuksensa kohteita ja omia mahdollisuuksiaan ammattialalla tarviton rohkaisua• seuraa satunnaisesti oman oppimisensa edistymistä ja osaamisensa hankkimista• arvioi omaa oppimistaan ja osaamistaan
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• selvittää ja tunnistaa omia vahvuuksiaan, valmiuksiaan ja kehittämiskohteitaan• tunnistaa itsenäisesti kiinnostuksensa kohteita ja omia mahdollisuuksiaan ammattialalla• seuraa oma-aloitteisesti oman oppimisensa edistymistä ja osaamisensa hankkimista tunnistaen mahdollisen tuen tarpeen• arvioi omaa oppimistaan ja osaamistaan säännöllisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• selvittää monipuolisesti ja tunnistaa itsenäisesti omia vahvuuksiaan, valmiuksiaan ja kehittämiskohteitaan• tunnistaa kiinnostuksensa kohteita ja arvioi realistisesti omia mahdollisuuksiaan ammattialalla• ottaa vastuun omasta oppimisestaan ja sen edistämisestä• seuraa sitoutuneesti oman oppimisensa edistymistä ja osaamisensa hankkimista dokumentoimalla ja tunnistaen mahdollisen tuen tarpeen• arvioi omaa oppimistaan ja osaamistaan itsenäisesti sekä tekee tarvittavia muutoksia.

Opiskelija tekee tutkintoon ja uraansa koskevia valintoja.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• perehtyy itselleen sopiviin uravaihtoehtoihin hyödyntäen tietolähteitä ja sähköisiä ohjauspalveluja• perehtyy oman tutkinnon muodostumiseen, tutkinnossa vaadittaviin suorituksiin ja valinnan mahdollisuuksiin, jotka edistävät omaa työelämään sijoittumista• seuraa tutkinnon suorittamisen edistymistä ohjatusti• tunnistaa ja kokeilee erilaisia oppimisympäristöjä osaamisen hankkimisessa
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• selvittää itselleen sopivia vaihtoehtoja oman urasuunnitelmansa tueksi käyttäen erilaisia tietolähteitä ja sähköisiä ohjauspalveluja• tietää oman tutkinnon muodostumisen, tutkinnossa vaadittavat suoritukset ja valinnan mahdollisuudet, jotka edistävät työelämään sijoittumista ja omaa urasuunnitelmaa• seuraa tutkinnon suorittamisen edistymistä oma-aloitteisesti• käyttää erilaisia oppimisympäristöjä osaamisensa hankkimisessa
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• selvittää monipuolisesti ja itsenäisesti vaihtoehtoja oman urasuunnitelmansa pohjalta käyttäen aktiivisesti erilaisia tietolähteitä ja sähköisiä ohjauspalveluja• tietää oman tutkinnon muodostumisen, tutkinnossa vaadittavat suoritukset ja valinnan mahdollisuudet tehden itsenäisesti uraansa edistäviä valintoja ja päätöksiä• seuraa tutkinnon suorittamisen edistymistä aktiivisesti ja sitoutuneesti• käyttää ja valitsee omaa ammatillista kehittymistään tukevia oppimisympäristöjä.

Opiskelija hankkii tutkinnon suorittamisen aikana tietoa erilaisista jatkokoulutusmahdollisuuksista ja koulutustarjonnasta.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää jatkokoulutukseen liittyviä tietolähteitä, ohjauspalveluja ja hakujärjestelmiä • hankkii tietoa erilaisista jatkokoulutuksen vaihtoehdoista ja mahdollisuuksista ja suunnittelee omaa urasuunnitelmaansa • perehtyy jatkokoulutuksen pääsyvaatimuksiin, hakumenettelyyn ja valintakriteereihin
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää sujuvasti jatkokoulutukseen ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyviä tietolähteitä, ohjauspalveluja ja hakujärjestelmiä • hankkii monipuolisesti tietoa itselleen sopivista erilaisista jatkokoulutuksen vaihtoehdoista ja tekee urasuunnitelman • perehtyy monipuolisesti jatkokoulutuksen pääsyvaatimuksiin, hakumenettelyyn ja valintakriteereihin
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • käyttää itsenäisesti jatkokoulutukseen ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyviä tietolähteitä, ohjauspalveluja ja hakujärjestelmiä • hankkii aktiivisesti tietoa erilaisista jatkokoulutuksen vaihtoehdoista ja hyödyntää tietoa omassa urasuunnitelmassaan • perehtyy aktiivisesti ja oma-aloitteisesti jatkokoulutuksen pääsyvaatimuksiin, hakumenettelyyn ja valintakriteereihin.

Opiskelija valmistautuu tutkinnon suorittamisen aikana työnhakuun ja oman osaamisensa esittelyyn.

Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy erilaisten työpaikkojen tarjoamiin mahdollisuuksiin, työympäristöihin ja uravaihtoehtoihin • tekee omaa osaamistaan esittelevän tuotoksen työnhakua varten ja harjoittelee osaamisensa esittelyä • hakee työpaikkoja tarviton ajoittain ohjausta hakujärjestelmien ja -menetelmien käytössä • päivittää urasuunnitelmaansa työllistymistä varten
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • perehtyy monipuolisesti erilaisten työpaikkojen tarjoamiin mahdollisuuksiin, työympäristöihin ja kartoittaa itselleen sopivia uravaihtoehtoja • tekee omaa osaamistaan esittelevän tuotoksen työnhakua varten ja esittelee osaamistaan kattavasti • hakee työpaikkoja ja käyttää erilaisia hakujärjestelmiä ja -menetelmiä sujuvasti • päivittää omatoimisesti urasuunnitelmaansa työllistymistä varten
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • selvittää systemaattisesti erilaisten työpaikkojen tarjoamat mahdollisuudet, niiden työympäristöt ja realistiset uravaihtoehdot oman suunnitelman pohjalta • tekee persoonallisen ja myyvän omaa osaamistaan esittelevän tuotoksen työnhakua varten ja esittelee osaamistaan innostavasti ja kattavasti • hakee itsenäisesti työpaikkoja ja hyödyntää erilaisia hakujärjestelmiä ja -menetelmiä monipuolisesti ja sujuvasti • päivittää aktiivisesti ja itsenäisesti urasuunnitelmaansa työllistymistä edistäen.

Yrittäjyys ja yrittäjämäinen toiminta

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Opiskelija osaa

- toimia yrityksen tavoitteita edistäen
- ideoida liikeidean ja arvioida sen toteuttamismahdollisuuksia.

Arviointi

Opiskelija toimii yrityksen tavoitteita edistäen.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa yritystoiminnan merkitystä yhteiskunnassa kuvaa organisaation liiketoimintamallin osittain ohjatusti toimii taloudellisesti tunnistaen toimintansa merkityksen osana työyhteisöä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> kuvaa yritystoiminnan merkityksen yhteiskunnassa kuvaa organisaation liiketoimintamallin toimii tehtävissään taloudellisesti ja asiakaslähtöisesti tunnistaen toimintansa merkityksen osana työyhteisöä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> kuvaa alansa yritystoiminnan merkitystä yhteiskunnassa ja ennakoii alan tulevia kehitysnäkymiä kuvaa organisaation liiketoimintamallin itsenäisesti toimii tehtävissään oma-aloitteisesti, taloudellisesti ja asiakaslähtöisesti tunnistaen työnsä vaikutukset organisaation tulokseen.

Opiskelija ideoi liikeidean ja arvioi sen toteuttamismahdollisuuksia.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> ideoi liikeidean osittain ohjatusti löytää yrityksen perustamista tukevia palveluita ja tietolähteitä selvittää liikeidean edellyttämiä taloudellisia resursseja kuvaa liikeidean toteuttamiseksi tarvittavia verkostoja arvioi valmiuksiaan toimia yrittäjänä
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> ideoi liikeidean asiakaslähtöisesti löytää yrityksen perustamista tukevat keskeiset palvelut ja tietolähteet arvioi liikeidean edellyttämiä taloudellisia ja toiminnallisia resursseja kuvaa liikeidean toteuttamiseksi tarvittavia verkostoja arvioi valmiuksiaan toimia yrittäjänä ja tunnistaa yritystoiminnan riskejä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> ideoi liikeidean asiakaslähtöisesti ja arvioi sen toimivuutta löytää yrityksen perustamista tukevia palveluita ja tietolähteitä hyödyntäen eri kanavia arvioi liikeidean edellyttämien taloudellisten ja toiminnallisten resurssien saatavuuden kuvaa liikeidean toteuttamiseksi tarvittavia verkostoja ja arvioi yhteistyömahdollisuuksia arvioi realistisesti valmiuksiaan toimia yrittäjänä tiedostaen yritystoiminnan riskit.

Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 2 osp

Opiskelija osaa

- huolehtia terveydestään ja toimintakyvystään
- arvioida toimintaympäristönsä ja toimintansa turvallisuutta ja terveellisyyttä
- edistää liikunnan avulla opiskelu- ja työkykyään sekä hyvinvointiaan
- ehkäistä tapaturmien syntymistä ja antaa ensiapua.

Arviointi

Opiskelija huolehtii terveydestään ja toimintakyvystään.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none">• etsii osittain ohjattuna tietoa ikäluokkansa terveydestä ja mahdollisuuksista oman terveytensä ja toimintakykynsä edistämiseksi• laatii itselleen toteuttamiskelpoisen suunnitelman oman terveytensä ja hyvinvointinsa edistämiseksi ottaen siinä huomioon mm. liikunnan, ravitsemuksen, palautumisen, unen, mielen hyvinvoinnin, tupakoimattomuuden (sis. kaikki nikotiini tuotteet) ja päihteettömyyden, seksuaaliterveyden sekä ihmissuhteiden merkityksen päivittäisissä toiminnoissa• edistää osittain ohjattuna terveyttään ja hyvinvointiaan suunnitelman mukaisesti ja arvioi tavoitteidensa toteutumista
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none">• etsii tietoa ikäluokkansa terveydestä ja mahdollisuuksista oman terveytensä ja toimintakykynsä edistämiseksi• laatii itselleen yksilöllisen suunnitelman oman terveytensä ja hyvinvointinsa edistämiseksi ottaen siinä monipuolisesti huomioon liikunnan, ravitsemuksen, palautumisen, unen, mielen hyvinvoinnin, tupakoimattomuuden (sis. kaikki nikotiini tuotteet) ja päihteettömyyden, seksuaaliterveyden sekä ihmissuhteiden merkityksen opiskelu- ja työkyvyn ylläpitämiseksi• edistää terveyttään ja hyvinvointiaan suunnitelman mukaisesti ja arvioi realistisesti oman toimintansa vaikutuksia ja tavoitteidensa toteutumista
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none">• etsii monipuolista tietoa ikäluokkansa terveyseroista ja mahdollisuuksista oman terveytensä ja toimintakykynsä edistämiseksi• laatii itselleen tilannekohtaisesti päivitettävän ja monipuolisen suunnitelman terveytensä ja hyvinvointinsa edistämiseksi ottaen siinä huomioon liikunnan, ravitsemuksen, palautumisen, unen, mielen hyvinvoinnin, tupakoimattomuuden (sis. kaikki nikotiini tuotteet) ja päihteettömyyden, seksuaaliterveyden ja ihmissuhteiden merkityksen opiskelu- ja työkyvyn ylläpitämiseksi• edistää terveyttään ja hyvinvointiaan aktiivisesti ja arvioi realistisesti suunnitelman toteutumista ja tavoitteiden saavuttamista hyödyntäen arvioinnissa myös muilta saamaansa palautetta.

Opiskelija arvioi toimintaympäristönsä ja toimintansa turvallisuutta ja terveellisyttä.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • toimii sovittujen turvallisuutta ja terveyttä edistävien toimintaohjeiden mukaisesti, yhteistyössä muiden kanssa, mutta tarvitsee ajoittain ohjausta • ottaa työssään huomioon oman ammatin kuormittavuustekijät ja työkyvyn kehittämisen merkityksen tarvitin ajoittain ohjausta • selvittää ohjattuna ergonomian vaikutukset työkykyyn
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • toimii sovittujen turvallisuutta ja terveyttä edistävien toimintaohjeiden mukaisesti yhteistyössä muiden kanssa • ottaa työssään huomioon oman ammatin kuormittavuustekijät ja edistää työkykyään • selvittää ergonomian vaikutukset työkykyyn
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii sovittujen turvallisuutta ja terveyttä edistävien toimintaohjeiden mukaisesti yhteistyössä muiden kanssa ja arvioi toimintatapojensa kehittämistarpeita • ottaa työssään monipuolisesti huomioon oman ammatin kuormittavuustekijät ja edistää työkykyään • selvittää ergonomian vaikutukset työkykyyn erilaisissa työympäristöissä.

Opiskelija edistää liikunnan avulla opiskelu- ja työkykyään sekä hyvinvointiaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • hakee tietoa liikkumisen tavallisimmista hyödyistä ja vaatimuksista opiskelu- ja työkyvyille sekä ottaa tiedot joiltain osin huomioon terveyttä ja hyvinvointia edistävässä suunnitelmassaan • harjoittaa joiltakin osin opiskelu- ja työkyvyn vaatimia fyysisiä ominaisuuksiaan ja ergonomiataitojaan • liikkuu liikuntatilanteissa ylläpitäen opiskelu- ja työkykyään
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • hakee tietoa liikkumisen hyödyistä ja vaatimuksista terveydelle sekä opiskelu- ja työkyvyille ja ottaa tiedot huomioon terveyttä ja hyvinvointia edistävässä suunnitelmassaan • kehittää opiskelu- ja työkyvyn vaatimia fyysisiä ominaisuuksiaan ja ergonomiataitojaan • liikkuu monipuolisesti erilaisissa liikuntatilanteissa ylläpitäen opiskelu- ja työkykyään
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • hakee monipuolisesti tietoa liikkumisen hyödyistä ja vaatimuksista terveydelle sekä opiskelu- ja työkyvyille ja ottaa tiedot huomioon fyysisistä toimintakykyä edistävässä suunnitelmassaan huomioiden myös alakohtaiset vaatimukset opiskelu- ja työkyvyn ylläpitoon • kehittää oma-aloitteisesti ja monipuolisesti opiskelu- ja työkyvyn vaatimia fyysisiä ominaisuuksiaan ja ergonomiataitojaan • liikkuu monipuolisesti ja parhaansa yrittäen kaikissa liikuntatilanteissa edistäen opiskelu- ja työkykyään.

Opiskelija ehkäisee tapaturmien syntymistä ja antaa ensiapua.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • ennakoi mahdollisia tapaturmariskejä liikuntatilanteissa • antaa ensiapua tavallisimmissa ensiapua vaativissa tilanteissa, tunnistaa osaamisensa rajat ja hakee lisäapua nopeasti
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • ehkäisee toiminnallaan liikuntatapaturmien syntymistä • antaa ensiapua ja hakee tilanteen niin vaatiessa lisäapua nopeasti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • toimii huolellisesti ja ehkäisee liikuntatapaturmien syntymistä • antaa ensiapua ja hakee oikea-aikaisesti lisäapua • estää toiminnallaan lisätapaturmien syntymistä.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- ylläpitää ja edistää työkykyään ja hyvinvointiaan liikunnan avulla
- edistää oppilaitosyhteisön ja opiskelijoiden hyvinvointia ja osallisuutta.

Arviointi

Opiskelija ylläpitää ja edistää työkykyään ja hyvinvointiaan liikunnan avulla.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> • pitää yllä fyysistä toimintakykyään ja osallistuu liikuntatilanteisiin annettujen ohjeiden mukaan ja noudattaa reilun pelin periaatteita • käyttää liikunnan harrastamiseen tarvittavia motorisia perustaitoja • seuraa kuormittumistaan ja työkykyvaatimuksia suhteessa omaan toimintakykyynsä ohjattuna
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> • pitää yllä fyysistä toimintakykyään ja osallistuu liikuntatilanteisiin aktiivisesti reilun pelin periaatteita noudattaen • soveltaa monipuolisesti liikunnan harrastamiseen tarvittavia motorisia perustaitoja • seuraa itsenäisesti kuormittumistaan ja työkykyvaatimuksia suhteessa omaan toimintakykyynsä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> • seuraa, arvioi ja pitää yllä fyysistä toimintakykyään sekä osallistuu liikuntatilanteisiin aktiivisesti edistäen reilun pelin periaatteiden toteutumista • soveltaa monipuolisesti liikunnan harrastamiseen tarvittavia motorisia perustaitoja ja liikunnan lajitaitoja • arvioi perustellusti kuormittumistaan ja työkykyvaatimuksia suhteessa omaan toimintakykyynsä.

Opiskelija edistää oppilaitosyhteisön ja opiskelijoiden hyvinvointia ja osallisuutta.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> toimii opiskelijaryhmän jäsenenä osallisuutta edistävästi ja osallistuu opiskelijoille järjestettyihin liikunta- ja muihin tapahtumiin sekä tilaisuuksiin
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> toimii aktiivisesti opiskelijaryhmän jäsenenä hyvinvointia edistävästi sekä suunnittelee ja osallistuu opiskelijoiden järjestämiin liikunta- ja muihin tapahtumiin sekä tilaisuuksiin
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> toimii aktiivisesti opiskelijaryhmän jäsenenä sekä suunnittelee ja osallistuu opiskelijoiden järjestämiin liikunta- ja muihin tapahtumiin ja tilaisuuksiin hyvinvointia ja osallisuutta edistävästi.

Kestävän kehityksen edistäminen

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Opiskelija osaa

- toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti
- ottaa huomioon elinkaariajattelun periaatteet
- pohtia ratkaisuja eettisistä näkökulmista.

Arviointi

Opiskelija osaa toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> tietää kestävän kehityksen ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden keskeiset tavoitteet ymmärtää luonnonvarojen rajallisuuden ja kestävän käytön merkityksen kansallisesti tunnistaa keskeiset toimintatavat kestävän kehityksen edistämiseen käyttäen apuna asiantuntijoita
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> tietää kestävän kehityksen ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden keskeiset tavoitteet ja näiden vaikutuksen toisiinsa ymmärtää luonnonvarojen rajallisuuden ja kestävän käytön merkityksen kansallisesti suhteessa globaaliin toimintaympäristöön tuoden esille esimerkkejä näistä tunnistaa keskeiset toimintatavat kestävän kehityksen edistämiseen itsenäisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> tietää kestävän kehityksen ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden keskeiset tavoitteet ja näiden vaikutuksen toisiinsa kokonaisvaltaisesti ymmärtää luonnonvarojen rajallisuuden ja kestävän käytön merkityksen kansallisesti suhteessa globaaliin toimintaympäristöön esittäen soveltamiskohteita tunnistaa keskeiset toimintatavat kestävän kehityksen edistämiseen itsenäisesti ja eri ulottuvuuksien näkökulmasta.

Opiskelija ottaa huomioon elinkaariajattelun periaatteet.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> ymmärtää kiertotalouden periaatteen tunnistaa tuotteen tai palvelun energia- ja materiaalihokkuuden määrittää jonkin tuotteen elinkaaren yleisellä tasolla
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> ymmärtää kiertotalouden periaatteen ja arvioi sen merkitystä arvioi tuotteen tai palvelun energia- ja materiaalihokkuuden määrittää jonkin tuotteen elinkaaren itsenäisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> ymmärtää kiertotalouden periaatteen, arvioi sen merkitystä ja esittää kehittämismahdollisuuksia arvioi tuotteen tai palvelun energia- ja materiaalihokkuuden esittäen tarvittavia uudistamistarpeita määrittää jonkin tuotteen elinkaaren ymmärtäen kokonaisvaikutukset.

Opiskelija pohtii ratkaisuja eettisistä näkökulmista.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa työhön liittyviä joitakin vaiheita ja tilanteita, joihin sisältyy eettisiä valintoja pohtii omien ratkaisujen vaikutusta eettisestä näkökulmasta yhdessä muiden kanssa
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa työhön liittyviä vaiheita ja tilanteita, joihin sisältyy eettisiä valintoja pohtii omien ja muiden ratkaisujen vaikutusta eettisestä näkökulmasta itsenäisesti
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> tunnistaa monipuolisesti työhön liittyviä vaiheita ja tilanteita, joihin sisältyy eettisiä valintoja pohtii ja analysoi omien ja muiden ratkaisujen vaikutusta erilaisten eettisten näkökulmien mukaisesti.

Valinnaiset osaamistavoitteet, 3 osp

Opiskelija osaa

- arvioida kestävään kehitykseen vaikuttavat tekijät työssään tai alallaan
- suunnitella kestävä kehityksen edistämiseen liittyviä toimintatapoja
- toimia kestävä kehityksen edistäjänä työssään tai alallaan
- arvioida kestävä kehityksen edistämisen onnistumista työssään tai alallaan.

Arviointi

Opiskelija arvioi kestävään kehitykseen vaikuttavat tekijät työssään tai alallaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> perehtyy työpaikan tai alan toimintaan siten, että osaa arvioida sitä kestäväen kehityksen jostakin näkökulmasta (ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen tai kulttuurinen) työyhteisön jäsenten kanssa yhdessä arvioi keskeiset työpaikan tai alan kestävään kehitykseen vaikuttavat tekijät ohjeiden mukaisesti valitsee yhdessä työyhteisön jäsenten kanssa, mitä kestäväen kehityksen näkökulmaa erityisesti tulisi kehittää
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> perehtyy työpaikan tai alan toimintaan siten, että osaa arvioida sitä kestäväen kehityksen eri näkökulmista (ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen) itsenäisesti arvioi keskeiset työpaikan tai alan kestävään kehitykseen vaikuttavat tekijät valitsee, mitä kestäväen kehityksen näkökulmaa erityisesti tulisi kehittää tehden joitakin aloitteita
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> perehtyy työpaikan tai alan toimintaan siten, että osaa arvioida sitä kestäväen kehityksen eri näkökulmista (ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen) kattavasti arvioi työpaikan tai alan kestävään kehityksen vaikuttavat tekijät kokonaisvaltaisesti valitsee, mitä kestäväen kehityksen näkökulmaa erityisesti tulisi kehittää perustellen ratkaisunsa ja tehden tarvittavia aloitteita.

Opiskelija suunnittelee kestäväen kehityksen edistämiseen liittyviä toimintatapoja.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> määrittelee tavoitteet kestäväen kehityksen edistämiseen ja ongelmien ratkaisemiseen yhteistyössä työyhteisön jäsenten kanssa valitsee kestäväen kehitystä edistävät keinot ja toimintatavat ohjeiden mukaisesti aikatauluttaa tehtävät ja määrittää resurssit yhteistyössä muiden kanssa osallistuu tarvittavan yhteistyön määrittämiseen
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> määrittelee tavoitteet kestäväen kehityksen edistämiseen ja ongelmien ratkaisemiseen itsenäisesti valitsee kestäväen kehitystä edistävät keinot ja toimintatavat aikatauluttaa tehtävät ja määrittää resurssit suunnittelee tarvittavan yhteistyön
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> määrittelee selkeät ja konkreettiset tavoitteet kestäväen kehityksen edistämiseen ja ongelmien ratkaisemiseen valitsee kestäväen kehitystä edistävät keinot ja toimintatavat realistisesti aikatauluttaa tehtävät ja määrittää resurssit realistisesti suunnittelee yhteistyön muodot ja osallistamistavat.

Opiskelija toimii kestävän kehityksen edistäjänä työssään tai alallaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa suunnitelmaa työyhteisön jäsenten kanssa toimii itse kestävän kehityksen periaatteita noudattaen osallistuu yhteistyöhön muiden kanssa pyrkien muiden motivoimiseen
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa suunnitelmaa toimii itse kestävän kehityksen periaatteita noudattaen välittäen muille tietoa toimintatapojen muutostarpeista kannustaa ja motivoi muita osallistumaan ennalta määritellyllä menetelmällä
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> toteuttaa suunnitelmaa tehden siihen tarvittavat muutokset tilanteen edellyttäessä toimii itse kestävän kehityksen periaatteita noudattaen, välittää muille tietoa toimintatapojen muutostarpeista ja esittää aktiivisesti muutosehdotuksia kannustaa ja motivoi muita osallistumaan tilanteeseen sopivia menetelmiä käyttäen.

Opiskelija arvioi kestävän kehityksen edistämisen onnistumista työssään tai alallaan.	
Opiskelija	
Tyydyttävä 1	<ul style="list-style-type: none"> arvioi, miten toimintatavat tai tuotokset ovat muuttuneet prosessin aikana käyttäen apuna tarvittavaa tukea esittää kehittämistarpeita ja jatkosuunnitelman kestävän kehityksen edistämiseksi
Tyydyttävä 2	
Hyvä 3	<ul style="list-style-type: none"> arvioi, miten toimintatavat tai tuotokset ovat muuttuneet prosessin aikana, ja vertaa niitä entiseen esittää selkeät kehittämistarpeet ja jatkosuunnitelman kestävän kehityksen edistämiseksi
Hyvä 4	
Kiitettävä 5	<ul style="list-style-type: none"> arvioi, miten toimintatavat tai tuotokset ovat muuttuneet prosessin aikana, ja vertaa niitä entiseen ja arvioi prosessin onnistumista esittää selkeät ja kehittämistarpeet ja perustellun jatkosuunnitelman kestävän kehityksen edistämiseksi.

3. Arviointiasteikko

T2 = Opiskelijan osaamisen taso ylittää selkeästi T1-tason, mutta ei yllä H3-tasolle.

H4 = Opiskelijan osaamisen taso ylittää selkeästi H3-tason, mutta ei yllä K5-tasolle.